

Homo homini lupus?

DUNĂREA DE JOS

CONSILIUL JUDEȚULUI GALATI • CENTRUL CULTURAL DUNAREA DE JOS

Nr. 146
aprilie
2014

Suflet către Suflet!

Galele Culturii și Patrimoniului Gălățean

În cadrul celei de-a doua ediții a Galelor Culturii și Patrimoniului Gălățean ce s-a desfășurat miercuri 12 martie, în sala Teatrului Dramatic „Fani Tardini”, eveniment organizat de către Direcția Județeană pentru Cultură (director Cătălin Negoită, foto 1) printre cei 11 premianți s-au numărat grupul *Voces* din cadrul Școlii de Arte a Centrului Cultural (instructor prof. Monica Măciuceanu, foto 3), pentru câștigarea trofeului Festivalului „Mamaia copiilor” în 2013 și Fanfara „*Valurile Dunării*” (dirijor Marin Boroghina, foto 2), a Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, pentru rezultatele merituose obținute la festivalurile internaționale și naționale. Felicitări colegilor noștri!

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Ziua Mondială a Poeziei 2014

Foto 1

carte poștală din proiectul „Galați, orașul scrie, orașul citește”, cea dedicată maestrului Valentin Gheorghiu! În deschiderea evenimentului, marele maestru a fost omagiat de interpretarea unui duet, nr.6 de Mazas, de către elevele Andra Ștefan și Ioana Șelaru de la Liceul de Arte D.Cuclin (foto 1).

La decorarea mansardei s-a folosit un set de fotografii aparținând artistului fotograf I.V.Anghel, un gălățean stabilit în Iași, miniexpoziția având titlul „Sancho PanDA visând abstract”...

În fotografia 2, de la stânga la dreapta: Leonard Matei, Gabi Mihăilă, Hippie (Florin Chiriac), Laurențiu Pascal, Mihaela Galu, Angela Ribinciuc, Nicoleta Onofrei, Alexandru Maria, Octavian Miclescu, Anca Șerban Gaiu, Ana Maria Panagatos.

(text și foto:..a.g.s.)

Centrul Cultural Dunărea de Jos a organizat vineri, 21 martie, orele 12, la Mansarda instituției, un spectacol dedicat Zilei Mondiale a Poeziei, aceasta fiind celebrată printr-un recital de poezie susținut de scriitori tineri, printre invitați fiind Ana Maria Panagatos, Anca Șerban Gaiu, Angela Ribinciuc, Alexandru Maria, Gabriel N.Mihăilă, Laurențiu Pascal, Leonard Matei, Marius Grama, Mihaela Galu, Nicoleta Onofrei, Octavian Miclescu, Simona Toma, Vali Crăciun.

Invitat special a fost Hippie, al cărui recital de muzică folk a fost deosebit de bine apreciat, atât de către spectatorii fideli evenimentelor obișnuite ale Centrului, dar și de către elevii de la C.N.Vasile Alecsandri, C.N.M.Kogălniceanu ori Gr.Șc.Radu Negru! Cu această ocazie s-a lansat și cea mai nouă

Foto 2

Doina Covurluiului în Irak

La invitația Consulatului General al României de la Erbil capitala Kurdistanului, ansamblul Centrului Cultural a participat în perioada 10-13 martie în acest oraș la un festival internațional de folclor, ajuns la cea de-a VIII-a ediție, festival organizat cu prilejul Anului Nou kurd- Newroz.

Festivitatea de deschidere a festivalului - organizat în parcul central al orașului, cu scena amplasată în mijlocul unui lac - a avut loc în prezența guvernatorului regiunii, a oficialităților locale și a cel puțin 6-7 mii de spectatori.

De la orchestră și soliști, până la efectele pirotehnice și chiar avioane, totul a impresionat puternic, acustic și vizual, întregul public.

În festivalul propriu-zis, ansamblul gălățean - care a reprezentat România - a avut onoarea de a urca pe scenă alături de ansambluri tradiționale din Kurdistan și Georgia. O întreagă gamă de ritmuri și costume a încântat publicul, iar prezența grupului gălățean - cu jocurile moldovenești și dobrogene, dar și cu măștile tradiționale jucate - a adus un plus de culoare spectacolului, fiind primită cu aplauze prelungite.

Am găsit în gazdele noastre din Erbil nu doar niște buni organizatori, ci și oameni sensibili și iubitori de frumos. Am întâlnit oameni care și-au făcut studiile universitare în țara noastră în anii '70 - '80, care vin frecvent în România și păstrează sărbătorile românești - Paște, Crăciun - și pentru care România înseamnă mai mult decât a doua țară. Kurzi care iubesc muzica românească bună și respectă valorile românești mai mult decât o fac unii dintre noi.

Am trăit atunci, vorbind cu ei românește, un sentiment de mândrie.

Kurzi și români am fost timp de câteva zile sub semnul aceleiași sărbători, cântecul și dansul tradițional constituind pentru toți o limbă comună.

Ioan Horujenco

Festivalul 'Liber-tății și al Newrozului'

Agenda Centrului Cultural

Expo: De ziua ta!

Marți, 4 martie orele 15.00, la sala Rondă a Centrului Cultural a avut loc vernisajul expoziției claselor de pictură și artă fotografică coordonate de profesorii Nicolaie Sburlan, Ionuț Mitrofan și Ștefan Olimpia. (Foto 1)

Dedicată Zilei Internaționale a Femeii, expoziția s-a intitulat "De ziua ta!".

Foto 1

Concerte de binefacere

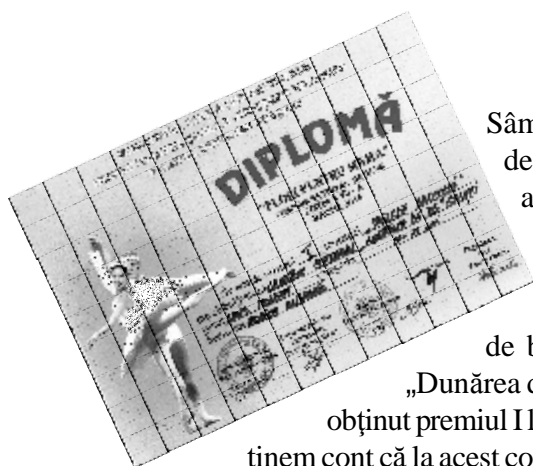
Dragoș Iftimie

Maria Magdalena Cotro

Sute de gălățeni au participat marți, 4 martie și joi 6 martie în sala mare a Teatrului Dramatic *Fani Tardini* la spectacolele caritabile organizate de elevii Liceului de Artă *Dimitrie Cuclin* pentru colegul lor Dragoș Iftimie care se luptă cu cancerul. Școala de Arte a Centrului Cultural, prin clasele de canto muzică ușoară, clasele de actorie și ansamblul Doinița Covurluiului a fost alături de organizatori (profesorul Doru Căstăian fiind inițiatorul acestei serii de spectacole) oferind clipe de încântare celor prezenți.

Stelele Dansului la Focșani

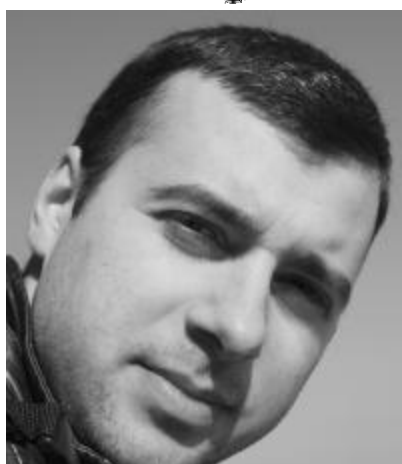

Sâmbătă 22 martie la Focșani s-a desfășurat cea de-a VII-a ediție a Concursului național de dans „Flori pentru mama”. Grupul *Stelele Dansului* format din elevi de anul V ai clasei de balet de la Centrul Cultural

„Dunărea de Jos”, profesor Rodica Androne, corepetitor Ovidiu Bulgaru, a obținut premiul I la grupa de vârstă 11-14 ani. Rezultatul este cu atât mai frumos dacă ținem cont că la acest concurs au participat peste 100 de grupuri din diferite orașe ale țării.

Café Journal de Galați

Primul film de lungmetraj realizat în totalitate la Galați, „Café Journal” a avut premiera sâmbătă 29 martie, la Teatrul Dramatic „Fani Tardini” și s-a bucurat de o primire caldă din partea publicului.

Ciprian Brașoveanu, absolvent al Universității Hyperion, clasa Virgil Ogășanu, actor al Dramaticului „Fani Tardini”, a fost *omul orchestră* în acest proiect *independent* fiind pe rând, sau uneori simultan, scenarist, regizor, producător, editor și actor în rolul principal.

Alături de el joacă în acest film mulți dintre colegii de scenă din teatrul gălățean: Petronela Buda, Ioana Citta Baciuc,

Cristian Gheorghe, Gheorghe V. Gheorghe, Oana Preda Gheorghe și Iulia Grigoriu. Efectele vizuale au fost realizate de Ionuț Mitrofan și Bogdan Enache iar coloana sonoră aparține compozitorului german Tomas Weiss. Operator de imagine a fost actorul Cristian Gheorghe.

Sala a fost plină și la cea de-a doua seară de proiecție a filmului ce a avut loc duminică 30 martie. Mult succes, Ciprian! Mult succes, *Café Journal!*

Ziua Internațională de conștientizare a Autismului la Galați

Foto 1

Sărbătorită pe 2 aprilie, Ziua Internațională de Conștientizare a Autismului, a fost marcată și la Galați. Cu această ocazie, Asociația *Dincolo de tăcere* coordonată de prof. Elisabeta Lăcătuș (Foto 1) a inaugurat noul sediu din strada Av. Mircea Zorileanu, Micro 40, la care au dat o mână de ajutor nu doar președintele CJG, dr. Nicolae Bacalbașa (Foto 1), ci și voluntari (Foto 2): elevi, studenți și părinți. Acest centru constituit printr-un parteneriat între CJ și Asociația *Dincolo de tăcere*, este deja frecventat de 40 de copii cu probleme care beneficiază de terapie în fiecare zi. Clădirea a fost iluminată în albastru și s-au ridicat în aer zeci de baloane de aceeași culoare (Foto 3), cu scopul de a crește gradul de conștientizare a publicului asupra autismului dar și de a atrage atenția autorităților asupra nevoilor comunității persoanelor cu autism din România.

Foto 2

Foto 3

Reconstituirea unui meșteșug

Pregătirea ouălor pentru sărbătorile pascale în zona Dunării de Jos (județul Galați, raionul Cahul – Republica Moldova și raioanele Reni și Izmail - Ucraina

Anișoara Stegaru Ștefănuță

Adeseori valori autentice ale culturii populare tradiționale rămân uitate undeva în timp, pierdute odată cu ultimii păstrători, cu ultimii actanți.

Acesta ar fi putut fi parcursul implacabil al tradiției încondeierii ouălor de Paști în zona Galațiului, dacă cercetători și iubitori ai artei populare tradiționale precum Tudor Pamfile, Artur Gorovei, Maria I. Panaitescu, Alexandru Tzigara - Samurcaș, cărora le aducem cu acest prilej un gând de recunoștință, nu ar fi consemnat în studiile lor, preocupări legate de acest meșteșug și în zona de Sud a Moldovei.

Pentru a înțelege contextul premergător inițierii unor demersuri în vederea reconstituirii ornamentației ouălor pentru sărbătorile pascale în zona Galațiului, trebuie să avem în vedere următoarele aspecte: în zona aceasta nu s-au mai încondeiat¹ ouă din prima jumătate a secolului XX, generațiile actuale nu cunosc faptul că în zona Galațiului s-au pregătit ouă monocrome cu ornamente, și un alt aspect - studiile publicate, care atestă practicarea acestui meșteșug și în zona Galațiului, datează de la începutul secolului XX, sunt în număr redus și sunt greu accesibile.

Am identificat, de asemenea, o perspectivă subiectivă, care a contribuit într-o oarecare măsură la persistența ideii că în zona la care facem referire nu a existat o asemenea preocupare, și anume: interpretarea și acceptarea aparenței ca realitate, acceptarea mai mult sau mai puțin conștientă a unor viziuni care separă harta etnografică în zone consistente sau inconsistente valoric, atribuirea unor elemente de cultură materială și spirituală în exclusivitate anumitor zone, și nu în ultimul rând, existența unor studii în domeniu care pretind prin titlu o abordare exhaustivă, fără ca aceasta să se reflecte și în conținut².

În acest context, deloc favorabil reconstituirii acestui meșteșug, un rol major l-a avut consultarea valorosului studiu al lui Artur Gorovei, intitulat *Ouăle de Paști*, Ediția a doua, îngrijită de Antoaneta Olteanu, apărut la Editura Paideia, București, 2001, în cadrul căruia sunt redate titlurile celor mai importante lucrări care abordează această problematică, dar, și mai important pentru noi, redă câteva modele autentice de ouă pentru Sărbătorile Pascale din zona Tecuciului.

Având acest studiu ca punct de pornire, am abordat problematica din perspectivă dihotomică: consultarea documentelor existente, a studiilor publicate, a

colecțiilor (arheologie) și cercetarea de teren (apelul la memoria colectivă).

În privința consultării unor lucrări de specialitate, esențial a fost sprijinul Muzeului Țăranului Român³, care a permis consultarea lucrării Mariei I. Panaitescu, *Colecție de ouă încondeiate din diferite județe* – Din publicațiile Casei Școalelor, în cadrul căreia sunt ilustrate unsprezece modele de ouă încondeiate din zonele Tecuci și Covurlui, precizând totodată localitatea de proveniență și denumirea modelelor (Lanț, Creastă de cocoș, Ochiul șarpelui, Laba găștei, Vârtelnița, Mure, Picior de rândunică din Satu Nou – Tecuci; Căngi și Pui de barză din Furceni – Tecuci; Pielea șarpelui din Țepu – Tecuci și Cocoșelul din Covurlui.)

De asemenea, un rol deosebit de important în continuarea demersului nostru l-a avut studiul intitulat *Cromatică poporului român*, autori Tudor Pamfile și Mihai Lupescu, București, 1914, în cadrul căruia sunt redate unsprezece imagini reprezentând modele de ouă lucrate cu ceară, din Țepu – Tecuci, cu următoarele denumiri: Drumuri, Stea, Flori⁴, Porcii în coteț, Naiu, precum și rețete de obținere a vopselelor naturale din plante: „(...) Fiece gospodină își face ouă roșii într-alt fel colorat. Nu însă fiecare gospodină poate înfrumuseța ouăle cu diferite înflorituri. Prin sate sunt anumite femei meștere la aceasta.” (p.182) Prin jud. Bacău, Tutova, și Covurlui se fierbe bine într-o oală coajă de pădureț sau de măr. După ce a fiert, se dă deoparte ca să se răcorească și în cea zeamă se pun cam trei pumni de sovârv înflorit, uscat și frecat în palme (...) Amestecul acesta se lasă în

vas cam o săptămână sau două (...) După acest timp se scoate sovârvul și frunza din vas, se stoarce pe o pânzătură și se freacă bine pe o scândurice. După aceasta se pune din nou în zeama din vas, și se lasă acolo cam un sfert de ceas. Se scoate iar, se stoarce, se freacă bine și tot astfel se urmează de trei ori în șir (...) și când dă în clocot, se pun ouăle. Aici ele se fac ca vișina. (notă de subsol: „pentru jud. Covurlui, culeg. și comunic. de la dl. N. I. Munteanu, com. Balintești.” (p.184-185)

Documentarea, care a vizat de asemenea și informații privind județele Vrancea, Vaslui, Bacău și Brăila, (între timp a apărut și Atlasul etnografic român, vol. 4) a fost completată de etapa de cercetare de teren⁵, orientată atât spre localități din județul Galați cât și spre localități situate pe malul stâng al Prutului Inferior sau al Dunării, în Republica Moldova și

Ucraina. Localitățile selectate pentru început au fost cele amintite în lucrările publicate la începutul secolului XX, respectiv Țepu, Cosmești, Furcenii Vechi, Furcenii Noi, completând ulterior lista cu Liești, Șerbănești, Movileni, Umbrărești⁶. În comuna Țepu, cercetarea s-a bazat din perspectivă metodologică atât pe realizarea unor interviuri, cât și pe observația directă, aflându-ne în localitate în perioada Paștelui Blajinilor. De asemenea, pentru a reconstitui ornamentația ouălor pentru sărbătorile pascale, am făcut apel la o metodă practică, am oferit persoanelor intervievate planșe pe care erau trasate contururi de ouă, spre a reproduce din memorie modelele reprezentate odinioară.

Redăm în continuare câteva pasaje din răspunsurile oferite la interviurile realizate în localitățile amintite:

„Sî fășia la Paști, numai roșâi, (...) di Înălțari sî făceau ouț scrisî... cu șiarî... ș-apăi băga în vopsa, pi urmî șterjiam șiară di pi eli șî rămânea alb. Am făcut șî di istea. Ouli aistea li fășeam cu o zî înainti di Înălțari. (...) Di Paștili Blajînilor sî făceau roșii, mai galbini, verz’... săpam șteghii...

nu fășem cu boialî... sî herbea rădășina, șî în rădășina șeii fășeam ouț galbini. Ouli erau crudi (n.n. pentru ouăle scrise cu ceară), șî c-o pensulicî, li scriam, orișîși model... li puneam sî sî usuși șî li puneam în vopsă roșâi. Undi era scrisî cu cearî, nu sî prinde’ vopsaua. După și li scoteam din vopsă, li ștergeam cu o cârpî. Ieșă eczact așa cum trebuia, alb șî roșu. Făceam mai mult scrisî, așa... zigzacuri..., li făceam cu o bidinea, cu o pensulî micî, făcutî din păr di la coada calului, tăiam mic, o legam di un bețșor, șî merjea. Iar la șiarî avea o pompișî (n.n. de metal) ... o muiei așa, șî prinde’ acolo... ave’ un cârlig, șî cu cârligu’ șeala fășeai toati treburili. Unu pentru șearî șî unu pentru vopsa. Cârligu era mic, mic, era eczact ca un creion, așa di subțari merjea, iar la pensulî ieșă mai mărișoari. Când muiei (n.n. cârigul) în cana cu șiarî topitî, prindea acolo șî merjea cu scrisu’ așa... când sî termina muiai iar în șiarî... Nu fășeau toati fimeili. Bătrânili fășia... Io am apucat pi bunica când fășia, pi urmî o făcut șî mama. Pi bunica o chema Ileana Decusară, avem cam șăispi ani când o murit, la 93 di ani. (...) Cârpa cu cari sî șterje ouli sî ținea (n.n. se păstra), cînd zăcea copiii di pojar, o înmuia în țuicî șî îi înfășura. Am văzut numai ouăli roșii scrisî, restu’ nu sî făceau, erau simpli. Sî dădeau di pomanî... o parti sî păstrau pânî mai târziu, pi dulapuri, la fereastră, printri flori... restu’ copiii li mînceau...”⁷

„Avea o pensulicî cu păr di porc. Făceam un bețșor, șî la capăt firi di porc, ca grosimea unei mini di creion di az’. Ouăli erau fierți întâi, pi urmă topeau cearî, muia pensulica ceea șî li scria, făcea fel șî fel di modeli... pi urmă fierbea Galus, cu borș, șî lăsa sî sî răceascî, cî altfel sî tochea șeara... puneă ouăli acolo șî li lăsa vri-un șeas. Pi undi era șeara nu sî prindea roșala. Sî făcea vopsa șî din foi di șeapî, coajî di rădăcinî di nuc, floari di tei. Punea ceapa și o firbea cu totu’, o strecura, șî puneă ouăli. Cel mai mult vopsau cu foi di ceapî șî cu flori di tei. Ceara o țanea pi un vas cu apă caldî. Ouăli sî făceau joia.”⁸

„Mămuța (n.n. bunica) me spunea: dațâ-ni ouă ca sî li pictez io cu șiarî șî voi sî li vopsâț’. Făcea fel di fel di modeli... era mai dichisâtî... Avea un bețșor, di alun, mai lung așa, șî îl înveălea cu o cârpî mai moali, legatî cu ațî la sfârșătul bățului, ca sî nu sî tragî. (...) Ouli roșâi, mămuța mea li făcea joia (n.n. în Săptămâna Mare), la căldura sobii. Înainti sî folosa vopsa cu cari vopsa lumea țăsăturili. La Înălțari mămuța făcea din toati culorili, iar la Paști fășea di istilea roșâi. (...) Cârpa cu cari ștergea ouăli o păstra șî o puneă într-un pom, nu trebuia s-o zvârli oriundi.”⁹

„Am făcut și io chiar, și făcea cu ciară curată, Scriai Iisus Hristos, Hristos a Înviat! Doar femeili văduvi, femeili curati, puneau mâna pi ciară. Mergeam la biserică, la Înviere cu ouă scrisă cu ciară curată. Cu ciară direct așa, cu o lumânari. Li băgam în vopsă roșă, și ciara curată rămânea albă. Făceam niști frunzuliță, niști ghiocei frumoș' așa di primăvară, ouli și făceau în joia mari, sâmbăta Paștilui. (...) Li mai păstram și noi așa până la Înălțari, patruj'di zâli, li păstram... mai dădeam la nepoțai, li puneam pi o farfurii, pi un dulăpaș, foarti frumoasă erau. Mai făceau o pensulă cu păr di cal sau di porc și făcea deseni, chipul lui Iisus Hristos, a Maici Domnului, și mama mea făcea, cî mama mea o murit di nouăci di ani, ș-o murit acu' șapți ani. Anumiti femei făceau, n-aveau voi toati femeili și facă, tineretu așa, nu avea voi și facă ouă. Și prescura, di la biserică, pentru sfânta năfură, tot așa, o fimei, două, cari era curată, văduvi, cari făcea...”¹⁰

„Făceam pictati, scrisă cu ceară curată. (...) Ouăli li făceam cu șiară curată, li pictam frumos, cu șiară curată li scriem cu un bețâșor di agud, și cu șiară caldă și li pictam frumos. Făceam pictati. Făceam ouă galbini, făceam și roșii, și pictati, tot felu făceam, eram chitcășii. Li spuneam (n.n. cele cu ceară) ouă pictati. (...) Scriam frumos, toati ouli, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, scriam frumos, li făceam și cu frunză di petrânjă, puneam acolo pi ou și li înfășuram frumos, și puneam și hii apa hierbântă, ca și fugă și iara răpidi di pi eli... foarti frumos. (...) Rupeam di la agud un bețâșor, cam cum îi un creion, făceam floricele, cum vineau în gând așa, puneam numili Domnului Iisus Hristos, și cînd era gata... da nu fășiam multi, cam zăși, așa...” „Di Paști roșii și la Blajini colorate. Cu ceară și făceau numai roșii, pentru copii.”¹¹

„Spunea, ouă scrisă, anumiti femei făceau, mama n-o făcut, cî nu făceau toati (n.n. femeile), trebuia cu lumânarea ceva, și nu și vopsească cînd li băga la vopsit. Îi spunea ouă scrisă, adică niști dungi așa

pi lung, mai în curmrâș, nu sofisticati așa cu modeli, nu prea... fără floricele, numai liniuți, atâta, câtiva dungi așa, și pi mijloc... Ouăli scrisă li făcea la Paști. La Paștili Blajânilor făceau ouă galbini, simpli. Acu' și duc cu di toati culorili, da' atunci numai ouă galbini. La Înălțari și făceau roșii, simpli.”¹²

„Ouă scrisă făcea o babă (Ștefana Iepuri, a murit cam acum 30 ani, avea cam 70 și ceva), mergeam la ia și ni făcea. Femeili aveau un bețâșor, ca o periuță fină. Ouli și făceau pintru Paști, aveau o bucurii cînd primeau ouă di istea pictati, așa, cu flori. La Paștili Blajânilor și făceau ouă galbini...”¹³

„Ouă pictati, scrisă, cu ceară, cu lumânarea, și făceau. Și dădeau la copchii, di pomană, și păstrau. S-au făcut până în anii '50.”¹⁴

note:

¹ folosim un termen general acceptat pentru a denumi această indeletnicire, în zonă existând anumite particularități, asupra cărora vom reveni

² *Ouăle de Paști la români*, Maria Zahacinschi, Nicolae Zahacinschi, Editura Sport Turism, București, 1992

³ mulțumiri în acest sens domnului director Virgil Nițulescu și doamnei director de cercetare Ioana Popescu

⁴ mai multe variante

⁵ care cotinuă și în momentul de față spre aprofundarea temei

⁶ Mulțumim cu acest prilej autorităților locale din comunele Țepu, Liești, Cosmești, Movileni, Ivești și în mod deosebit doamnei Gina Obreja din Țepu, preotului Cristian Postea din Țepu, preotului Titi Gabor din Liești, părintelui protopop de Tecuci Gheorghe Joghui, preotului Stelică Chirvase din Movileni, preotului Ionel Vasile din Ivești și domnului George Grigorică din Cosmești. Mulțumim de asemenea tuturor persoanelor care ne-au împărtășit informații etnografice atât de prețioase pentru noi, și acelora care ne-au sprijinit în realizarea acestor cercetări.

⁷ Bălan Catinca n. 1922, 4 clase, Țepu, județul Galați, interviu realizat în 2011 de Anișoara Stegaru Ștefănuță

⁸ Cărăuș Jănica, n. 1932 și Mândru Ion, n. 1940, din Țepu, județul Galați, interviu realizat în 2011 de Anișoara Stegaru Ștefănuță, Arhiva CCDJ

⁹ Steluța Negoită, n. 1943, Țepu, județul Galați, interviu realizat în 2011 de Anișoara Stegaru Ștefănuță, Arhiva CCDJ

¹⁰ Mândru Constanța, n. 1936, Țepu, județul Galați, interviu realizat în 2011 de Anișoara Stegaru Ștefănuță, Arhiva CCDJ

¹¹ Ileana Trandafir (Năstase), n. în 1910, Liești, Păușești, județul Galați, nu a făcut școală, a învățat să scrie de la copii, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefănuță, Arhiva CCDJ

¹² Vâlcu Mihăiță, n. 1925, Furcenii Vechi, 7 clase, județul Galați, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefănuță, Arhiva CCDJ

¹³ Călin Ștefana, n. 1925, Furcenii Noi, județul Galați, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefănuță, Arhiva CCDJ

¹⁴ Artimon Ionica, 1934, Popa Vasilica, n. 1937, Iosif Filofteia, n. 1938, Movileni, județul Galați, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefănuță, Arhiva CCDJ

(va urma)

Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale

între trecut, prezent și viitor

Domnule dr. Adrian Pohrib, pentru început, vă rog să faceți un succint istoric al instituției considerată una dintre cele mai vechi din cultura românească, Arhivele Naționale. Care este locul instituției gălățene, SJAN, în structura națională?

Ca urmare a prevederilor Regulamentului Organic, în 1831 în Țara Românească și 1832 în Moldova, a luat ființă una dintre cele mai vechi instituții de cultură din țară, Arhivele Statului.

O reglementare modernă a activității administrației de stat, și implicit a statutului arhivelor, apare abia după anul 1832, când are loc organizarea arhivelor instituțiilor de stat și apariția Arhivelor Statului ca organ cu atribuții în acest domeniu, fapt ce atrage concentrarea în depozitele Arhivelor Statului a unor fonduri de arhivă de pe cuprinsul județului Galați.

Până la înființarea Arhivelor Statului la Galați, documentele create în această parte a țării au fost fie predate Arhivelor Statului din Iași, fie păstrate de către creatorii de arhivă.

Filiala Arhivelor Statului Galați a luat ființă în urma H.C.M. nr. 472/1951, prin care se stabileau atribuțiile și normele de funcționare ale Arhivelor Statului în noile condiții istorice. Efectiv, filiala și-a început activitatea la 15 septembrie 1951, sub denumirea de Serviciul Arhivelor Statului - regiunea Galați, având inițial în subordine filialele Brăila și Tulcea. În februarie 1956, în urma modificării împărțirii teritorial-administrative a țării, filiala Tulcea a trecut în cadrul Serviciului regional Constanța, iar în subordinea Serviciului regional Galați au trecut filialele Tecuci și Focșani. Ca efect al noii împărțiri administrative din anul 1968, Serviciul Arhivelor Statului Galați s-a transformat în filială, având rază de competență județul Galați.

În decursul existenței filialei, în funcție de posibilitățile materiale și de îmbogățirea cantitativă și calitativă a bazei documentare, instituția și-a desfășurat activitatea succesiv în mai multe sedii, cu spații de depozitare tot mai mari.

Serviciul dispune de un local relativ nou, construit în anul 1979, care corespunde necesităților specifice instituției, situat în unul din modernele cartiere ale orașului Galați, Țiglina. Prin amplasament, concepție arhitecturală,

Interviu realizat de Ghiță Nazare

elemente de finisare exterioară și decorare, clădirea se integrează armonios în ansamblul arhitecturii locale, evidențiind, în același timp, specificul instituției culturale pe care o adăpostește. Aceasta asigură condiții corespunzătoare pentru păstrarea și conservarea tezaurului arhivistic existent, pentru preluarea în continuare a documentelor care fac parte din Fondul Arhivistic Național, pentru modernizarea activității arhivistice și de valorificare.

În primii ani ai activității filialei, principala sarcină a constituit-o preluarea documentelor aflate în păstrarea diferitelor instituții și întreprinderi, în vederea salvării lor de la distrugere sau degradare. Ulterior, baza documentară s-a îmbogățit și cu alte fonduri importante, în special pentru perioada modernă și contemporană.

Referitor la personalul de care dispune S.J.A.N. Galați în prezent, acesta este compus din 12 salariați, 9 cu studii superioare și 3 cu studii medii. Îmi place să cred, și sunt ferm convins, că această diferențiere o facem doar din punct de vedere statistic, pentru că în realitate suntem o mare familie.

Gheorghe Asachi, considerat cel dintâi arhivist al statului în Moldova, aprecia că fondul arhivistic românesc reprezintă „sanctuarul drepturilor compatrioților”. Vreți să decodificați această previziune și să-i concretizați semnificația în zilele noastre?

Cu toate că în actul de întemeiere se stabilea că arhivele reprezintă un „object care meritorisește toată luarea aminte a stăpânirii”, de-a lungul existenței instituționale au fost depuse eforturi considerabile în sensul conștientizării de către publicul larg, dar și de către cei care conduc destinele țării, că orice societate civilizată are datoria să ocrotească și să considere arhivele ca bunul cel mai de preț, deoarece arhivele reprezintă documentele care conferă legitimitatea și conștiința unui popor.

Argumentele sunt nenumărate și greu de combătut. După evenimentele din decembrie 1989 numeroase instituții, persoane fizice, dar și cercetători au realizat importanța Arhivelor și au făcut apel la acestea pentru a-și justifica anumite drepturi de natură patrimonială sau pentru a rescrie adevărata istorie. Referitor la ultima afirmație, deviza care înobilează stema Arhivelor este „Semper Veritati” – „Întotdeauna Adevărul”.

În context, cum apreciați conținutul/dimensiunea și valoarea fondului arhivistic existent în instituția pe care o conduceți? Pentru cititorii revistei noastre, vă rog să prezentați fondurile și colecțiile pe care le aveți și pot fi date în cercetare.

Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale deține peste 6.750 m.l. (metri liniari) de arhivă, reprezentând peste 900 de fonduri și colecții care, după specificul instituției creatoare și conținut, pot fi clasificate în: fonduri administrative, judecătorești, jandarmerești și polițienești, portuare, economice, fonduri privind probleme de muncă, sănătate și asigurări sociale, învățământ și cultură, fonduri ale unor organizații internaționale.

Fondurile administrative, deosebit de importante prin varietatea și valoarea informațiilor pe care le cuprind, au fost create de instituții ca: prefecturi, preturi, sfaturi populare regionale și raionale, primării municipale și comunale. Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale are în prezent 132 de fonduri administrative, din perioada anilor 1828-1977. Printre acestea, se detașează, prin importanța lor, fondurile Rezidența Regală a ținutului Dunărea de Jos, Inspectoratul General Administrativ Galați, Prefectura județului Tecuci, Primăria municipiului Galați, Sfatul Popular al Regiunii Galați.

Fondurile judecătorești, aproximativ 30, au ca date extreme anii 1836-1968. Informații istorice valoroase se găsesc mai ales în fondurile arhivistice Curtea de Apel Galați și Tribunalul județului Covurlui.

Fondurile economice reprezintă o altă categorie importantă, remarcându-se fonduri agricole, fonduri privind activitatea industrială, comercială, bancară, vamală etc., care cronologic acoperă perioada 1900-1970 (Consilieratele Agricole ale județelor Covurlui și Tecuci, Camerele de Comerț și Industrie Galați și Tecuci, Serviciul Docurilor Galați, Comisia Județeană de Reformă Agrară Covurlui etc.).

Categoria fondurilor jandarmerești și polițienești este reprezentată de un număr destul de mare de fonduri, din anii 1917-1948, informații importante din perspectivă istorică oferind fondurile Inspectoratul Regional de Poliție Galați, Poliția orașului Galați, Inspectoratul Regional de Jandarmi Galați, Legiunea de Jandarmi Covurlui ș.a.).

Fondurile portuare conțin documente datate în perioada anilor 1879-1958, cele mai importante fiind Inspectoratul General al Navigației și Porturilor și Căpitania Portului Galați.

Un loc aparte în tematica informațiilor istorice furnizate de documentele Serviciului îl ocupă acelea referitoare la relațiile internaționale și politica externă a României în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și în prima jumătate

a secolului al XX-lea, în special în legătură cu problema Dunării, aflate în fondurile Comisia Europeană a Dunării și Comisia Mixtă a Prutului. Acestea sunt cu atât mai importante cu cât ele sunt printre puținele fonduri ale unor instituții internaționale aflate în păstrarea Arhivelor Naționale.

În anul 1856, prin Tratatul de Pace de la Paris, se înființează Comisia Europeană a Dunării (C.E.D.) având ca membri marile puteri europene, sediul urmând să fie stabilit la Galați. În ansamblu, prevederile Tratatului de Pace de la Paris referitoare la Dunăre marchează un progres reglementând navigația pe Dunăre în baza unei convenții internaționale multilaterale. Înființarea C.E.D., în condițiile concrete de atunci, a avut un caracter pozitiv Comisia constituind, prin însăși existența sa, o stavilă în calea tendințelor expansioniste ale marilor puteri vecine. În același timp, lucrările de amenajare a fluviului pentru

navigație efectuate de Comisie vor permite intensificarea transporturilor fluviale și maritime, a legăturilor comerciale ale României cu Europa și întreaga lume și, implicit, la dezvoltarea economică a orașului și a țării. Comisia, inițial constituită pentru o perioadă de 2 ani, și-a prelungit activitatea până în anul 1949, reprezentând un instrument pentru apărare intereselor și impunerea dominației marilor puteri europene în această zonă de importanță economică și strategică.

Acest fond de arhivă conține peste 5.800 unități arhivistice (dosare) însemnând 176 metri liniari de arhivă și reprezentând o parte din Serviciile C.E.D., respectiv: Secretariatul General, Contabilitatea Generală, Delegatul României, Delegatul Angliei. O mare

parte din arhivă lipsește datorită distrugerilor provocate în urma bombardamentelor asupra Galațiului în 1917 și datorită preluării arhivei celorlalte Servicii ale C.E.D., în anul 1939, de Serviciul Dunării Maritime de la Sulina, arhivă care ulterior nu a mai putut fi găsită. Este vorba despre: Casa de Navigație, Serviciul Tehnic, Inspekția de Navigație, Căpitania Portului Sulina și Serviciul Spitalelor.

Fondul oferă în engleză, germană, franceză, italiană, rusă, română, dar în special în limba franceză, informații privind aspectele relațiilor internaționale legate de problema Dunării, a relațiilor României cu C.E.D., privind circulația navelor pe Dunăre, taxele și regulamentele de navigație, traficul de mărfuri, evoluția meteorologică și hidrografică în sectorul Dunării, accidente și naufragiile. Documentele fondului, datate 1856-1949, sunt variate ca gen: protocoale, rapoarte diplomatice, dări de seamă, situații statistice, fotografii, planuri, hărți și dosare personale ale angajaților.

Principalele probleme care pot fi abordate pe baza documentelor din fond sunt: evoluția relațiilor internaționale în problema Dunării, poziția României de apărare a intereselor și suveranității sale pe Dunăre, istoricul

lucrărilor de amenajare pentru navigație a sectorului Dunării maritime, rolul economic al gurilor Dunării în comerțul european și mondial, consecințele primului război mondial asupra navigației pe Dunăre.

În ceea ce privește fondul Comisia Mixtă a Prutului, documentele lui oglindesc încercările de amenajare pentru navigație a Prutului efectuate în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, de către statele membre ale acestei comisii: România, Rusia și Austro-Ungaria.

Din punct de vedere cronologic, documentele deținute de Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale acoperă perioada 1941-1992.

Cel mai vechi document aflat în depozitele acestei instituții îl are ca emitent pe unul dintre domnitorii cei mai de samă ai Moldovei, de numele căruia se leagă cele mai multe danii de sate din județul Covurlui, Ștefan cel Mare. Documentul, datat 1491, este redactat în limba slavă pe pergament și reprezintă un hrisov prin care domnitorul întărește lui Stanciu stăpânirea asupra satului Drăghișani. În ordine cronologică urmează uricul de întărire dat de Petru Rareș, în 1528, unor boieri pentru satul Oțelești, de pe râul Berheci, care este un original în limba slavă, cu pecete mare atârnată, din ceară roșie.

Din punct de vedere al geografiei istorice, un interes deosebit îl prezintă cele nouă hărți medievale din perioada 1691-1766. Editate la Viena, Nurnberg și Paris, de către geografi de seamă ai timpului, ele înfățișează sud-estul Europei și bazinul Dunării, inclusiv Țările Române.

Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale păstrează importante fonduri și colecții personale. Fondul personal „Prof. Ioan C. Bohociu”, cu anii extremi 1887-1968, scoate în evidență o mare personalitate a muzicii simfonice românești. Ioan Bohociu s-a născut în comuna Crăiești din județul Covurlui, a fost absolvent al Conservatorului din Leipzig, compozitor, dirijor și profesor de muzică la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați. În anul 1919 a dirijat primul său concert simfonic la Ateneul Român din București, unde s-au interpretat lucrări de Mozart, Bohociu și Maischner. Societatea Compozitorilor Români a hotărât în anul 1930, la solicitarea revistei muzicale „Tempo” din Praga, care urma să editeze un număr special închinat muzicii românești, să fie prezentată activitatea prof. Bohociu. Fondul este extrem de interesant și cei cu preocupări în domeniu sunt invitați să-l studieze.

Extrem de interesantă este și colecția personală „Ștefan Bujoreanu”, donatorul, fost profesor de latină la Huși, manifestând preocupări pentru istorie, s-a preocupat mult de strângerea, studierea și publicarea vechilor documente istorice care vorbesc de ținutul Horincei, locul său de baștină. Colecția conține 297 unități arhivistice din anii 1742-1978.

Începuturile epocii moderne găsesc orașul Galați într-un proces de dezvoltare economică, socială și culturală. După Pacea de la Adrianopol s-au creat condiții favorabile dezvoltării economice a Țărilor Române și extinderii comerțului extern. În această conjunctură a fost introdus regimul porto-franco la Galați, eveniment care a dat un puternic impuls dezvoltării pe multiple planuri a unicului

port al Moldovei. Astfel, prin hrisovul de la 1 octombrie 1837 domnitorul Mihail Sturdza acordă statutul de porto-franco orașului Galați.

În lupta pentru Unirea Principatelor orașul Galați a fost unul din cele mai active centre unioniste din țară. Sub îndrumarea unui comitet special constituit, unioniștii gălățeni au desfășurat o vie propagandă, prin apeluri adresate populației și demascarea abuzurilor săvârșite de partida antiunionistă.

Unirea Moldovei cu Țara Românească și reformele realizate sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza sunt pe larg oglindite în documentele din fondul Primăriei orașului Galați și în colecția „Documente”. Actul declaratoriu al voinței obștei din 1856 și Petițiunea pentru unirea definitivă a Moldo-României din 1861 reflectă atitudinea unionistă a populației orașului Galați. Un număr de 165 de telegrame adresate lui Alexandru Ioan Cuza și Mihail Kogălniceanu de către locuitorii din orașe și sate din întreaga țară, prin care își manifestă adevărată față de măsurile luate de domnitor și reforma agrară din 1864, se păstrează în colecția „Documente”.

În aceleași fonduri se găsesc informații și despre Războiul de Independență. Printre acestea se remarcă brevetul prin care se conferea generalului Alexandru Cernat Medalia militară pentru merite deosebite în Războiul de independență și documentele care atestă documentar înființarea la Galați a unui spital pentru soldații români răniți.

Cinstirea marelui nostru poet național Mihai Eminescu s-a făcut și la Galați prin dezvelirea în anul 1911 a statuii poetului. Se păstrează Actul comemorativ de la dezvelirea monumentului, semnat de mari personalități ale vremii: C. C. Arion, Episcopul Nifon Niculescu, Duiliu Zamfirescu, Mihail Sadoveanu, Maria Filloti, Costin Petrescu, Ion Minulescu, Emil Gîrleanu, Dimitrie Anghel ș.a.

Informații deosebite din perspectivă istorică în legătură cu participarea României la primul război mondial se regăsesc în cele peste 100 de comunicate oficiale ale Prefecturii județului Covurlui, din perioada 16 august 1916-11 februarie 1917. Meritele deosebite ale gălățenilor în timpul războiului au fost recunoscute și de aliații noștri. O publicație a Primăriei, din anul 1921, informa opinia publică despre sosirea generalului Badoglio la Galați, pentru decorarea orașului cu Crucea de război a Italiei, urmând ca anul următor generalul Berthelot să acorde Crucea de război franceză.

De asemenea, un bogat material documentar regăsim în fondurile și colecțiile deținute de Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale pentru perioada interbelică și în legătură cu participarea României la cel de-Al Doilea Război Mondial.

În ce măsură specialiștii din diferite domenii de activitate au valorificat fondul arhivistic de care dispuneți?

În decursul existenței Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale a desfășurat o bogată activitate de valorificare științifică și cultural-educativă a documentelor aflate în păstrarea sa, activitate care îmbracă două aspecte: valorificarea documentelor de către cercetătorii care studiază

la sala de studiu în vederea elaborării unor lucrări de specialitate și valorificarea de către lucrătorii din sistemul Arhivelor Naționale.

Astfel, colectivul instituției, din dorința de a veni în sprijinul cercetării istorice, a întocmit volumele Comisia Europeană a Dunării - inventar arhivistic și Tezaur documentar gălățean, colecție de documente referitoare la istoricul orașului Galați, publicate în 1987 și 1988.

Arhiviștii Serviciului au mai publicat, în decursul anilor, numeroase studii și articole în Revista Arhivelor și alte periodice de specialitate, cu tematică de arhivistică și istorie. O altă formă de valorificare în

înțelegere, strădanie și competență în rezolvarea problemelor oamenilor. Au fost mulțumiri, dar și nemulțumiri pentru că în multe cazuri numai dorința, bunăvoința și priceperea nu sunt de ajuns, dar în ansamblu putem spune că realizările au fost mai mari ca neîmplinirile.

Revenind la întrebarea Dumneavoastră, vă pot informa că în cursul anului 2013 au frecventat sala de studiu un număr de 81 **cercetători, cu o frecvență de 397 de ori**, fiind solicitate și consultate un număr de 1267 dosare, 52 role de microfilm ale fondurilor și colecțiilor care îndeplinesc condiții de dare în cercetare și 45 de publicații. Majoritatea cercetătorilor a fost

constituită din cadre didactice, doctoranzi, masteranzi, studenți ai Universității „Dunărea de Jos” Galați, urmași statistici de persoane cu pregătire superioară în domeniul umanist (muzeografi și preoți) sau tehnic (ingineri și arhitecți).

scopuri științifice a patrimoniului arhivistic a constituit-o și participarea cu comunicări la sesiuni științifice și simpozioane, pe plan național și local.

În cadrul activității de popularizare și valorificare cultural-educativă, un rol principal l-au avut, și îl au în continuare, expozițiile de documente. Trebuie menționată, în primul rând, expoziția permanentă a Serviciului, cu o temă adaptată specificului local și anume Dunărea în istoria poporului român. Pe lângă aceasta, Serviciul a organizat numeroase expoziții temporare cu tematică variată, de la sigilografie și heraldică, la trecutul urbanistic al orașului Galați.

Activitatea de valorificare a datelor și informațiilor din documente în scopuri practice a câpătat noi valențe după 1990, când s-a amplificat importanța instituției noastre în cadrul societății civile. Arhivele au devenit puternic ancorate în realitate concretă prin implicarea lor în efortul general de repunere în drepturi a persoanelor fizice și juridice, în baza legislației românești. Parafrazând diftongul latin „Toate drumurile duc la Roma”, putem afirma că „După anul 1990, toate drumurile au dus la Arhive”.

Astfel, s-au eliberat mii de acte, numai în anul 1998 au fost aproximativ 8000, acte de proprietate pentru terenuri și imobile, certificate de vechime în muncă, certificate de școlarizare, acte de stare civilă. Eforturile în rezolvarea solicitărilor oamenilor au fost susținute de întreg colectivul direcției noastre și au fost cu atât mai remarcabile cu cât s-a constatat că legislația în vigoare are multe vicii, oamenii nu dețin date care să conducă la identificarea actelor pe care le solicitau, multe din acte au fost distruse de vicisitudinile istoriei.

Am dat, dăm și vom da dovadă de solicitudine,

Recent, sub egida instituției dumneavoastră, au apărut două foarte interesante lucrări: „Din istoria Poliției române. Poliția orașului Galați între anii 1832-1949. Istoric și documente” (Adrian Pohrib) și „Industriași și comercianți gălățeni, harnici și de temut. Mărci de fabrici și comerț (1890-1940)” (Tudose Tatu și Adrian Pohrib). Dacă există inițiative, poate în derulare, de cercetare și a altor domenii de activitate: administrație, cultură, învățământ etc.?

Mulțumesc pentru aprecieri. Polițiștii, industriașii și comercianții gălățeni meritau cu prisosință apariția unor lucrări care să le evidențieze eforturile depuse în decursul timpului.

Pe linia colaborării cu alte instituții, aducem în atenție parteneriatul încheiat cu Institutul de Cercetări Eco-Muzeale (I.C.E.M.) Tulcea în vederea realizării proiectului „Europolis”, finanțat de către Administrația Fondului Cultural Național (A.F.C.N.). Proiectul, lansat în luna iunie 2013 și coordonat de I.C.E.M. Tulcea, având ca parteneri Muzeul Național al Literaturii Române București, Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale și Biblioteca Orășenească Sulina, și-a propus să aducă în atenția publicului larg multiculturalitatea orașului Sulina, precum și evidențierea ca model de bună practică a relațiilor de colaborare, interacțiune și cooperare continuă a diverselor grupuri culturale, etnice și religioase din Sulina sfârșitului de secol XIX și începutului de secol XX.

Ca proiect de viitor, pe care sperăm să-l materializăm anul acesta, intenționăm să edităm, în colaborare cu Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” și cu sprijinul Consiliului Județului Galați, un album de documente

referitor la Comisia Europeană a Dunării, care va cuprinde o serie de documente reprezentative create de această instituție internațională în perioada 1856-1948.

Domnule Pohrib, ce relații aveți cu instituțiile și întreprinderile/agenții economici din județul nostru privind păstrarea documentelor proprii? De îndrumare, de sprijin, de control? Cum apreciați această preocupare din partea unităților respective?

În conformitate cu prevederile legale, Arhivele Naționale au atribuții în ceea ce privește administrarea, supravegherea și protecția specială a Fondului Arhivistic Național. În acest context, Serviciul Județean Galați acordă asistență de specialitate și asigură desfășurarea unitară a operațiunilor arhivistice la nivelul tuturor creatorilor și deținătorilor de documente din raza județului.

O altă preocupare căreia vom încerca să-i dăm mai multă atenție este aceea a respectării legislației arhivistice în vigoare, respectiv acordarea asistenței de specialitate, îndrumare și control la creatorii și deținătorii de documente, pentru ca aceștia să conștientizeze importanța documentului și în acest sens să realizeze o evidență corespunzătoare a documentului, să asigure condiții de depozitare, păstrare și conservare corespunzătoare, într-un cuvânt să respecte legea.

Nu o singură dată am fost nevoiți să preluăm arhiva în vrac, fără instrumente de evidență, operațiunile de desprăfuire, recondiționare și inventariere făcându-se de către personalul instituției noastre, când conform prevederilor legale aceasta era obligația creatorului și deținătorului de documente.

Activitatea de lichidare a unor societăți comerciale declarate în stare de faliment va trebui monitorizată, aceasta constituindu-se din păcate în momentul actual într-un factor favorizant al distrugerilor de arhivă, în sensul că lichidatorul este mai mult interesat de spațiul de depozitare al arhivei și de valorificarea acestuia prin vânzarea la licitație, decât să se preocupe de conservarea arhivei.

Am ferma convingere că în scurt timp dacă nu vom încerca, nu să eradicăm, dar să limităm acest fenomen, în cel mai scurt timp, de altfel primele semnale au fost trase, foștii angajați ai respectivelor societăți vor fi în imposibilitate de a intra în posesia unor documente care să ateste vechimea în muncă, privându-i în acest fel de unele drepturi legale.

În încheierea dialogului nostru, vă rog să oferiți cititorilor informațiile pe care le considerați necesare publicului larg în vederea valorificării fondului arhivistic de care dispuneți.

În principiu, informațiile esențiale referitoare la: coordonatele de contact, serviciile prestate de instituția noastră, lista fondurilor și colecțiilor care se dau în cercetare, programul sălii de studiu, programul de relații cu publicul se regăsesc site-ul Arhivelor Naționale – www.arhivelenationale.ro.

Porni Luceafărul

REGULAMENTUL

de organizare și desfășurare a

Concursului Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene „Porni Luceafărul...”,
ediția a XXXIII-a, 14-16 iunie 2014, Botoșani.

Concursul își propune să descopere și să promoveze noi talente poetice și critice ... care nu au debutat în volum și care nu au depășit vârsta de 40 de ani.

Concursul are trei secțiuni:

POEZIE:

1) Carte publicată – debut editorial: – Se vor trimite 2 (două) exemplare din cartea de poezie apărută în intervalul 10 mai 2013 – 5 mai 2014. Vor fi acordate 2 premii: a) „Hora țiu Ioan Lașcu” al Filialei Iași aUSR și b) al Uniunii Scriitorilor din R. Moldova.

2) Poezie în manuscris (nepublicată) - Se va trimite un print (**același volum și pe un CD – un singur exemplar!**) în 3 exemplare, care va cuprinde cel mult 40 de poezii semnate cu un moto. Același moto va figura și pe un plic închis în care vor fi introduse datele concurentului: nume, prenume, anul nașterii, adresa poștală, e-mail, telefon. Se vor acorda două premii care vor consta în publicarea a câte unui volum de poezie de către Editurile Junimea și „Convorbiri literare”, cu sprijinul financiar al ARPE. Juriul are latitudinea, în funcție de valoarea manuscriselor selectate, să propună spre publicare și alte manuscrise, în funcție de disponibilitatea editurilor prezente în juriu (Editurile Vinea, Paralela 45 și Princeps Edit).

Manuscrisele care nu vor primi premiul unei edituri vor intra în concurs pentru premiile revistelor implicate în jurizare, reviste care vor publica grupaje de poezii ale poezilor premiați. Un manuscris, cel mai bun, poate primi premiul unei edituri și al tuturor celorlalte reviste implicate în concurs. Toți poezii selectați pentru premii vor apărea într-o antologie editată de instituția organizatoare.

3) Interpretare critică a operei eminesciene: - Se va trimite un eseu de cel mult 15 pagini în 3 exemplare (**în copie și pe un CD**), semnat cu un moto. Același moto va fi scris pe un plic închis în care vor fi incluse datele concurentului: nume, prenume, anul nașterii, adresa poștală, e-mail, telefon. Se vor acorda premii ale unor reviste literare implicate în organizare. Eseurile premiate vor fi publicate în revistele care acordă premiile și în antologia editată de instituția organizatoare.

Festivitatea de premiere va avea loc la Botoșani în ziua de 15 iunie 2014. Organizatorii asigură concurenților cheltuielile de masă și cazare.

Lucrările vor fi trimise, până la data de 10 mai 2014, pe adresa:

CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE BOTOȘANI, Str. Unirii, nr. 10, Botoșani. Relații la tel. 0231-536322 sau mail: centrul_creatiei_bt@yahoo.com. PS. Se primesc grupaje de până la 15 pagini și pe e-mail!

Tema iubirii

reflectată în literatură, folclor, tradiție, artă populară, religie, muzică, artă contemporană

Marti, 25 martie 2014, Serviciul Cercetare din cadrul Centrului Cultural „Dunărea de Jos” a organizat Simpozionul „Tema iubirii reflectată în literatură, folclor, tradiție, artă populară, religie, muzică, artă contemporană”. Evenimentul a făcut parte din Proiectul Cercul de Etnografie și Folclor „Tudor Pamfile”, care are drept scop valorificarea potențialului etnografic al zonei noastre, crearea unui cadru adecvat de comunicare între generații, cunoașterea și împărtășirea valorilor culturii naționale și universale, evidențierea unor personalități, locuri, obiceiuri, tradiții. Urmare a unei colaborări fructuoase cu Facultatea de Arte, Secția Pictură (Universitatea „Dunărea de Jos”), prin amabilitatea doamnei profesor Liliana Negoescu Jorică, în cadrul simpozionului a fost vernisată o expoziție cu lucrări realizate de studenții acestei facultăți.

Abordarea multidisciplinară a temei a oferit posibilitatea participanților de a rezona spiritual, împărtășind idei, cunoștințe, experiențe, preocupări.

Apreciem prezența în cadrul simpozionului a domnișoarei Ștefana Lepădatu, elevă a Liceului de Artă „Dimitrie Cuclin” cu o interpretare a Scenei pastorale române la flaut și a domnișoarei Ecaterinei Oprea, elevă a Liceului Teoretic ”Dunărea” din Galați cu o interpretare a doinei.

Remarcăm, de asemenea, comunicările susținute în cadrul simpozionului: domnul profesor Corneliu Goldu (Foto 1), din cadrul Colegiului Național „Vasile Alecsandri” cu tema ”Din iubire de semeni: Al. Lascarov-Moldovanu”, doamna Mariana Bogdan Codreanu - „Iubirea din perspectiva artistului creator”, domnișoara Cristiana Culiță, din cadrul Facultății de

Arte, cu o introducere în universul expoziției, doamna Ina Lungeanu cu o expoziție personală, doamna profesor Ioana Stoian, părintele Daniel Popa, din partea Arhiepiscopiei Dunărea de Jos, doamna profesor Cătălina Bâgu cu lucrarea „Aspecte ale imageriei erotice în Luceafărul”, doamna profesor Marcela Luminița Ivanov cu lucrarea „Iubirea, cunoaștere prin participarea la dumnezeire”, doamna profesor Violeta Stanciu (Foto 2) cu lucrarea „Iubirea în ipostaze masculine”, doamna profesor Marilena Niță cu lucrarea „Fascinația iubirii între real și fantastic în proza lui Vasile Voiculescu, doamna profesor Cătălina Radu cu „Tema iubirii în romanele lui George Călinescu” din cadrul Colegiului Tehnic „Paul Dimo”, doamna profesor Dorina Lungeanu și domnul profesor Gheorghe Enciu. Din partea instituției organizatoare, Anișoara Stegaru Ștefănuță a susținut o comunicare cu tema „De la practici premaritale la manifestările dragostei în tradiția populară”.

Anișoara Stegaru Ștefănuță

Simon Ajarescu - neprețuit prieten și mentor

Ioan Gh. Tofan

Ne prețuim oamenii noștri valoroși mai mult după ce pleacă în neființă decât atunci când sunt în viață. Din păcate astfel de păreri de rău au devenit clișee jenante ce nu mai folosesc la nimic celor care dispar. În tinerețe am avut privilegiul de a-l cunoaște pe regretatul și neprețuitul Simon Ajarescu mai îndeaproape. Am să regret tot restul vieții mele pentru că, după ce vreme de aproape trei ani mi-a fost mentor într-ale scrisului, am dispărut apoi brusc din peisaj. Când totuși ne mai întâlneam îmi era greu să-i suport privirea dojenitoare. Crezuse în mine, îmi îndrumase primii pași, mă ajutase chiar să public și eu îl dezamăgisem, dispărând cum spune proverbul, ca măgarul în ceață. În urmă cu cinci ani m-am apucat iar de scris și aș fi dorit ca el să știe asta dar nu am îndrăznit să-l caut. Îmi era teamă că n-am să finalizez nici o carte care să-i dovedească că nu se înșelase în privința presupusului meu talent literar. Nu am nici o scuză pentru că am procedat așa. Am să vă spun cum l-am cunoscut, cu mult timp în urmă. Pe 6 iulie 1972, m-am prezentat la o ședință a cenaclului literar al Casei de Cultură din Galați unde i-am înmânat celui care conducea cenaclul, nimeni altul decât Simon Ajarescu, manuscrisul stufos al unei povestiri fantastice, scrisă de mine, intitulată „Fantezie beată”. Mi-a zis să-l caut peste zece zile ca să-mi comunice impresiile. Pe 17 iulie i-am bătut în poarta casei părinților săi, de pe strada Morilor, unde locuia. Mi-a zis că am ceva talent dar că ar fi bine să scriu ceva mai simplu și mai scurt. Am plecat înaripat acasă unde, într-o zi numai, am scris o povestire, pe care am numit-o inițial „Destin” și apoi „Hoinăreală”. M-am grăbit să i-o înmânez noului meu prieten și mentor. Pe 3 august îmi trimitea o scrisoare. „Dacă n-aș recunoaște că ești talentat, n-aș fi demn de propriul meu talent”, îmi răspundea el prompt. Nu s-a mulțumit cu atât și m-a îndrumat spre Cenaclul Scriitorilor de pe strada Domnească, unde el avea să fie o prezență constantă și mobilizatoare. Am frecventat ședințele aceluia cenaclu unde aveam să-mi citesc

și eu povestirile alături de nume, unele celebre astăzi, altele dispărute sau rătăcite în uitare. Aceștia erau: Simon Ajarescu, Corneliu Antoniu, Teodor Parapiru, Sterian Vicol, Petre Manolache, Florin Cilincă, Viorel Dinescu (student pe vremea aceea), Nicolae Colceriu, Eniceicu, Tudose Tatu, Emil Nicolae, Tudor Mușat, Brândzaș, Caty Mihăiescu (Păun, acum), Holban, Teileanu, Ste Văidrăgeanu, Petrușias și alții, de care nu-mi mai amintesc. Uneori apăreau cei doi patriarhi ai literaturii locale, Valeriu Gorunescu și Ion Trandafir. Dar organizam și cenacluri ad-hoc la mine acasă, pe strada Română, sau pe strada Balaban, la casa părinților lui Tudose Tatu, unde venea de la București unchiul acestuia, prozatorul Eugen Teodoru, pe nedrept uitat astăzi. Fac un apel în această privință. Căutați-i cărțile și veți descoperi în Eugen Teodoru un scriitor de mare talent care și-a iubit nespun orașul în care s-a născut. A scris despre Galați ca despre o femeie de care era îndrăgostit.

Am să menționez doar două momente din acei ani, în care apare POETUL. Le-am consemnat în niște agende minuscule, pe care vi le pot arăta, dacă doriți, ca de altfel și scrisoarea. Pe 2 decembrie 1973 Simon Ajarescu îmi vorbește despre inițiativa constituirii unei școli de literatură la Galați, care urma să se numească „Grup Literar 12”. A doua zi, la restaurantul „Vânătorul”, după cenaclu, câțiva dintre cei care trebuiau să constituie grupul, respectiv Antoniu, Gurău, Parapiru, Colceriu, Florin Cilincă, Eniceicu și umila mea persoană, porneau discuțiile în această privință. Știți și d-voastră că nicăieri spiritele nu strălucesc mai mult decât la reuniunile bahice. S-au mai purtat ulterior discuții pe această temă dar nu mai știu cum s-au finalizat pentru că eu frecventam tot mai rar reuniunile literare. Pe 16 iunie 1975 Simon Ajarescu recită la cenaclu un poem superb care începe și se termină cu acele celebre cuvinte, care îl defineau atât de bine, „Sunt un venetic sideral”, din poemul scris pe 3 martie 1974. Cezarina Adamescu a trecut acest poem într-unul din cele două volume, închinat poetului dispărut, pe care le-a scris recent.

Dumnezeu să-l odihnească printre stele, așa cum și-a dorit!

Marius CHIRU

HOMO HOMINI LUPUS

*Ursul are minte cât un om și putere cât șapte,
lupul are putere cât un om și minte cât șapte.
proverb lapon*

Dincolo de proverbialul *Homo homini lupus*, mitologia și biologia ne arată în *Canis lupus* o ființă majestuoasă, departe de sentințele populare de felul *Lupul își schimbă părul, dar năravul ba*. Astfel că, asemănarea omului cu lupul poate fi onorantă pentru om sau vag jignitoare, totul ținând de unghiul din care privim comparația. În cazul de față, omul este asimilat unei fiare dezlănțuite care, dacă nu omoară cu cruzime, cel puțin are disponibilitatea sufletească și de multe ori destule pârghii pentru a lovi în semenii săi, văzuți pentru moment în postura de mieluși, mai exact victime supuse nevoii nelimitate de expansiune a confratelui mai egoist sau poate doar iresponsabil. „Orice ură, orice aversiune, orice ținere de minte a răului, orice lipsă de milă, orice lipsă de înțelegere, bunăvoință, simpatie, orice purtare cu oamenii care nu e la nivelul grației și gingășiei unui menuet de Mozart... este un păcat și o spurcăciune; nu numai omorul, rănirea, lovirea, jefuirea, înjurătura, alungarea, dar orice vulgaritate, desconsiderarea, orice căutătură rea, orice dispreț, orice rea dispoziție este de la diavol și strică totul. Acum știu, am aflat și eu...”, se exprima cu mult patos Nicolae Steinhardt. Toate aceste manifestări arată cu prisosință că omul este capabil de autodistrugere, rafinatul său egoism făcându-l să își traseze cu grijă un cerc simbolic în jurul ființelor și lucrurilor pe care le prețuiește, cerc în afara căruia acționează cu o măsură, cea a *colților scoși*, în interiorul lui aplicând tactica *porumbelului păcii*. Iubindu-și mama, soția și copiii, apărându-și slujba, idealurile morale și viziunile politice, drămuindu-și cu grijă economiile, asigurându-și cele trebuincioase traiului zilnic, omul nu va uita, totuși, să își lovească colegul căzut, să evite întâlnirile cu anumiți vecini de prisos, pe care îi va și bârfi cu prima ocazie, să dorească bunurile altuia, lipsit de apărare, pentru că așa e viața, pentru că omul este lup pentru om, ce scuză bună! Metehne întâlnite și la subsemnatul, ca și la majoritatea dintre noi. Da, noi, cei plini de atâtea calități, e adevărat, dar și orgolioși peste măsură, deveniți un fel de supraoameni ad-hoc în fața alcoolicului incurabil, a narcomanului ce trebuie pus de urgență la zid, a celui ajuns vremelnic în spatele gratiilor. Atunci, ne transformăm în cohorte triumfătoare ce înfierează nu atât greșeala celorlalți, cât bruma de umanitate ce a mai rămas în noi. Nu sunt apologetul omului decăzut, nici al moralei cu limite laxe, dar sclipirea gândirii umane ne dă dreptul să sperăm că putem avea atitudini raționale în situații limită, cum întâlnim multe, pe diverse planuri, în zilele acestea. Atitudini raționale care ne-ar îndulci privirile și în discuțiile de cafea și în raporturile de serviciu sau în cele familiale, unde se văd din ce în ce mai des *colții scoși*. Priviri care nu ar mai sta ațintite doar pe scurtimea fusteii domnișoarei care a intrat în restaurant, pe I pod-ul șefului care tocmai a primit o mărire de salariu sau pe reacțiile soției pe lângă care trece un tânăr „lucrat” la sală. Dar, cum morala nu face nici din lup om și nici invers, e de menționat că apetitul popoarelor în a face fel și fel de digresiuni pe asemănarea dintre *Homo sapiens sapiens* și alte specii de animale este o atitudine la îndemână, dar care de multe ori este departe de adevăr. Și, ca o notă de subsol, ce nu trebuie însă să rămână acolo, multe comparații între om și animal sunt în favoarea celui din urmă, lucru care trebuie să ne îndemne la gestionarea mult mai eficientă a resurselor sufletești și mentale. Din sarabanda acțiunilor umane, atât de complexe în această vreme, reieșind că e preferabil un lup adevărat unui om fals.

Damenii și lupii

George LĂTEȘ

E o provocare terifiantă, intelectuală și nu numai, să răspunzi la întrebarea de ce omul e aidoma lupilor când e vorba de semenii săi. Odată ieșit din stadiul paradisiac, când culesul, vânatul sau pescuitul erau suficiente pentru a-l hrăni, omul a trebuit să învețe să-și cultive câmpul și așa s-a născut agricultura, cuvântul compus ce se traduce prin *cultura ogorului*. Nu era deloc ușor să deștelenești sau să tai pădurea ca să pui apoi sămânța în pământ și s-aștepți două și chiar mai multe anotimpuri ca să culegi un rod incert. Era mult mai ușor să iei de-a gata truda altora și să nu-ți pese că-i lași fără hrană după ce-au muncit și așteptat atâta amar de vreme. Cei păgubiți au început să se apere de hoți, aceștia din urmă s-au înarmat și s-au adunat în cete ca să aibă sorți de izbândă. Aici e germenul războiului, înțeles ca alternativă de procurare a hranei și nu numai. Cele două tabere opozabile până azi, s-au radicalizat: locuitorii pământului au fost luați în stăpânire de seniori, iar războinicii și-au pus priceperea sub oblăduirea unor conducători de oști, eventual a unui rege. Când seniorii s-au unit cu regii, soarta țăranilor a devenit extrem de grea: cei dintâi le exploatau munca pe ogor, iar cei din urmă le luau și bruma de câștig lăsată de primii ca să supraviețuiască. Răutatea e deci o achiziție culturală pe care, vrem, nu vrem trebuie s-o acceptăm ca atare, cum lupul e văzut ca fiara cea mai rapace, deși nu e deloc așa, toată această răutate gratuită a ființelor cuvântătoare e asimilată comportamentului de prădător nemilos.

Riscam anterior afirmația potrivit căreia cultura și-ar avea sorgintea în lucrarea pământului, ocupația rămasă în esență, aceeași din vremuri imemorabile și până azi,

iar truditarii gliei, țăranii generici, ar fi doar făurari de belșug, nu și războinici, deci scutiți de contaminarea culturală a cetății care a inventat războiul. Trăitorii din cetate aveau nevoie nu doar de hrana pe care țăranii le-o ofereau, ca s-o cumpere sau ca s-o prade, ci și de o sursă a bogăției, alta decât munca trudnică, încât războiul li s-a impus ca soluția cea mai la îndemână. Ca să-l motiveze, căci presupunea violență și chiar ucidere de semenii, au fost nevoiți să-l ambaleze într-un nimb cultural și așa s-a născut o altfel de cultură, opozabilă, până într-un punct anume, celei născută din truda gliei. E suficient să ne gândim la două texte fundamentale ale spațiului european, *Iliada* și *Odiseea*, care pun față în față cultura cetății cu cea a pământului, cea din urmă intersectată și cu fascinația mării pe care o ia în stăpânire Ulise, pe perioada cât lipsește de acasă și de la îndeletnicirea lui de lucrător al pământului. Texte liturgice în vechea Heladă, acestea două au devenit piatra de temelie pentru cultura europeană, repere valabile și în contemporaneitate, deși debordează de violență și chiar desfrânare. Ce le menține în actualitate e tocmai această cultură a războiului, de care omul modern, locuitor al cetății confortabile și veșnic agitate, are nevoie ca să se manifeste cu personalitate agresivă și expansivă. E un altfel de război, cel cotidian cu semenii, dar în esența lui e tot o confruntare nemiloasă și infinită.

Fascinația culturii pentru lup, văzut ca un simbol al confruntării, al luptei armate, al războiului distructiv, este indubitabilă, dovada cea mai eficientă fiind prezența lui în numeroase acte de discurs mitologizant. Avem în vedere, mai întâi, simbolistica imperială, gândită ca un mod de a induce cetățenilor Romei antice ideea războinică, moștenită de întemeietorul cetății, Romulus de la lupoaica-mamă, cea care l-a salvat din apele Tibrului și l-a hrănit apoi cu laptele ei. Fiul lupoaicei a devenit apoi stăpân peste Roma, după ce și-a ucis fratele, și chiar peste o lume întreagă. Mit fondator roman, tras apoi în statuia Lupa Capitolina, povestea sacră întemeierii lumii imperiale are toate ingredientele unui discurs apt să ilustreze vocația războinică a unui neam războinic, pornit să cucerească lumea și să transforme Mediterana, și nu numai aceasta,

în Mare Nostrum (Marea noastră). Roma, gândită ca o cetate eternă, a devenit apoi centru al lumii imperiale, astfel încât toate discursurile, pavate cu dale de piatră, duceau efectiv la cetatea războinicului Romulus, ce se revendica de la lupoaica-totem al neamului de cuceritori. Translarea calităților lupoaicei, devoțiune, ferocitate, curaj, spre fiul adoptiv al acesteia ține de logica mitului, obținut prin însumarea mai multor legende, după un amplu proces de mitogeneză.

Purtând în străfunduri de ființă „pecetea Romei”, neamul românesc se revendică și el de la simbolistica generoasă a mitului Lupei Capitolina. O regăsim într-o formulă pasișantă, în mitul întemeierii Moldovei din letopisețul lui Grigore Ureche, cronicar școlit într-o universitate poloneză, în a cărei bibliotecă a găsit istoriile ce făceau referire și la neamul său, astfel încât cucerirea Daciei se transformă sub condeiul său în act întemeietor - întâiul descălecat. Pe cel de-al doilea, legenda lui Drago, el află din cronica slavonă scrisă la Curtea lui Ștefan cel Mare, text ce debutează prin povestea acestuia și a cetei lui de vânători, plecați în urmărirea bourului alb, ajutați fiind în expediția inițiată de cățelușa Molda, cea care-și dă sufletul lângă un râu, numit în amintirea ei Moldova, ca și țara în care ei descăleacă. Mitul are toate ingredientele unui scenariu mitologizant din care cățelușa Molda amintește de Lupa Capitolina, dar și de stindardul războinic al vechilor daci. Deloc întâmplător, ceata de vânători condusă de Dragoș, care devine apoi domnul celui de-al doilea descălecat, sugerează vocația războinică a neamului moldovenesc, inclusiv sugestia vocației pastorale pentru care câinele este indispensabil și de aceea prețuit ca un membru al familiei. În consecință, letopisețul lui Grigore Ureche este mai mult decât o carte de istorie eroică a unui neam care a lăsat urme însemnate în devenirea anilor, de aceea inserția miturilor nu trebuie văzută ca o precaritate informativă, suplinită prin legendarul fabulatoriu, și mai degrabă ca o articulare de discurs mitologizant absolut firesc într-o încercare temerară de a dăruii semenilor și urmașilor o carte fondatoare de istorie națională. Grupul de logofeți, dieci și uricari, coordonat de marele boier școlit în Polonia catolică, a fost conștient de misiia începutului de lume prin cuvântul pus cumpănit în pagina letopisețului; carte de căpătâi pentru un neam care-și află afirmată pentru întâia oară originea nobilă și deci misiia istorică de apărător al latinității limbii și al obârșiei romane. Umbra Lupei Capitolina e vizibilă, precum o pecete arsă cu fierul înroșit în para focului peste spate urmașilor de voievozi, în acest scenariu mitologizant al întemeierii

țării dintre Carpați și Nistru.

Continuator al stilului cronicăresc, Mihail Sadoveanu însere în romanul etnicității moldovenești, *Baltagul*, ideea câinelui credincios numit chiar Lupu pentru a sugera obârșia dacă și romană deopotrivă. Acesta își apără stăpânul cu prețul propriei vieți și nu se îndepărtează de locul fărădelegii până când nu se face dreptate suguşându-l el însuși pe ucigaș la praznicul de pomenire. Tot acest periplu prin pagini de carte l-am gândit mai degrabă ca o pledoarie pentru lupul din noi, fiară ce-și arată colții rânjiți din când în când, dar esența omului nu e neapărat răutate, ci mai degrabă capacitatea de a-și îmblânzi pornirile distructive ce stau veșnic la pândă în zona abisală a ființei noastre nevăzute.

© Cornel Gingărașu

Tradiții și obiceiuri de pe Prut

La Oancea de sărbători

Prof. Elena-Gabriela Ștefan

Învățațul domnitor al Moldovei, Dimitrie Cantemir, considera râul Prut drept cea mai ușoară și mai sănătoasă apă dintre toate pe care le cunoștea. Încă de pe timpul dacilor, Prutul constituia o arteră de circulație cu bărcile monoxile (scobite dintr-un singur trunchi de copac), iar bălțile create de revărsarea sa reprezentau adevărate „raiuri” pentru vânători și pescari. Demn de amintit sunt și codrii seculari care împodobeau toate dealurile, astăzi defrișate, care coborau până spre marginea râului și care ofereau posibilitatea unui trai îmbelșugat cu toate înlesnirile materiale. Nu întâmplător, pe terasele din imediata învecinare a Prutului, se desfășura, în Evul Mediu, o viață intensă, menționată de documentele istorice din epoca de glorie a Moldovei.

Atestată documentar în anul 1521, în timpul domniei lui Ștefăniță Vodă, Oancea este una dintre comunele situate pe malul drept al râului Prut, la 57 km nord de orașul Galați și la 7 km vest de orașul Cahul din Republica Moldova (Basarabia). Numele îi vine de la pârâul Oancea, ce străbate satul de la NV la SE și se varsă în Prut.

Poziția satului este pitorească, având case așezate pe cele două coline despărțite de pârâu, care coboară până aproape de malul Prutului. Vizitând satul, acum 124 de ani (august 1889) când pregătea o lucrare despre județul Covurlui, profesorul Moise N. Pascu din Galați, scria printre altele: „Satul Oancea are înfățișarea unui orașel, fiind chiar un mic port pe Prut. Comuna Oancea este alcătuită din două sate: Oancea centrul comunei și Slobozia Oancea, sat pendinte de comună. Originea acestor sate este cu totul diferită: Oancea, vechi sat răzășesc, format din țărani liberi, mici proprietari de pământ, răzeși. Originea sa coboară până dincolo de întemeierea statului feudal moldav; Slobozia Oancea (la origine Slobozia Onești), spre deosebire de Oancea, este mai mult un sat de clăcași (țărani obligați să presteze claca pe pământul stăpânului feudal), care ia ființă la slobozie (în Evul Mediu, sat înființat pe loc pustiu sau depopulat după fuga locuitorilor prin slobozirea țăranilor acordată de domn), pe moșia Oancea a boierului Constantin Onu, fost medelnicer (dregător la curtea domnului). Satul s-a înființat, după toate probabilitățile în perioada 1830-1850, când în Țările Române are loc un proces de deposedare abuzivă a răzeșilor de către urmașii vechilor boieri, multe sate fiind atunci părăsite sau depopulate, ceea ce a determinat o lipsă acută de forță de muncă pe proprietățile feudale”.

În ciuda faptului că au fost adesea încercați de diferite greutăți ale vieții (războaie, molime, incendii, cutremure), locuitorii acestei zone cu sufletul simplu ca și viața pe care o trăiesc, au păstrat obiceiuri și tradiții

vechi de secole, făcând ca acestea să dăinuiască și în ziua de azi. În cele ce urmează vom aminti câteva dintre cele mai cunoscute obiceiuri, care se păstrează și în ziua de astăzi în comuna Oancea.

Astfel, în ajunul sărbătorilor cu impact în viața tradițională (chiar dacă nu sunt trecute cu cruce roșie în calendarul creștin), oamenii îndeplineau și în mare parte mai observă și astăzi prescripțiile cutumelor, pregătindu-se să sărbătorească momente sacre.

În Postul Paștelui, creștinii evlavioși țineau post negru miercuri și vineri, iar în Săptămâna Patimilor, ajunarea era desăvârșită. Cozonacii sunt pregătiți în Joia Mare, iar ouăle sunt vopsite vineri dimineață. În săptămâna dinaintea Paștelui, preotul merge pe la casele oamenilor cu molitva (molifta) Postului. În Joia și Vinerea Mare se făceau slujbe la biserică, la care participau obligatoriu copiii și părinții. Prohodul Domnului din Vinerea Mare era cântat de trei-patru grupuri de credincioși, obicei păstrat până în ziua de azi. De Înviere, ajunși acasă în zori de zi, luau Pasca sfințită la biserică, se spălau pe obraz cu apă în care puneau un ou alb și unul roșu, după care se ciocneau ouăle și se tăia cozonacul. Toți cei care puteau merge din ogradă își burdușeau buzunarele cu ouă roșii și plecau la horă în șes unde ciocneau, discutau și priveau hora flăcăilor cu armata făcută. Aceștia organizau hora, plăteau muzicanții, făceau sau reparau scrânciobul (leagănul) și plăteau pe cei care învăteau la leagăn. Hora ținea trei zile. Și astăzi se mai păstrează Hora satului, doar că este organizată de Primăria comunei, a doua zi de Paște. Trebuie amintit și hramul comunei, Sf. M. Mc. Gheorghe, deoarece este prin preajma sărbătorilor pascale și la care participau toți fiii satului, iar porțile erau împodobite cu crengi verzi de nuc. În luna ce urmează Paștelui, se serbează Paștele Blajinilor, când aproape tot satul merge la cimitir pentru a-și pomeni morții și a le da de pomană. În această zonă cultul morților este destul de puternic, iar obiceiurile tradiționale ale celor adormiți la care religia creștină privește cu îngăduință, sunt foarte vii. Scoaterea răposatului din casă și așternerea podurilor până dincolo de ușă se face cu cea mai mare sfințenie după vechi norme, spre a nu se întâmpla ceva celor rămași; de asemenea, aruncarea podurilor de prosoape sau pânză albă la răscruci și ori de câte ori se oprește convoiul e obligatorie, pentru ca mortul să poată trece vămile. E de neconceput, apoi, să nu i se dea mortului peste groapă, de pomană, găina. Și totuși la priveghi, membrii familiei abordează un zâmbet ritual îngăduind (după tradițiile urcând până la daci) gluma, jocurile hazlii sau focul purificator care alungă spiritele, din fața porții. Se bucură

că cel decedat a scăpat de chinul pământesc și se duce la cer. I se face defunctului la pomana de patruzeci de zile un pom, împodobit cu lucruri de îmbrăcăminte și de utilitate intimă (piepten, brici dar și pernă), pentru ca cel pomenit să aibă ce pune pe el, pe ce dormi sau cu ce se înveli. Toate sunt puse în practică de familie din iubire, dar și din teama ca mortul să nu-i tulbure pe cei vii, să nu devină un spirit rău. La Rusalii, se aduc la biserică frunze de nuc în amintirea Sf. Duh, care S-a pogorât asupra Sfinților Apostoli sub forma unor limbi de foc.

Odată trecute Sfintele Sărbători de Paști, urmau câteva săptămâni de muncă pe rupte (arat, semănat, vie etc.), căci era primăvară și înfloreau salcâmi, iar copiilor le era dor de ducă. Și atunci se organizau excursiile școlarești la cele mai apropiate pălcuri de pădure din hotarul comunei (Buça, Crucișoara, Băneasa). Cu ocazia aceasta se învăța și ceva geografie sau astronomie (punctele cardinale) și mai ales se dezvolta simțul de orientare. După câteva săptămâni de lucru intens, copiii terminau școala, venea Sf. Petru, cu serbările de sfârșit de an școlar, cu corozițe pentru premianți, mândria părinților, la fel ca și azi. Și iar la treabă, căci vara pentru mic și mare reprezenta muncă: prășit, secerat, treierat, tăiat răsărită (floarea-soarelui). Oamenii împleteau din nuiele coșuri, ștergătoare, sau făceau mături.

Un alt obicei păstrat până în ziua de astăzi are legătură cu Sf. Ilie, când oamenii se aduc la biserică pentru a fi sfințite fructe și legume noi din curte și se dă de pomană grâu fiert cu miere de albine. Tot acum se binecuvântează strugurii (poama), iar unii creștini nu gustă dintr-aceasta până în acel moment.

La data de 15 august, oncenii serbau hramul celei de-a doua biserici din comună, *Adormirea Maicii Domnului*, locaș care în momentul de față se află într-un proces de reabilitare. După terminarea slujbei și binecuvântarea prinoaselor aduse de credincioși, cu toții tăiau pepeni roșii și mâncau împreună. Postul care precede sărbătoarea este ținut cu aceeași evlavie cu care este ținut Postul Paștelui sau Postul Crăciunului. Mulți credincioși țin să se împărtășească la această sărbătoare nu numai pentru cinstea pe care o poartă Maicii Domnului, cât și pentru faptul că până la următorul post este o perioadă destul de lungă.

Vine toamna când se culeg via, porumbul, când se fac arăturile de sezon iar oile se întorc acasă. Se seamănă grâu, așteptându-se un nou ciclu agricol și, bineînțeles, sărbătorile de iarnă.

În luna decembrie, când de Sf. Nicolae încep

sărbătorile de iarnă, cu joardele de nuiele sau de porumb, cu care erau atenționați (speriați) copiii neascultători, să știe ce-i așteaptă dacă nu ascultă de părinți. La lăsatul secului pentru Postul Crăciunului, creștinii fierb o pasăre și o consumă împreună cu celelalte mâncăruri de dulce din casă pentru că a doua zi începe postul și acesta nu trebuie spurcat. La această masă participă familia și toate rudele apropiate, iar apoi vasele sunt depozitate într-un dulap special, urmând a fi scoase din nou pentru pregătirea bucatelor de Crăciun. Pe perioada postului mâncarea era pregătită în vase speciale.

Sărbătoarea Nașterii Domnului este precedată de umblatul cu icoana de către preot împreună cu cântărețul, care trebuie să binecuvânteze masa creștinilor pe care se află turte din foi coapte pe sobă, care simbolizează scutecele în care a fost înfășat Mântuitorul și vin alb, reprezentând puritatea Domnului Iisus Hristos. Tot în această perioadă, copiii umblă în cete și merg din casă în casă, cântând colinde excepționale învățate în timpul școlii sau cu steaua. Ei sunt recompensați de gazde cu mere, nuci, colăcei și bani.

În ziua de Crăciun foarte mulți oameni nu mănâncă decât carne de pasăre, porcul fiind tăiat a doua zi. Pe 31 decembrie, era o forfotă a grupurilor de urători formate din flăcăi și care făceau un așa-zis „Plugul Mare“, cu plug adevărat tras de doi boi, cu harapnice care pocneau, cu clopoței și tălângi, cu buhai și alte accesorii. După acesta veneau plugușoarele băieților fără armată. Azi, copiii umblă pe la casele oamenilor cu plugușorul. Pe data de 1 ianuarie, de Sf. Vasile, tot copiii merg pe la creștini, începând cu casa preotului, aruncând boabe de grâu și de porumb, atunci când gazda deschide ușa urând: „În sănătatea Noului!“ În ajun de Bobotează, când preotul umblă cu botezul prin sat, fetele nemăritate cer busuioc pentru a-și visa ursitul, obicei păstrat și azi. De Bobotează se făcea slujbă mare la biserică, iar cei prezenți, mici și mari mergeau la Prut pentru sfințirea apei. Creștinii făceau în ajun cruci, care erau aruncate a doua zi în apă, după ce în prealabil se tăiasse gheața, dacă Prutul era înghețat. Puteau recupera crucea din apă doar flăcăii cu armata făcută. Locul aruncării cucii era în aval de pod. Cei care recuperau crucea, mergeau din casă în casă și primeau ceva bani. Nu era importantă suma, ci recunoașterea curajului și bărbăției de a se arunca în Prut la 6 ianuarie. Era și un atu de a se însura cu fata pe care o plăcea. După Bobotează se trecea la treabă, adică la tăiatul stufului în baltă (pe gheață), împărștierea gunoiului de grajd în câmp, arăturile, via și altele.

Probabil că nimic altceva nu poate defini mai bine spiritul unui popor decât străvechile sale tradiții și obiceiuri. Dorind să iasă din tumultul vieții de zi cu zi, să se lase pradă unor locuri unde domnește frumusețea și liniștea, să simtă viața și pulsul țaranului român, călătorul va fi surprins să descopere în Oancea cât de frumoasă poate fi existența și în astfel de locuri pline de obiceiuri și tradiții păstrate de-a lungul secolelor.

Ioan RUSU - Profesor, scriitor.

n. 23 august 1939, București - d. 15 februarie 2014, Luxemburg.

Debut literar, în anul 1968, în „Pagini Dunărene”. A publicat în „Viața nouă”, „Viața liberă”, „Partener”, „Acțiunea”, „Antares” etc. Debut editorial, în anul 1998, cu „Dacic și Romanic”, eseuri, la Editura pentru Literatură și Artă „Geneze” Galați.

Premiul literar pentru poezie la Festivalul „Lucian Blaga”, Sebeș Alba, 1976.

Cărți apărute: „Nu există nuntă în cer” (roman), Editura pentru Literatură și Artă „Geneze”, Galați, 1999; „Confesiunile unui afemeiat” (aforisme), Editura pentru Literatură și Artă „Geneze”, Galați, 2000, „Fișe de personal” (proză scurtă) Editura pentru Literatură și Artă „Geneze”, Galați, 2001, „Maiola” (roman), Editura Școala Gălățeană 2004, „Paralele inegale” (roman autobiografic), Editura Pax Aura Mundi 2006, „De la Est la Vest” (însemnări de călătorie), Editura Sinteze 2009, „Moartea Rușilor” (roman), Editura Sinteze 2010, „Curcubeul cu o singură culoare” (roman), Editura Sinteze 2013.

Parada dascălilor

De la apariția operei lui Anton Holban, fost profesor la actualul Colegiu „Vasile Alecsandri” din Galați, „Parada dascălilor”, și până astăzi, a trecut mai mult de o jumătate de veac. În tot acest interval, nu s-a schimbat mai nimic în învățământul românesc, în ciuda faptului că au trecut peste el atâtea regimuri politice și numeroase reforme. Elevii pot fi împărțiți, în continuare, ca valeții lui Moliere; profesorii au aceleași argumente pentru „rezolvarea” cazurilor mai dificile (în primele clase sunt... prea mici, în ultimele... nu se face ca tocmai la sfârșit etc.), părinții elevilor problemă sunt toți la fel: tata - bețiv și mama – curvă.

Totuși, ceva trebuie să se fi schimbat, într-adevăr, oamenii s-au schimbat. Ei nu mai sunt aceiași. Generațiile se succed. Unii rămân în conștiința celor din jur printr-un gest, o vorbă care-i face memorabili. De aceea mi-am propus să întocmesc câte o mică fișă de personal pentru unii dintre colegi. Botezul liceului merită să fie amintit. După 1989, s-a reluat o veche tradiție a învățământului românesc, de a se atribui școlilor nume de mari personalități ale științei și tehnicii, ale culturii și sportului românesc, evident, cu oarecare legătură cu profilul școlii.

Subsemnatul, pentru că liceul are profil auto, am propus pe Aurel Persu, un strălucit pionier al fenomenului auto românesc. Un tânăr subinginer, de altfel unul dintre fruntașii generațiilor de absolvenți ai școlii, a propus pe Traian Vuia. Directorul, care era profesor de matematică, și-a demonstrat echidistanța în materie de aeronautică și automobilistică, și n-a înțeles că Vuia este legat mai mult de văzduh, în vreme ce Persu e... mai cu pneurile pe pământ și, astfel, liceul poartă un nume care n-are nici o legătură cu profilul, ci doar cu elevii care, ce-i drept, sunt cam... aerieni. Asta nu înseamnă că școala n-a avut și nu are oameni deosebiți, care s-au distins prin cunoștințe profesionale, măiestrie pedagogică și calități umane.

Se cuvine mai întâi să-i amintim pe cei care nu mai sunt printre noi, precum harnica și energica profesoară Cornelia Mihaie, de pe urma căreia a rămas un laborator de biologie, distinsa și discretă Ecaterina Daniș, maistrul Nicu Godinac, de la care mulți au învățat meserie, nea Blănaru, fostul administrator, în activitatea căruia se ghicea experiența

anilor slujiți în armată. Și mulți alții care, dacă nu și-au găsit loc în aceste pagini, au asigurat un loc în inima celor care i-au cunoscut și i-au apreciat mai mult sau mai puțin.

Chiar dacă a ieșit la pensie, imaginea profesorului Marian Simionescu încă mai dăinuie în mintea multor colegi. Totdeauna cu un zâmbet afișat ostentativ, mestecând cuișoare („sunt foarte bune contra cariilor”), uitându-se pe deasupra ochelarilor și tratându-te cu „magistre”, pentru a nu-i lua în nume de rău refuzul, avea aerul omului cu foarte multe și profunde preocupări, dar care, în realitate, se ocupa cu mărunțișuri: completa buletine pronosport, concepea planuri care nu erau niciodată finalizate, sau alcătuia, în taină, fișe tuturor colegilor. Trecut printr-o experiență tristă, care l-a marcat profund, era suspicios, neavând încredere în nimeni. A visat toată viața depășirea condiției de anonim, dar el, care preda istoria, nu cunoștea un dicton ce l-a ilustrat de minune: Cine aleargă după glorie, n-o ajunge niciodată.

N-apuca să intri în școală, și te întâmpina figura aspră, încadrată de un păr nefiresc de alb, cu o țigară veșnic în colțul gurii, măsurând holul cu pasul și privirea, a profesorului Patriche. „Am albit în învățământ”, era ca o sentință pentru orice ocazie, în ciuda faptului că erau mai mulți colegi cu vechime mai mare (care cheliseră sau aveau părul sur). Vorba sacadată, mișcărilor crispate, un comportament invariabil, îi atrăsese supranumele de Roboțel. Mai totdeauna, ținându-i companie la fumat și bârfe (despre elevi sau colegi), se aflau trei doamne ce păreau de nedespărțit, ca și grațiile lui Botticelli: profesoara Maricica Burluc și inginerile Lidia Mazilu și Mihaela Iacob. Erau trei și, când lipseau două, cea prezentă avea grijă, la pauza mare, să le oprească nelipsita cafea. În aceeași ambianță putea fi văzută deseori profesoara Marilena Turcu, o prezență tonică, veșnic bine dispusă, știutoare a numeroase bancuri, totdeauna ultimul mai tare ca celelalte: De ce nu se îmbolnăvesc polițaii de SIDA? Pentru că pe ei nu-i

iubește nimeni, ei nu iubesc pe nimeni și, culmea, nici ei între ei nu se iubesc. Un fotoliu din improvizatul foaer, era preferatul inginerii Carmen Stan. Aici fuma sau discuta cu cine-i stătea prin preajmă sau era în treacăt. Avea deseori nedumeriri, pe care le transmitea și prin ochelari, în priviri nevinovate și îngăduitoare.

Spațiul din afara cancelariei era marcat uneori de apariții și dispariții meteorice. Mulți colegi de cancelarie pot depune mărturie cu mâna pe Biblie că n-au auzit niciodată glasul unui coleg care cultiva, parcă ostentativ, anonimul: Octavian Chirică. Fumându-și tacticos țigara, prin curte sau pe culoarul de la intrare, lăsa impresia că e frământat de adevărul teoriei relativității. Nimic din profunzimea preocupărilor, din soliditatea cunoștințelor, din fermitatea principiilor nu răzbăteau în afară. Probabil probleme intime îl țineau departe de un comportament mai potrivit cu un om care a făcut sport, iar acum lăsa impresia că e chinuit de o boală.

Total opus lui, era inginerul Petrică Ariton. Fire permanent zămbitoare, îi binedispunea pe cei din jur cu câte o poantă (celebră devenise cea cu volumele lui Arghezi și profesorul Ilie Văraru). Acesta era, la rândul-i, o „figură”. Veșnic plângându-se că nu-i ajung banii, căinând pe Pușa mică și pe Răducu (fiul cel mai mic), avea zile când era taciturn, dar și zile când alerga câte o colegă în jurul mesei, cu intenția de a-i declara niscaiva sentimente. Pentru el, toți „n-aveau caracter” dar câte unul, mai compensa cu mintea ce-o avea.

De asemenea, trecea ca o adevărată grămadă spontană, profesorul Viorel Secuianu, specializat în rugby. Veșnic preocupat de vreo plecare în străinătate, de procurarea celor necesare vreunei mese festive sau, când se apropia sorocul, de soarta unei loaze („E băiat bun, nea Ionică, mă știi pe mine că intervin pentru oricine? N-am înțeles!”). La fel se precipita pe acolo și inginerul Victor Chirică. Întotdeauna gata să intervină în dispute de tot felul, să proclame, pe un ton sentențios, numai adevăruri, să împingă politețea până la o extremă cu formule de genul „Domnul meu”, indiferent cui se adresa, sau până la cealaltă, cu formula „Bă nene”, chiar dacă cel căruia i se adresa putea să-i fie tată. O apariție insolită o constituia Teo, inginerul Cojea Tudorache, micuț, retras și timid, până-i creștea „presiunea”, când devenea vehement, atacând persoane, partide, doctrine, de pe poziția inginerului auto, care era de o profesionalitate indubitabilă, dar și de o indolență pe măsură. Multe sunt figurile ce ar merita să fie creionate măcar în fugă, dar ne vom opri la cei care stăteau mai mult prin cancelaria propriu-zisă. Cea mai impunătoare prezență era a părintelui Florin Bobei care, dacă n-ar fi avut acea privire blajină și un surâs nevinovat la orice glumă pe care i-o arunca vreo colegă, ai fi zis că a înviat Andrii Popa. Cam în aceeași zonă a cancelariei se fixase ingineria Ștefana Bordean, cu o curiozitate ce devenea proverbială, și canalizată mai mult pe aflarea numelui profesorului de serviciu, care trebuia să ostoiască foamea colegilor în pauza mare. Nu poți să ignori pe Vera Ilescu, profesoara de limba rusă care, provocată de colegul Mircea Pricopie, susținea înfocată alianța cu Rusia, și necesitatea învățării limbii acestei țări. Profesorul de fizică, Mircea Pricopie, era unul dintre cei mai vehemenți adversari ai ei. Iubit și respectat de elevi, cu toate că era foarte sever, știa

permanent să vină cu o anecdotă sau o întâmplare de la faimoasele munci agricole, colectându-le de la elevi sau de la foști profesori și maiștri. În opoziție cu temperamentul lui vulcanic, era profesorul Ștefan Totolici, o prezență discretă, veșnic preocupat de rezolvarea unei probleme de matematică sau personală (la mobilul care-l însoțea pretutindeni).

Sunt colegi care au plecat din această școală și din această lume, dar lumea nu i-a uitat, pomenindu-i foarte des.

Unul este Dumitru Maloș, nea Mitică, strălucit reprezentant al unei pleiade de profesori de matematică, care au înnobilit acest obiect în ultimul sfert de veac în Galați, dar care au și plecat prematur dintre noi: Ionel Decu, Ștefan Urse, Mario Ștefănescu, Radu Scarlet. Mulți elevi i-au trecut pragul, pentru a se împărtăși din tainele matematicii, și mulți colegi i-au vizitat vestitul garaj, pentru a se răcori din pivnița lui, și a pleca de acolo în zori. Nu-l poți uita pe Gheorghe Felea, profesor de istorie, care nu se angaja în nicio dispută, fără să nu dea un citat celebru, ce cădea ca o ghilotină la finalul discuției și care, datorită unei tenacități propriie copiilor ridicați de jos, a ajuns până în Ministerul Educației Naționale, săpând tot mai temeinic la demolarea anonimului.

Nu poate fi uitată figura blândă a moldoveanului, venit dinspre plaiurile marelui Ștefan, Gheorghe Pădurariu, care-și dezvăluia personalitatea încă din debutul discuției, printr-o formulă ajunsă de notorietate: „Părerea mea personală, și cred că e și cea mai bună.” Un loc binemeritat în această galerie, îl ocupă inginerul Vasile Ertăgan, cel care era la curent cu toate can-can-urile din școală, știa cele mai noi bancuri, și era iubit de toată suflarea feminină, pentru eleganța comportamentului și a conversației.

În anul conceperii cărții, școala avea două directoare, care erau total diferite în aparență (la comportament), în realitate (la fizic), dar în esență erau asemenea și, de aceea, se înțelegeau de minune, lăsând impresia contrariului. Amândouă aveau câte un anturaj, dar el era clădit pe interese imediate și concrete, și nu pe principii, de aceea erau fragile, făcându-se și desfăcându-se în funcție de circumstanțe. Ele se numeau Marghiolița Badiu și Elisabeta Ionescu sau, mai simplu, Dița și Bety, cum le plăcea să fie alintate de către cei mai apropiați.

Desigur, mulți ar fi meritat să figureze în această galerie dar, ori au venit prea de curând în școală (anul 2000), ori n-au impresionat prin nimic ori, pur și simplu, autorul i-a scăpat din vedere.

Oricum, faptele multora dintre cei amintiți aici, ca și alte nume, vor fi avute în vedere într-un alt timp și alt spațiu, când timpul îi va trage din realitatea imediată în legendă, iar ale altora au fost pomenite deja sub diferite titluri, sau se vor regăsi în alte însemnări.

(fragment din vol. de proză scurtă *Fișe de personal*)

UN EROU OFFSHORE (I)

Constantin TĂNASE

Sentința prin care Leonte Rogozan a fost condamnat la șapte ani închisoare pentru cele mai mari blestemății de pe pământ, specifice secolului al XXI-lea (aderare la un grup infracțional organizat, înfracțiuni informatice, contrabandă, delikte de subminare și destabilizare a pieței de capital, de spălare a banilor murdari etc.) a rămas neexecutată și a figurat în evidențele organelor judiciare până s-a prescrist.

Abia împlinise 19 ani când tribunalul, extrem de exigent, a hotărât, spre satisfacția vulgului, ca Leonte să fie încarcerat într-un penitenciar de maximă siguranță. Avocatul desemnat din oficiu, stresat și nemulțumit de verdict, a declarat apel încercând să-și convingă clientul să nu-și piardă speranța având în vedere imparțialitatea justiției și interesul ei de a descoperi adevărul. Însă Leonte, tânăr și lipsit de experiență cum era, neînțelegând sensul principiilor echității și rezonabilității, sau poate tocmai pentru că le percepea într-o manieră proprie vârstei, a preferat să dispară înainte ca autoritățile publice abilitate să-l înhațe și să-l predea vreunui așezământ destinat găzduirii unora ca el.

Mai întâi s-a emis versiunea cea mai convenabilă tuturor (justiției, poliției, familiei și chiar unora dintre competitorii de pe „Aleea comercială” unde Leonte își făcuse veacul escrocând și estorcând): aceea a dispariției în adevăratul sens al cuvântului. Părinții, că alte legături nu i se identificaseră (deși fusese condamnat pentru aderare la un grup criminal) au fost convocați în mai multe rânduri (ignorându-se regula neingerințelor în viața intimă de familie) de cunoscutul comisar Samoilă, șeful departamentului care se ocupa de situația celor absenți fără motive temeinice din această lume. De fiecare dată li s-a cerut (într-un mod foarte curtenitor și

politicos – se înțelege) să prezinte detalii despre ultimile zile sau clipe cunoscute despre cel în cauză. Rezultatul fiind cu totul nemulțumitor (în special pentru agenții poliției judiciare) s-a ajuns în situația de a se recurge la cea mai recentă fotografie a *subiectului*. În final s-a constatat că ultima fotografie a lui Leonte Rogozan data de circa cinci ani, adică de când i se făcuse prima carte de identitate, ceea ce părea cu totul irelevant. Cum nici informațiile privind prezența lui în *realitatea imediată* (expresia celor mai recenți teoreticieni) nu erau suficiente, comisarul Samoilă a solicitat, iar procurorul Catuniari a dispus declanșarea unei urmăriri internaționale.

Apoi s-a lansat zvonul că Leonte ar fi murit, fie ucis de vreun creditor (cămătar) căruia îi datora sume exprimate în euro, cu multe zerouri, fie de oarecine căruia îi furase afacerea, femeia sau altceva la fel de important sau de vital, ipoteze verificate cu minuție de către cei de la omucideri, mai avizați decât Samoilă, dar tot fără vreun rezultat notabil. Din cauza asta, un timp s-a și vorbit pe la colțuri că poliția, mai precis unii mahări din instituția cu pricina aveau tot interesul ca soarta lui Leonte să rămână neclarificată.

Însă cea mai plauzibilă variantă, potrivit opiniei unuia fără nicio legătură cu mediul judiciar (poate tocmai de aceea a și fost acceptată de cei mai mulți) era că individul ar fi fugit în America. Fiind priceput în ale întrebuițării frauduloase a oricărei oportunități (comenta respectivul), s-ar fi aciuit pe lângă o madamă respectabilă din Detroit – Michigan, oraș aflat într-un declin vizibil (poate din cauza crizei ori a sistemului falimentar), dar păstrând încă urmele orgoliului de altădată. De cum a aterizat în urbea în curs de depopulare s-a și înscris la Wayne State University, sub o identitate falsă, firește, zicându-și că din postura de student strâmtorât nimic nu i-ar prinde mai bine decât protecția dezinteresată a unei femei mature. „Dezinteresată”- vorba vine, deoarece, potrivit anunțurilor din presa locală, cele mai multe erau interesate de masculii virili, sportivi și sănătoși din toate punctele de vedere.

Deși, în alte circumstanțe, l-ar fi tentat asemenea oferte, după spusese celor care pretindeau că l-au

văzut pe Leonte prin America, el aștepta momentul potrivit să dea lovitură. Băiat deștept, nu făcea nimic la întâmplare, după ureche. Dimpotrivă, observa cu atenție realitatea, evalua în profunzime situația, cântărea riscurile, calcula costurile, avea în vedere posibilele conjuncturi neprevăzute și celelalte și celelalte...

Ca să nu dea de bănuit cuiva, ori să genereze motive de suspiciune, s-a străduit și a reușit să se integreze destul de bine în mediul studentesc, adoptând obiceiurile, deprinderile, conduita și nărvurile tinerilor din clasa mijlocie veniți mai mult să petreacă într-o manieră cât mai comodă acea perioadă din viață pe care nu aveau s-o mai întâlnească nicicând. Pentru *breakfast* mergea la *American Bistro*, înghițea rapid niște clătite cu brânză și cafeaua, alergând apoi să-și prindă loc pe la mijlocul amfiteatrului, în aceeași intenție de a nu ieși în evidență cu nimic. *Union Street* era pentru *lunch*, unde poposea ceva mai mult de o oră, croind planuri peste planuri după ce gusta frugal din mâncărurile ademenitoare, dar mai puțin apetisante și de proveniență discutabilă. În fine, o zi normală se încheia de obicei la *Huston Cafe*, musai în compania câtorva colegi de grupă, mai mult fete, a observat acest detaliu ceva mai târziu și după fireasca (pentru el) perioadă de alertă și-a zis că era doar o întâmplare. În afară de *dinner*, se încumetau și la câte un *Kendall Jackson*, un vin cu oarecare pretenții, dar apos și probabil fără nicio legătură cu vița-de-vie. Oricum, pentru Leonte nu avea prea mare importanță, el însăși planuri și nici nu observa cum Clare, o fată frumoasă din grupă, îi făcea ochi dulci, îi sorbea fiecare cuvânt din puținele pe care le rostea și, în general, nu scăpa vreo ocazie când ar fi putut să-l atingă cumva. După ani și ani, amintirea acelor seri îl vor măcina, mai cu seamă că la despărțire obișnuia să-și mintă camarazii spunându-le că e frânt și ce bine i-ar prinde un somn. În realitate, se ducea glonț la *Millers Bar*, un soi de speluncă unde veneau tot felul de figuri, având însă un ceva comun ce le făceau să pară fantomele unui trecut glorios. Comanda un *Highland Park* dublu, sec și se cufunda în proiectele lui. Prima dată când a venit în acel loc, s-a dus aproape tiptil la tejeheaua lucioasă unde trona negrul Abel și abia a îndrăznit să ceară un *Arizona Ice Tea Lemon*, iar când a văzut expresia figurii ăluia, o mixtură de compasiune și dispreț, și-a luat inima în dinți și aproape că a strigat: „Dă-mi și un *Jameson* mic... *please*...” Se vedea cât de colo că Abel era un meseriaș desăvârșit, *a professional*, întrucât s-a aplecat puțin peste bar, de parcă acea discuție trebuia să rămână doar între ei doi și i-a spus că *Jameson* era abandonat de mult, nu mai avea căutare, dar pentru el s-ar mai găsi ceva. În consecință

a scos de printre vechituri o sticlă prăfuită cu un rest de vreo trei degete de licoare gălbuie și i-a turnat-o pe toată ca și cum ar fi pus punct unui capitol din existența lor care nu mai interesa pe nimeni.

Atunci a intervenit moș Cedric, unul din galeria acelor figuri ilustrând o glorie ale cărei temeieri erau, cu siguranță, uitate, dăinuind doar convingerea că a fost cândva și nimeni n-o putea pune sub semnul îndoielii. Fără vreun motiv aparent sau o introducere cât de cât, și asta trebuia să-l pună în gardă pe Leonte, bătrânul s-a oferit să-l lămurească asupra decăderii *Jameson*-ului, care nu a izbutit niciodată să devanseze *Highland Park*-ul. „Spune-mi Ced,” l-a sfătuit el mai întâi, apoi și-a condiționat inițierea în ale celei mai vechi și mai importante vâgăuni din Detroit, aume *Millers Bar*, de comanda whisky-ului său preferat, în doză dublă, fără gheață ori sifon. „Chestiile astea moderne mă îngreoează,” îi spunea la toate întâlnirile ce au urmat de atunci încolo, până într-o seară când l-a așteptat zadarnic după miezul nopții cu paharul *Highland*... dublu sec și abia într-un târziu Abel i-a zis că era cazul să-l întițineze asupra a ceea ce știau toți cei care frecventau învechita locandă. Ca și la prima întâlnire, s-a aplecat puțin către el și i-a șoptit cât se putea de firesc: „Moș Cedric a murit.”

A murit, dar nu înainte de a da un sens planurilor, destul de abstracte, ale lui Leonte, sens pe care îl denumise Mabel Thompson. „Are vreo legătură cu *Thompson & White*?” a vrut să știe și Ced i-a răspuns în stilul său alegoric: „Ba bine că nu.” Apoi a urmat într-un puseu de sinceritate greu de bănuit la unul ca el: „După ce a călărit tot Michigan-ul, acum călărește un munte de bani. Îți poți imagina una ca asta? Dintr-o fată săracă a ajuns ditamai stăpâna peste acest oraș nenorocit. Îi are pe toți la degetul cel mic, de la guvernator la primar, congresmeni, procurori, judecători, polițiști și dracul să-i ia pe toți.” Ced, cel mai introvertit individ, mai abil și mai șmecher din *Millers Bar* și de pretutindeni, devenise dintr-o dată expansiv și patetic înfățișând în amănunt întreaga istorie a madamei Mabel Thompson, fostă White, din tinerețea ei, se vedea – destul de frământată și până la stadiul actual de baborniță acră, plină de lovele și de toane. „Tu ai putea să o pui la punct și să dai lovitură aia... pe care tot o pregătești,” i-a spus într-o seară sorbind ultimele picături de alcool. Leonte i-a cerut lui Abel încă un pahar, însă Ced s-a opus, atrăgându-i atenția că acea băutură nu era un simplu și comun alcool, o pileală ca oricare alta, ci un dar de la Dumnezeu pentru uitarea celor ce te apasă.

(Va urma)

Nicolae BACALBAȘA

Avem noi aici o plângere despre dumneata...

Era un meseriaș bun. Dar mârlan, bețiv și ahtiat după parale.
Am venit ofițer III punte pe „Cotnari” când el era căpitan, secund adică:
cu nasul pe sus, plin de el, nu scotea echipajul din „pinguini”, și pus pe furăciune.
Numai că după '89 furăciunea era ceva mai complicată.
Pinguinii se deșteptaseră și-și făcuseră sindicat la bord. De unde să furi?
Cel mai comod e de la cambuză, de la mâncarea oamenilor.
Una e factura, altceva se livrează în fapt.
Bun, dar procesul verbal de predare, comisia de recepție?
Ca să ai banul trebuie să-ți meargă mintea, să ai obrazul gros dar și scenariul
bine șurubărit.
Eram practic doi oameni pe post de trei: eu și unul din marina militară,
îi ziceam „soldatul”, la primul său voiaj civil.
Un nevinovat, nu avea habar cu ce se mănă curvăsăria la vapor.
Secundul, mios, a vrut să mă împingă să am eu grijă de cambuză.
Dar l-am simțit, prea binevoitor, prea mios. Plutea în aer ceva ce
nu-mi plăcea.
- Dom' căpitan, eu o să mă ocup de hârtiile navei.
Așa că până la urmă cambuza i-a revenit soldatului.
De lucrat au lucrat aproape curat.
Urma să ne aprovizionăm, și aveam două zile de stat, unde dracu, în Las
Palmas. În prima zi a venit *shipchandlerul* și a ieșit cu comandantul și secundul
în oraș.
Eram în radă așa că trebuia să ai șalupă să ieși.
Ce este *shipchandler*?
Dacă ai traduce cuvânt cu cuvânt din engleză ar fi lumânărarul navei.
Că pe vremuri seara la vapor trăiai la lumânare.
Vremurile s-au schimbat, numele a rămas.
Acum sub numele ăsta funcționează agentul comercial, cel ce vinde navei
tot ce are nevoie, în primul rând hrană.
A doua zi, când mai erau câteva ore până la plecare, comandantul aranjează
pentru echipaj să poată ieși la uscat.
- Da' repede, că imediat plecăm....
Toți s-au îngrămădit în șalupă, a rămas vaporul gol.
Eu eram de cart, așa că în următoarea jumătate de oră, când au sosit
proviziile la bord am văzut tot.
Am văzut dar am tăcut.
Nu era treaba mea, eu eram cu hârtiile navei.
Dar după zece zile de la o aprovizionare teoretic masivă a început foamea.
Și odată cu foamea și scandalul.
Că era imediat după '89 și se dezlegase ciocul la pinguini.
Furăciunea o lucraseră în doi, comandantul și secundul, precum biela și
manivela, dar cine răspundea de cambuză era soldatul.

Și au sărit cu toții la gâtul soldatului.

Ala, toloc, nu pricepea nimic.

- Tibi, ce au ăștia cu mine?

- Păi, *my friend*, te-au păcălit și i-ai păcălit. Că tu nu ești pus aicea să fii păcălit. Trebuie să-ți cadă fisa.

- Ia adu procesul verbal. Uite scrie 100 sticluțe de sos Tabasco. Ai văzut români să folosească sos Tabasco?

Trei dolari jumate sticluța. Păi trebuia să știi că o sticluță face cel mult un parai, nu trei jumate.

Carnea de porc e calitatea întâia, adică mușchiuleț, dezosată, degresată. Chiar dacă ar fi, tot e de trei ori mai scumpă decât ar fi normal.

Numai că eu nu am văzut decât jumătăți de porc congelate. Care carne a-nțâia?

Până la urmă cele două celule de sindicat, mașina și puntea, au făcut ședință și au desemnat doi delegați pentru achiziții de alimente. Puntea m-a uns pe mine om de încredere.

Cu dreptul de a băga în buzunar discountul, un fel de primă de achiziție din partea *shipchandlerului*.

Mi-am făcut treaba ca un ceas elvețian. Totul cinstit-cinstit, la vedere, am afișat prețurile reale pentru cei ce vroiau să cumpere alcool și tutun.

Biela-manivela turba dar după revoluție nu prea mai aveai cum să apuci echipajul de bot ca să-i salți banii.

Au încercat să mă lucreze.

Mă cheamă cei doi la cabina comandantului, triști, gravi, profund afectați de situația neplăcută pe care o aveau de rezolvat.

- Domnul Miclea avem o sesizare scrisă de la echipaj că au fost furați când au făcut achiziții...

- Da, curios, pentru că eu am declarații de la toți membrii echipajului care au făcut achiziții că sunt perfect mulțumiți de modul în care au fost deserviți.

Și le-am băgat hârtiile sub nas. Eram pregătit, îi știam eu pe fomiștii ăștia doi. Nesimțiți și agresivi. Dar agresivi cu cine ține.

Cum dădeam unuia sticlele de whisky sau cartoanele de Marlboro îl puneam să semneze că a fost deservit corect și elegant.

De plătit tot mi-a plătit-o.

Când m-am debarcat mi-a dispărut și brevetul de navigație și carnetul de marinar.

De abia după trei ani am aflat cum. Mi-a dat actele înapoi nevasta secundului, care știa de târășenie.

Biata nevastă, asistentă medicală, era cu ponoasele. O bătea și atunci când era beat și în puținele zile cât era treaz.

Ba mai mult, creditorii bărbatului care i-au atacat

casa și i-au spart mobila și televizorul au tuns-o chilug.

A scris și în „România liberă”.

Că el când s-a repatriat dintr-un voiaj și era echipaj românesc l-au rugat oamenii să le ducă și lor banii acasă: care două mii de parai, care o mie cinci sute....

Au fost destui și el a băgat banii în buzunar și s-a făcut că plouă. Că nu i-au cerut chitanță.

Numai că marinarul român ce își câștigă cu greu paraiul pe apă nu e cel mai bun subiect de țepuiață.

Sigur, era meseriaș bun dar degeaba știi niște lucruri dacă nu ești apt în momentul critic să le aplici.

Țin minte că eram în Canalul Mânecii, unde circulația este ca pe bulevardul Magheru în București, pe o ceață să îți bagi deștele în ochi, și el și comandantul beți morți.

Am stat și i-am păzit, dar dacă nu era unul să-i păzească?

Ne-am întâlnit ultima oară în 2006 în sudul Mediteranei. Eu plecam spre Malta, de acolo în Italia și apoi acasă. Mai aveam două zile de voiaj.

Eram și eu secund dar pe o navă container occidentală, dichisită și cu o leafă adevărată.

Ne-am ciocnit unul de altul la radio.

El era pe o veche navă românească, acei măgari de povară a flotei noastre, de 7800 tdw.

Navă veche, mică, companie privată românească, salariu pe măsură. Nu numai că stagnase în profesie, o luase la vale.

Din aroganța și suficiența lui nu mai rămăsese nimic.

Politicos, circumspect, m-a ținut numa în „domnul Miclea”, s-a interesat cum e cu containerele, parcă ar fi vrut și el....

Peste patru zile, eram deja la București, îmi spune nevastă-mea:

- Știi, s-a scufundat o navă românească în Mediterana. Sunt trei dispăruți....

Am știut din primul moment că era vorba despre nava lor și că el e mort.

Cum, nu mă întreba, că nu știu.

A fost o furtună, erau la ancoră, mașina nu le mergea, ancora a gratat, adică a târât-o curentul apei.

I-a aruncat pe țârm.

Practic majoritatea au coborât direct pe plajă.

Doar că atunci când a izbit-o de pământ a răsturnat-o pe-o parte. El ar fi sărit în valuri, valul l-a proiectat în pietre. Că erau și stânci pe-acolo.

Mi-a furat actele dar nu m-am bucurat de moartea lui.

Dar nici n-am regretat-o.

Diana Adriana Matei

Autoportret

Petic de țărână
din obrazul căruia
nu vor înflori niciodată
magnolii scăldate-n
marea moartă

cum

nici bujorului
nu-i vor înmuguri vreodată
petalele din
propria-i sudoare

Cele două inimi

Când m-am născut
aveam două inimi

dintr-una tușea
inima mamei
iar din cealaltă
încă una

astfel au crescut
și s-au umplut
una pe alta

până când
alta a devenit una
și una
totuna

până când
fiecare s-a vindecat
de fiecare

dintre noi

Inexistență

Ochii mei semi-albaștri
sunt de fapt
cerneală de rezervă
pentru un autor
care invers scrie, el
DEscrie
întâmplarea de a fi

prin inima acestui
pumn de nisip
unde-a bătut cândva
o piatră
eu mi-am scrumat
în trecut neființa
și m-am născut
fiind

Geneză

Stejarii care cresc neconținut
vor lua deodată forma
cețurilor de catifea cântate la vioară
frunză cu frunză
până le vor îngălbeni note
devenind tu
întru totul
eu

Oglindă

Sfârșitul va porni din lumea mea
atunci când voi începe
să-mi număr celulele
în numărătoarea inversă
a unei alte lumi
numărându-mă

Marian Hotca

Marian Hotca - student la Etnologie și Limba și literatura română la Facultatea de Litere a Centrului Universitar Nord din Baia Mare.

Poem de primăvară

Ai topit lumina în turnuri de verdeață
și ai făcut din lună sublimă dimineață,
ai smuls din salba cerului lui Marte
perle de lucire în flori îngemănate.

Pe bolți de smirnă ai cernut polen
scoțând încă o dată bulbii din infern,
în zare - miros dulceag de înger mugurit
cu mâna-ți cea fragrantă, tu l-ai risipit.

O ploaie cu sâni de foc se-aprinde
și viața noastră iarăși se deschide...
sunt flori fecioare și ape încă pruncești
primăvară adorată, tu le păstorești!

Și-o adiere verde de zumzet parfumat
o viață-ntreagă eu am așteptat...
și n-ai strigat că te-am sorbit în mine,
primăvară trecătoare ca visul din rubine!

Asfințire

Închide-mă în clepsidre fluidale
orbindu-mă cu nisipul muribund
să uit de pietrele mentale
ce mi-au oprit ochiul furibund.

Nisip din gânduri și luminări mundane
renasc din zoala privirii imanente
când mă întind ticsit în vise diafane,
trezesc în spirit tornade virulente.

O liră se topește sedusă de absență
și eu mă nărui înămolindu-mi șoapte
și mă înalț în umbre sobre cu esență
de flori gri, stridente și frapante.

Și mă înec sub pașii de cărbune
pe malul beznei ce țese amintiri -
având nevoie ca oful să-și adune
amorul crud al unei asfințiri.

Clipe

Îndepărtează-te
de timpul
ce scârțâie-n
orologii de coral
și fă-mi
din rocile confuze -
buze
în chip atemporal.

Cioplește-mi visele
cu ceața depravată
și dă-mi culoarea cerului
ce se revarsă-n vatră,
să mă înalț la soare
pe-aceeași asudată ulicioară
să mă topesc
în rouă feciorelnică
de mai,
apoi să-ți zic cu buza pală
să pleci,
să nu mai stai.

Adio!
secunda ne gonește
pe bolți de sânge ruginit
și eu mă simt adesea,
mai mort,
mai râncezit,
căci roua-nmugurește
pe florile de nuc,
iar eu mă simt același
și clipele se duc.

Marin Ifrim

LA DURERI CU SFERE MATE

până când aerul îngheață apropie urechea de
buzele sale
din cer picură chinezește molecule obeze
tratate de chimie în pungi inscripționate
vremea pașilor are drumurile umplute cu buruieni
sălbatic
din toate punctele cardinale țâșnesc semnele
infinitalui
reînvie sfârșitul fiecărui tic uman
apele se despart de țărături și sufletul peticește
vântul
din micile crăpături ale corului robilor Tăi
o cărare unică precum strivirea zăpezilor dulci
mai ușor cu un fulg între fire goale
legat de respirație dublă
râurile roșii prin ecluza sterilizată din mâna femeii
de zăpadă
duc în cifre sub sticlă astrală viitorul acum
o speranță obeză cuvântă adormirea cu ochi
prin tifon răzuitul albastru în compot de oxigen
sacadând literă cu cifră
focuri în cavernele lui Platon

MEMENTO

frânghia și cercul din vârful
sâsâitul din bifurcația timpului
legea cânepii halucinogene
din mărul adamic căznind semințe
șaua cerului pe creștetul robului
înainte de cruci
venirea era tot timpul ascunsă acum
în orgă laba felinei scormone dedesubtul
cariile cu note
în linie continuă de niciunde
stivind valurile din cherestea
în verzi eprubete parasolare
granit de frunte umplând adâncimile mici

LA RECE

ivorul ușii din gură
arcele susținând aparențe-n fante mestecând
talașul în straturi de clei și os politic
striuri adn-ice-n amprente vocale
sub Codul argintiu
erorile ochilor însărați dioptric spre minus
peretele sprijinit la aluzii tectonice
de panoul genealogic marca fotoharley
mai la sud de cutia busolei
timpul irosit picătură cu picătură
în pahare de plastic cu chiștoace pe fund
găuri în zațul-mangal care crește instantaneu
dedesubt
direct din carnea fibroasă a mesei furniruite la rece

ÎN ORAȘUL DE JOS

cartea de bucate scrisă direct pe legume sălbatic
pentru uzul paznicului de cimitir
cititor în brad apoi în piatră
suptă de melci grași
cu bale plastifiind poze pentru eternitatea
șteviei și urzicilor naturiste
cu rădăcini scormonind după țeastă
și suprafețe luând cărarea ultimul drum
spre piața animată a primăverii în burg
pentru cei care vor veni
în restul timpului la reînfrunzire
în orașul de jos în care doar lucerna se afundă
dincolo de cel puțin doisprezece metri

Mihaela Dancea

Scrisoarea

În crepuscul,
ai primit scrisoarea.
Rândurile mășăluiau tăcute,
pe volutele creierului,
până când s-au făcut
țândări incandescente,
ilizibile pentru snopi foșnitori
de priviri astenice.
Silabele ei s-au dizolvat în artere,
dibuind pe acolo
un rebus al îndoielilor
amețite pe toboganul
construit, pesemne, de-un saltimbanc.
Inscripționate cu cerneală-tăciune,
cuvintele cu resturi de cerbi
ți-au uscat gâtlejul,
ba chiar au trecut Rubiconul,
mutând pionii
pe tabla de șah a Fortunei.
Unda lor de țoc tot n-a reușit
să escamoteze ideea
pe care ai ghemuit-o în conștiință.
Să înțeleg că, precum Augias,
nu erai pregătit
pentru inventivitate?

Regresiune

În zațul serii, se pierdeau poveștile noastre
Spuse de bătrâni, cu tâlc, la șezători.
Se deșirau, distruse ca ochiurile
Șalului din vechime tricotate.
Cerul, cojit mereu de ploii,
Nu mai avea lacrimi
Să plângă nepăsarea
Și-n cufărul nopții
Se-ntorceau toate,
Pășind tiptil-tiptil,
Căci din noapte
Se născuse,
Odinioară,
Lumea.

Pe creste de poveste

Acolo unde valuri amare
pictau
cerul de opal
din care te-ai întrupat
august, uimitor-
ca arcul zării – albatrosul,
unde sălcii curgătoare
împleteau neconținut
mlădițe de aripi
pentru copiii firii,
unde așteptau ruguri de ispite,
tăceri nedospite,
ascunse
în canioane neumbrate,
acolo, în retorta vremii,
se distilau simțiri mocnite,
iar osatura infinitului
se sprijinea pe credință,
pe raze de speranță,
acolo unde pioleții
ni se înfingeau în zăpadă,
unde soarele
devenise fluture de foc,
acolo,
pe creste de poveste,
am existat NOI.

Octavian
MIHALCEA

Expansiuni interioare

În volumul bilingv româno-albanez *Noaptea șarpelui* (Amanda Edit, Sinaia, 2013), Ioana Trică explorează teritorii spiritualizate situate în proximitatea etericelor idealuri. Sufletul poetic străbate căi adeseori complicate pentru accederea la *Un vis închis într-o scoică/ de gheață (VREMEA CU FAȚĂ STRĂINĂ)*, așteptat să declanșeze mult doritele energii protejate de Lumină. Oniricul poeziilor Ioanei Trică propune evaziuni în afara lumii acesteia. Problematika solitudinii este inevitabilă pe parcursul unui demers existențial vizând esențele. Lumea oglinzii devine loc privilegiat al revelației, călătorie uneori în răspăr nu departe de știutele interiorizări selenare. Fulgurațiile atemporale accentuează evanescența, fiind recognoscibil acel emblematic „illo tempore”: *În jur se roteau sfere/ se delimitau spații/ se carbonizau dorințe// Fumul și nimicul clipei de azi / întunecă/ amintirea unui timp/ unde/caii sălbatici pășteau liber/ iarbă cu gust de jărat (CAII SĂLBATICI)*. Prezență inițiativă, o umbră în cinci colțuri (*ERA UN ADÂNC*) are evidente conotații maieutice. Ambianța nocturnă favorizează escamotarea limitei. *Ceasornice vechi/ în luciul adânc al fântânii (RESPIRAȚIA ÎNALTĂ A GÂNDIRII)* ritmează fluid periplul printre lumi. Șarpele Ioanei Trică, pe filiația simbolicului Ouroboros, populează fundaluri clar-obscur în căutarea primordialelor intuiții. Până atunci vor trebui suportate multiple presiuni vernaculare: *Gânduri putrede urât mirositoare/ cântau din guri de canal/ se opreau sub nasul vânzătorului de fructe/ mirosind/ a dimineți stricate. (CARTIERUL VÂNĂTAL SERII)*. Sunt așteptate virtuți salvatoare, apariții diafane puțin uzitate în prezent. Cumva apropiat celebrului „Soleil levant” al lui Monet, *Un soare orb/ își lasă umbra/ amestecată-n valuri și inele (PE LACUL GÂNDURILOR MELE)*. Volumul cuprinde numeroase ipostaze accentuat picturale, secvențe lirice mereu urmărind descoperiri interioare. Iată o inedită „numire” *Moartea e o apă/ cu sclipiri de marmură neagră (FIINȚELE DIN SOARE)*, în deja obișnuitul registru al profundeii asumări estetice. Oracularul poeziilor ne situează în spații intermediare, visul și trezia interferând misterios. Multe formulări poetice pot rezista „în sine” și fără a fi încorporate unui poem anume. Astfel, *În război te poate apăra doar/ propria umbră (ORA DE FOC A CIREȘULUI)*, sugestivă abordare existențialist-himerofilă. Lirice dedublări accentuează fiorul desprinderii de spațiile comune. Nervalianul romantism esoteric din „Les Chimeres” sau „Les Filles du feu” poate fi recognoscibil și aici: *Urcând luminoasă/ această scară albă/ între două adâncuri/ două emisfere de bronz/ și atingeri suspecte// Oglinda// uriașă ovală strălucea în întuneric/ și spațiul restrâns ca o umbră tăiată/ prin ușă. În timp ce tu gândești/ că unii sunt purtători de cântec/ iar alții de blestem// Urcând luminoasă această scară/ într-o seară de mult risipită/ în fumul trecutului (URCÂND LUMINOASĂ)*. Atemporalul deschide nebănuite porți. Ideea sublimului catalizează ființa poetică spre maximele reevaluări ce au ca fundament esențiale peisaje livești. Modelul christic ocrotește conștiința apartenenței la o condiție privilegiată: *Noi suntem cei din adânc./ cei dintotdeauna/ Venim și plecăm.// Suntem strămoșii/ și urmașii voștri.// Pentru voi/ purtăm în palme/ fără să ne plângem/ mereu urme de cuie (NOI CEI MULȚI ȘI ANONIMI)*. Poeziile din *Noaptea Șarpelui*, beneficiind de traducerea în albaneză marca Baki Ymeri, au valoarea unor transfigurate voiaje spre sine, împreună cu tot ceea ce ține de o evidentă paradigmă a distincției sufletești. Toată admirația pentru acest demers, cu nobile contingente supramundane, închinat destructurării stărilor negative.

Conceptul folcloric, politic și dramatic al lui Vasile Alecsandri

ALEXANDRU COCETOV

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Conceptul folcloric alecsandrian.

„Folclorul reflectă sufletul poporului...” V. Alecsandri. Consecvent promotor al celebrei *Introducții* de la *Dacia Literară*, el însuși fondator al revistei alături de Kogălniceanu și Negruzzi, folclorul alecsandrian reprezintă o arhivă a celor mai importante fapte ale trecutului, conservând numeroase evenimente ale zbuciumatei noastre istorii. Are deci o deosebită valoare documentară. Creația poetică a lui Alecsandri îmbrățișează o tematică largă de la cantarea sentimentelor personale, până la energeticul manifest politic. Aici putem spune clar, că: „Folclorul este un fundament al literaturii culte, o adevărată literatură trainică, care să ne placă nouă și să fie originală pentru alții, căci ea nu se poate întemeia decât pe graiul viu al poporului nostru ..., pe tradițiile, obiceiurile și istoria lui, pe geniul lui” (Mihai Eminescu).

În poezia populară, Alecsandri descoperă întotdeauna nota patriotică și socială, precum și informația istorică. De ce poezia populară? Căci, „poezia populară este ... expresia cea mai vie a caracterului național”, afirmă Alecu Russo.

Alecsandri este recunoscut și ca un mare poet care a valorificat creator folclorul în *Doine* și *Legende* și a militat pentru idealurile revoluționare ale generației sale. Căci *Doina* este cântecul specific folclorului literar românesc; exprimând melancolia și duișia unui suflet care circulă sub zodiile unui destin dulce-amar ce-și are suișuri și coborâșuri, „se zice” (adică se cântă) „în ritm legănat, monoton și fără sfârșit” (Lucian Blaga); este de o „vechime imemorabilă” (B. P. Hasdeu). (Literatura Română, Comentariul literar, Ghid de abordare, Vol. II; Aramis Orint s.r.l., 2004; Marica Bărbieru; Poezia, Folclorul, p. 9). Cu doinele sale el a introdus în literatura română într-un mod mai masiv și mai realist - omul din popor, văzut într-o viață umană și socială mai autentică decât oricând până atunci. Țăranul privit de aproape. Tot aici, primul drum pe care-l deschise cu *Doinele* sale, evocând amplu lumea țărănească atât de desconsiderată pe atunci, cu viața ei sufletească individuală, cu viața ei socială, cu nemulțumirile, răzvrătirile și forța ei. (Dicționar - Antologie de istorie și teorie literară; Vasile Alecsandri; Literatura Română; Ediția a III-a revăzută și adăugată; Museum, Iurie Colesnic, Lora Bucătaru, p. 11)

Balada unică în lume, totodată colind, bocet, cântec de leagăn, răspândită în mai mult de o mie de variante, *Miorița* este „cea mai nobilă manifestare a neamului nostru”

(Mihail Sadoveanu) (Literatura Română, studii și materiale pentru învățământul preuniversitar; Ion Ciocan, Editura Prometeu, Chișinău, 2003; 2. Mitul Miorița în varianta Folclorică a lui Vasile Alecsandri, p. 13.). Miorița, culeasă de Alecu Russo în munții Vrancei și publicată într-o formă „îndreptată” de V. Alecsandri în cartea sa *Poezii populare. Balade (Cântece bătrânești)* din 1852, balada aceasta se întemeiază pe un subiect epic (narat) și pe o expresie lirico-dramatică a stării sufletești a păstorului moldovean în fața uneltirilor de moarte din partea păstorilor ungurean și vrâncean. (Literatura Română, studii și materiale pentru învățământul preuniversitar; Ion Ciocan, Editura Prometeu, Chișinău, 2003; 2. Mitul Miorița în varianta Folclorică a lui Vasile Alecsandri, p. 12.) Înțeleasa din aceasta perspectivă, balada *Miorița* este o expresie a continuității vieții după moartea fizică a omului. Or, textul acestei capodopire folclorice se pretează și altor interpretări. Astfel, moartea e prezentă, așadar, în baladă numai ca virtualitate, ca imaginație. (Literatura Română, studii și materiale pentru învățământul preuniversitar; Ion Ciocan, Editura Prometeu, Chișinău, 2003; 2. Mitul Miorița în varianta Folclorică a lui Vasile Alecsandri, p. 12-13.)

Conceptul politic alecsandrian

Având sângele unui român, Alecsandri luptă pentru a fi unit cu frații săi, unit pe o hartă, sub un singur drapel: „Tricolor”. El a reușit aceasta, gândul și visul lui s-a împlinit, în poezia „Hora Unirii”. Astfel a rămas în istoria noastră ca un patriot devotat, care a practicat în viața de zi cu zi maxima din latină: „Semper Fidelis Patriae”.

Alecsandri este poet deosebit de receptiv la evenimentele istorice, un moment de mare importanță oglindit în opera sa este lupta pentru independență. În volumul *Ostașii noștri* (1878) el evocă Războiul din 1877, prin versuri străbătute de un înalt patriotism și de o autentică mândrie națională, exprimată și direct în *Odă ostașilor români*. (Istoria Literaturii Române, pentru elevi și profesori; Cartier Educațional, Chișinău 2004; Coordonator: Gheorghe Crăciun; Vasile Alecsandri - Poetul, prozatorul și dramaturgul, p. 179). Prin versurile poeziei *Hora Unirii*, scriitorul

a lăudat vitejia soldaților români și a intenționat să trezească în sufletele tuturor românilor dorința de libertate. (Dicționar de scriitori români și străini; Prietenul micului cititor; Ionela Stroia, Sorina Barbu; Cartea de buzunar, București. Vasile Alecsandri, pag. 9). Alecsandri scrie: „Horele acestea (se referă la *Hora Unirii*) au precedat evenimentele politice ale Unirii principatelor. Ele au aprins în inimele românilor dorul unirii și au ajuns a fi pentru ei o marseilleză, ca un glas al învierii naționale.” (Vasile Alecsandri, Opere, volumul III, Chișinău, Editura hzperion 1991, pag. 609). Versurile de tipul: „*Să-nvârtim hora frației/ Pe pământul României*” incită la o unire deplină a tuturor celor zece provincii românești: Moldova, Basarabia, Bucovina, Muntenia, Oltenia, Dobrogea, Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș, unirea, care s-a realizat la 1 Decembrie 1918. *Specificul național* este prezentat în titlul poeziei, fiindcă *hora este un model de cântec și de joc popular*, legat de mitul sfântul soare „*Și să vadă sfântul soare/ într-o zi de sărbătoare/ hora noastră cea frățească/ pe câmpia românească*”. În același timp mitul bradului primește valori noi sugerând ființa națională: „*Ca doi brazi dintr-o tulpina*” iar simbolul ochiului sugerează unitatea conștiinței naționale: „*Ca doi ochi dintr-o lămâie*”. *Poezia* este o exprimare a programului Daciei literare și prin modelul de limbă literară modernă, accesibilă, armonioasă, încât a fost pusă pe note de Flehtermaher. Realizarea statelor naționale unitare era un obiectiv prioritar al revoluțiilor burghezo-democratice, fiindcă prin aceasta se făcea încă un pas spre independența națională, prin care burghezia națională devenea stăpână pe bogățiile țării.

Conceptul dramatic alecsandrian.

Într-o scrisoare către Alecu Hurmuzachi din martie 1865 V. Alecsandri mărturisea, că nu trăiește petru o scenă națională „o iubire părintească și nu o voi părăsi-o niciodată, căci pe lângă interesul înfloririi sale mă domină și amorul artei dramatice.” (V. Alecsandri. Publicistică. Scrisori, „Cartea Moldovenească”, Chișinău, 1968, p. 478) Într-o altă epistolă din același an și către același destinatar autorul cucoanei Chirița nota: „nu știu dacă am creat teatrul național, dar știu că i-am adus un mare concurs și că aș fi fericit de a-l vedea prosperând în bine.” (V. Alecsandri. Publicistică. Scrisori, „Cartea Moldovenească”, Chișinău, 1968, p. 481)

Talent de resurse multiple, Alecsandri și-a câștigat merite de seama în poezia ca și în dramaturgia și proză românească. Comediile „*Iașii în Carnaval*”, „*Coana Chirița în provincie*”, „*Sânziana și Pepelea*” și altele, drama „*Despot Voda*”, povestirile „*Istoria Unui galben Balta - alba*” etc, sunt realizări de mare valoare. Creația

Poetică a lui Alecsandri îmbrățișează o tematică Largă de la cântarea sentimentelor personale, până la energicul manifest politic. Trăinicia ei își are rădăcinile în adeziunea poetului la aspirațiile poporului și în intimul și neîntreruptul contact cu folclorul. Din dorința scriitorului de a intra în regiunile literale grave. V Alecsandri va scrie drama „*Despot Voda*” care va fi jucată treisprezece ani mai tarziu după prima reușită notabilă în drama istorica a lui B. P. Hasdeu (1838-1907) „*Răzvan și Vidra*” pusă în scenă în 1867. Ultimile piese ale lui Alecsandri „*Fântâna-Blanduziei*” 1884 și „*Ovidiu*” 1885 cu subiecte inspirate din antichitate se păstrează într-adevar în registrul „înalt”.

Marele nostru înaintaș, Vasile Alecsandri, pe drept cuvânt, poate fi socotit părintele mișcării teatrale din Moldova a secolului XIX, mărturisește: „Teatrul este o școală/ Unde înveți, răzând voios,/ A te feri, ca de boală,/ De orice narav urâcios/”. („*Literatura și Arta*”, 25 mai 1987) Cel mai mare spațiu, în vasta activitate literară a poetului, îl ocupă, se pare, dramaturgia. Piese sale au o tematică și un conținut variat, putând fi clasificate în trei categorii: „cântecele comice”, „comediile” și „dramele”, căci, în foarte multe domenii, Alecsandri rămâne un precursor al lui Eminescu, Caragiale, Coșbuc. (Istoria Literaturii Române, pentru elevi și profesori; Cartier Educațional, Chișinău 2004; Coordonator: Gheorghe Crăciun; Vasile Alecsandri - Poetul, prozatorul și dramaturgul, p. 180)

Cele mai rezistente la trecerea anilor sunt piesele ce au ca protagonistă pe coana Chirița: *Chirița în Iași* sau *Două fete și-o Neneacă*, *Chirița în Provincie*, *Chirița în voiaj* și *Chirița în Balon*. Pot adăuga, că, viziunea comică a societății vremii nu cuprinde decât clasele ei superioare, cei care se expun ridicolului prin însași dorința lor de a urma o modă, de a se supune unui cod, de a exterioriza un statut. Pentru păturile sărace și nedreptățite și mai ales pentru țărani, Alecsandri are un adevărat cult care nu se bazează doar pe compasiune. Căci el vede în țărănime singura clasă socială neatinsă de corupție, singura în care se poate pune o nădejde pentru viitor, singurul rezervor vital al națiunii. (*Comediile lui V. Alecsandri*, p. 127; *Clasicii Noștri*, Mircea Angheliescu; Editura Eminescu, 1996)

Întreaga creație a lui Alecsandri, fie ea poezie, proză ori dramaturgie a contribuit la consolidarea și dezvoltarea literaturii române, într-un moment în care era nevoie de un astfel de spirit novator. Într-o epocă plină de contraste, *bardul de la Mircești* deschide drumuri pentru scriitorii ce vor urma. (Vasile Alecsandri și Folclorul; p. 3, Profesor Daiana Breban, „LPS-CSS”-BAIA MARE)

ACARETURILE din Galați ale schitului românesc PRODROMUL

DOCUMENTE INEDITE (I)

Pr. Eugen DĂGOI

Situat în estul Peninsulei Calcidice (Grecia), schitul românesc „Prodromul”¹ din Sfântul Munte Athos și-a început existența în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Prin osârdia ieroschimonahilor Nifon și Nectarie, călugări români cu metania la Mănăstirea Horaia (comuna Crăcăoani, jud. Neamț), în anul 1852, cu sprijin material din

Moldova și Țara Românească, începe construcția bisericii cu hramul *Botezul Domnului*, care se va sfinți la 21 mai 1866 de către arhiepiscopul Isaia Vicol Dioclias (viitor episcop de Roman, 1873-1878). Puțini știu că din delegația oficială a Bisericii Ortodoxe Române la ceremonia de sfințire a schitului, au făcut parte și *arhimandritul Ieronim Ștefănescu* (1832-1906), fratele mai mic al episcopului Melchisedec Ștefănescu, având funcția de arhimandrit de scaun la Dunărea de Jos (între anii 1864-1879)², și *ieromonahul Sofronie Vârnav* (1813-1868), ctitorul școlii publice din Nicorești, jud. Galați³.

Cei peste 200 de pelerini, care au luat parte la sfințirea bisericii schitului, au făcut început pelerinajelor la acest chinoviu, aflat sub ascultarea Mănăstirii Lavra din „Grădina Maicii Domnului”, cum se mai numete Muntele Athos. Întrucât majoritatea pelerinilor români plecau către Sfântul Munte din schela Galaților, de unde luau corabia, s-a simțit nevoia unei case a schitului în orașul de pe Dunăre, unde viitorii proschiniți (așa se numesc cei care vizitează Sfântul Munte Athos) să poată petrece înainte de îmbarcarea către destinația dorită. În același timp, casa respectivă era necesară, cum se preciza în scrisoarea egumenului din iunie 1866, și „*spre căutarea trebilor ci le avem în țară mai de neapărată nevoie, pentru ca să nu mai dăm îngreuieri altora, ci când va urma vreo neapărată nevoie ca să ne ducem în țară, în căsuța noastră să stăm*”. De aceea, la o lună de la sfințirea bisericii schitului, egumenul

acestuia, ieroschimonahul Nifon a adresat o scrisoare episcopului Melchisedec Ștefănescu al Dunării de Jos, prin care îl ruga să îngăduiască și să sprijine ridicarea unei case în Galați, pe locul cumpărat mai înainte. După ridicarea acesteia, obștea schitului urma să delege unul sau doi monahi care să locuiască în Galați, cu scopul de a sprijini legăturile chinoviului românesc de la Prodromul cu țările române; deși nu se menționează în corespondența respectivă, din documentele ulterioare reiese că un alt scop al locuinței din Galați, era acela de a ajuta și îndruma pelerinii către Athos. Ierarhul de la Ismail avertizează asupra conduitei pe care trebuie să o aibă monahii delegați a locui în Galați.

Scrisoarea egumenului de la Schitul Prodromul lasă să se înțeleagă și faptul că episcopul Dunării de Jos a înlesnit reprezentanților acestui așezământ monahal strângerea de ajutoare pe teritoriul eparhiei sale, pentru ridicarea așezământului athonit, ceea ce corespunde realității⁴.

Marele episcop și cărturar Melchisedec Ștefănescu a venit în întâmpinarea solicitării și nevoilor chinoviului românesc din Muntele Athos.

Nu știm unde era locul pe care s-a ridicat casa schitului Prodromul. Probabil că se afla undeva pe lângă malul Dunării, unde existau bisericile Precista, Sf. Dimitrie (ambele închinatelor unor mănăstiri din Sfântul Munte) și Sf. Gheorghe. În numărul viitor vom prezenta alte amănunte și documente în legătură cu acest subiect.

ANEXE DOCUMENTE

1

1866, iunie 20. Scrisoare a egumenului chinoviei române din Sfântul Munte Athos prin care cere învoirea chiriarhului Dunării de Jos de a construi o casă în Galați, pe pământul schitului, cumpărat mai înainte.

*Cu smerite metanii închinându-ne, sărutăm Preasfințita blagoslovitoare, al nostru Preamilostive Stăpân,
Rugăm pre Milostivul D(um)n(e)zeu ca*

plecată scrisoare(a) noastră să vă întâmpine întru toată fericirea sufletești (sic!) și trupești, după plăcerea Sfântului D(u)mn(e)zeu și după (a) Preasf(in)ției V(oastre) mulțămire ca să ne bucurăm și noi și să mulțumim lui D(u)mn(e)zeu.

Vroind a ști și pentru noi (cei) plecați(i) să facem cunoscut cum că Bunul D(u)mn(e)zeu, pentru rugăciunile Preasf(in)ției V(oastre) ne ține în viață și sănătoși și ne-(a)u ajutat a ajungi și bucuria sfințirii, pentru care nu sântem vrednici să mulțumim lui D(u)mn(e)zeu și Preasf(in)ției V(oastre) că ne-(a)ți îmbrățoșat cu dragoste patriotică, înlesnindu-ne nevoile la strângere de ajuto(a)ri, de acum săvârșitu-s-au și noi ne vom mai liniști; numai o nevoie încă mai avem, pentru facire(a) unei căsuțe în Galați, pe locul cumpărat de cătră ace(a)stă chinovie, pentru care, cu smerite metanii vă rugăm ca să unelțiți obicinuita Preasf(in)ției V(oastre) bunătate, dând voe și formală⁵ binecuvântare spre facire(a) aceștii casă, în care casă de-a purure(a) va sta un părinte, sau poate și doi, spre căutarea trebilor ci le avem în țară mai de neapărată nevoie, pentru ca să nu mai dăm îngreuieri altora //, ci când va urma vreo neapărată nevoie ca să ne ducem în țară, în căsuța noastră să stăm.

Și această formală binecuvântare vă rugăm ca să să facă așa precum înțălepciune(a) Preasf(in)ției V(oastre) vă va arăta că este mai bine și sigură nimerită și temelnică (sic!) spre a sluji la apărare(a) căsuții în veci.

Și bine nădăjduiți rămânând, ne înșămnam ai Preasf(in)ției V(oastre), smeriți pre(a)plecați și întru tot supuși, Nifon ieroschimonah, stareț.

1866, iunie 20⁶.

2

1866, august 14. Adresa Episcopiei Dunării de Jos nr. 755 către egumenul Chinoviei române din Sfântul Munte Athos prin care se dă binecuvântarea pentru „a face încăperi“ pe pământul chinoviei în Galați, cu respectarea „regulilor ce sunt prescrise pentru zidirea de acarete“.

În urmarea cererii ce sus s-au făcut de către Cuvioșia sea, ieroschimonahul Nifon, starițul Chinoviei române, numită Prodrumul, din Sfântul Munte Athos, de a da învoirea și binecuvântarea noastră pentru zidirea unei case în Galați, unde să petreacă părinții din acea chinovie, în timpul când vor veni și sta în țară pentru căutarea

intereselor acei chinovii, noi având în vedere ca interesele acelei chinovii...⁷ adeseori venirea în țară a unora dintre părinții de acolo;

Considerând că orașul Galați este // întâiul pământ de debarcare la întoarcerea lor în țară;

Considerând că este mult mai convenabil a avea o locuință a lor proprie, decât să locuiască pe la particulari și, în fine, având în privire că pentru acest scop au și cumpărat un loc în orașul Galați, noi învoim și dăm binecuvântare pentru a face încăperi pe acel loc, spre adăpostirea părinților ce vor veni și petrece câțva timp în țeară, spre căutarea intereselor aceluia chinoviu, cu condițiunea însă că părinții ce vor // fi rânduiți a sta spre paza acelor încăperi să fie cu bună purtare și așezați cu a noastră știre și învoire.

Datu-s-au, deci, acesta în Sfânta Episcopie a Dunărei de Jos din Ismail, la anul mântuirii 1866, luna avgust, 14 zile.

(PS) Cât privește însă schemele pentru zidirea acelor încăperi se va conforma regulilor ce sunt prescrise pentru zidirea de acarete⁸.

note:

¹ Date istorice despre Schitul Prodrumul se pot găsi la: arhim. Ioanichie Bălan, *Pelerinaj la Muntele Athos*, Editura Episcopiei Romanului, 1997, p. 66-79; arhim. Veniamin Micle, *Manuscrisele românești de la Prodrumul (Muntele Athos)*, Sfânta Mănăstire Bistrița, 1999, p. 59-66; pr. Radu Tascovici, *Schitul Prodrumul*, în „Enciclopedia ortodoxiei românești“, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010, p. 52-53.

² Despre arhim. Ieronim Ștefănescu vezi pr. Eugen Drăgoi, *Ierarhi și preoți de seamă la Dunărea de Jos, 1864-1989*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1990, p. 76-77.

³ Pr. Scarlat Porcescu, *O ctitorie românească la Sfântul Munte Athos*, în revista „Mitropolia Moldovei și Sucevei“, anul LXII, 1986, nr. 4, p. 89; republicare în „România și Muntele Athos“, vol. II, Editura Lucman, București, 2007, p. 413; pr. Eugen Drăgoi, *Monahul Sofronie Vârnav, ctitor al primei școli din Nicorești*, în „Școala gălățeană“, nr. 201, ianuarie 2013, p. 20.

⁴ Pr. Eugen Drăgoi, *Aspecte ale vieții bisericești din Episcopia Dunării de Jos în anii 1864-1886*, în vol. „Monumente istorice și izvoare creștine“, Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1987, p. 276.

⁵ Aici cu sensul de oficială.

⁶ Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Fond Dosare generale, dosar nr. 628/1866, f. 1r-v.

⁷ Text indescifrabil.

⁸ Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Fond Dosare generale, dosar nr. 628/1866, f. 2r-v, 3r.

Serata Crăițelor

Prozatorul Valentin Popa este un intelectual rasat, venit discret în arealul literar brăilean, pentru că și-a protejat, cu răbdare și demnitate, opțiunile sociale, civice și părerile politice, mai ales, în spatele unei... „cortine de așteptare” și sub faldurile somptuoase ale „literaturii de sertar”, conceptul estetic și proiecția sa artistică, atât de așteptat și de

controversat, pus în discuție după Revoluția din Decembrie 1989, care s-a dovedit, din păcate, doar „o... promisiune nu îndeajuns onorată”, pe cât ar fi meritat, după cum afirmam și în *recenzia* mea la volumul de proză scurtă „*Papagalul și revoluția*”, lansat în 2012.

Așadar, în literatură filosoful Valentin Popa s-a impus târziu dar impetuos, reținut de condiția sa de autor de „literatură de sertar”, iar noua sa carte, romanul „*Serata crăițelor*”, editura Istros a Muzeului Brăilei, 2013, 276 de pagini, ca și volumul de proză scurtă de care aminteam, s-ar putea numi *modele* de astfel de literatură, pe care le lansează pe piața demonetizată a unui astfel de concept de creație artistică, cu decența convingătoare a celui care a scris mai de mult, dar n-a putut să treacă de cenzura draconică severă, ca să convingă azi, pe coordonatele unei tehnici literare de ironie șarjată, ca expresie a unui impuls esențialmente parodic.

Ineditul prozei domnului Valentin Popa, deși *virusată* de sindromul „literaturii de sertar”, se fixează în romanul „*Serata crăițelor*”, ca de altfel și în „*Papagalul și revoluția*”, într-o lume foarte autentică, în ciuda bizareriilor de tot felul, dar pulsând de energii, multe negative, malefice sau stranii, dar explodând de vitalitate.

„*Serata crăițelor*” este structurat ca un roman, dar fiecare *capitol* parcă ar fi o altă poveste, stranie sau banală, brodată pe realități frustrate ori dominate de o patologie a singurătății, sau a neadaptării, ori a revoltei, - povești de viață uneori de o banalitate tristă, vulnerabilă, ca un *fapt divers*, devenit eveniment!

Romanul „*Serata crăițelor*” se citește greu! Presupune răbdare și o necesară experiență a lecturii. Conflictul epic se dezvăluie după multe, multe pagini și nici măcar nu dă semne că ar vrea să fie explicit, ca-ntr-un concert de Brahms, când expozeul pare dizarmonic sau părând că instrumentiștii au încurcat partiturile!

Prozatorul Valentin Popa stăpânește însă autoritar tehnica *romanului* ca specie a genului epic cult, specie narativă privilegiată, iar autorul romanului are toate datele artistului cu drepturi depline în materie de creație de succes. Scriitorul brăilean experimentează formele narative pe propria răspundere și-și asumă riscul... omului lucid, blazat, dacă vreți!?, care mizează pe... „*fie ce-o fi!*?”, sigur că are în mână o... „*carte*” bună, o quintă royală, și nu o cacealma din zona pokerului din salonul filmelor western!

Citiți-l cu răbdare, cu o elegantă așteptare și veți avea revelația unui scriitor de o relevantă și originală scriitură epică, romanescă. Până la urmă, important este că scrie, că s-a luat în serios într-o întreprindere intelectuală, în care... evaziunea fiscală a succesului gândit cinstit este acoperită de eleganța altruistă a scriitorului care-și oferă cărțile și nu le comercializează pe *taraba* inerției lecturii și a lipsei de apetit pentru citit al contemporanilor.

Domnul Valentin Popa scrie *proză* de impact emoțional, de emoție în refulare protestatară, potolită treptat, cam cum se linișesc apele vijelioase de la munte, când ajung în largul câmpiei. Se calmează, cu stiloul în mână, anulând efectele adrenalinei negative, prin... „*recurs*” moral la o justiție recuperatorie, care are legile sale, după un *cod* etic, altul decât cel al normelor iertării divine. Un prim pas pentru trecerea de la proză scurtă la *roman*, specie literară pivot a genului epic cult, prozatorul... atacă într-o manieră convingătoare cu *descrierea*, ca mod de expunere, și se răsfață, în forme baroce, încărcate, cu largi volute peisagistice ori cu chipuri umane în aquaforte, într-o degingoladă aleatorie, între calmul, clasicul portret al unor Nicolae Grigorescu sau Theodor Aman și delirul surprinzător al unor Chagall sau Dali.

A modificat puțin și registrul narativ, printr-o tehnică literară mai liberă, ca să nu zic... mai „libertină”, pe măsura tendințelor prozei „îndrăznețe” de azi, de parcă s-ar sfii că a fost prea sobru în „*Papagalul și revoluția*”. Sub aspect tematic, menține o tentație a fantasticului, preluat din proza scurtă a celuiilalt volum al său, dar la dimensiunea dramatică a romanului.

Romancierul Valentin Popa rămâne tributar tehnicilor narative din schițele și nuvelele sale, deoarece în „*Serata crăițelor*” păstrează, amplificând-o chiar, tehnica literară a inserării, introducerii unor secvențe epice și a altor personaje, cu poveștile lor cu tot, în linia melodică primară

a romanului, *povești* culese cu „italice” sau „aldine” tipografice.

Descrierea clanului Ciuculeanu, de la aspectul insalubru al locuinței, cu mizeria totală, lipsa unei minime igiene, defectele anatomice (mă refer la personajul *Tocilarul*, ascuțitorul de cuțite, modelul real de pe străzile Brăilei, văzut prin zona pieței), și multe, multe detalii dezvăluie calitățile de fin observator ale scriitorului Valentin Popa; un tapaj stilistic pe fondul unui tip de ireal, de fantastic, cu lentoarea unui proces patologic.

Scriitorul Valentin Popa nu se poate desprinde de condiția sa de filosof și, în consecință, scrie nu ca un prozator, care transformă faptul de viață, de realitatea frustră în subiect de literatură, împănând cu ingredientele imaginației, ci gândește înainte de a scrie cu instrumentele raționamentului abstract, pe care-l deturneză spre paradoxul gândirii filosofice.

Orice întâmplare, chiar una foarte oarecare, capătă dimensiuni fantastice, dramatice, paradoxale, dintr-o altă lume, una a contrariilor sau a faptului insolit. Toate aceste particularități stilistice, de creator de literatură, cam în afara oricăror tipare, a oricăror „modele”, în timpul lecturii le-am perceput, ușor derutat, între... *răsfăț* de scriitor experimentat și *manierism* ostentativ, tocmai pentru a convinge de contrar, tot ca un paradox filosofic.

Iată și o frazare tipică, model de susținere a celor spuse mai sus: „Raționamentul meu structural îmi interzice să dau crezare unor ipoteze excentrice, ce nu puteau subzista decât ca simple elemente de mitologie menite să-mi fecundeze imaginația” (pag. 74), adică cu sintaxa și topica unui curs de specialitate în fața studenților săi. Scena cu puradeii din clanul Ciuculenilor, toată tevatura iscată de aceștia, toată povestea, cu amănunte, pedant de insistente uneori, pregătește *click* ul (specific stilului domnului Valentin Popa), care anulează orice stare de normalitate, direcționând-o spre un paradox, între incredibil și fabulos.

Secvențele în care puradeii mănâncă frunzele toxice de ficus sau beția incorpore cu țuică (copii, bărbați, femei mature și povestitorul) marchează o proză la granița dintre epic și teatrul absurd din „Cântăreața cheală” de Eugen Ionescu, mai ales în finalul apoteotic, în cel mai fantasmagoric sens, când este bătut-măr de clanul Ciuculenilor, bărbați, muieri, și balamuți...

Tot din zona fantasticului, a absurdului se află și soarta personajului Nichi Arieșanu, suspect de o boală mintală, care se pare că s-ar fi sinucis, incident consumat sub semnul nefirescului, al alienării și al psihozei.

Face ce face și, cu amănunte din evenimente social-politice, domnul Valentin Popa se întoarce tot în zona... „literaturii de sertar”, când plasează acțiunea prin anii 1949-1950 ai „întovărășirilor” și ai „colectivizării” forțate după modelul *colhozurilor* sovietice sau ai perioadei de... „curățenie ideologică” din universități, cu *exmatriculările* samavolnice ale unor studenți, pe fondul desființării facultăților „*burghezo-moșierești*”.

Maniera stilistică a prozatorului pe această temă pare una de nonatitudine, ironică mai mult, ușor persiflantă, de

parcă n-ar vrea să pară c-ar fi fost implicat... Deși impresia mea este că a gustat din... deliciale perverse ale împotrivirii și a ales să scrie, așteptând momentul, șansa publicării, cu răbdarea habotnică a eremiților, a pustnicilor...

Ca și în volumul de proză scurtă, și în romanul „*Serata crăițelor*”, mai toate întâmplările au în centrul narațiunii povești de dragoste, serioase, calme și... casnice – unele; ușor în afara „*eticii și etichității*” moralei, cum suna sloganul comunist agramat al momentului – altele, pe care șarjează prozatorul, cu lăudăroșeniile „fustangiului” Găvenea pe la Brașov, în Poiana Brașov, cu ocazia întrunirilor organizației comuniste de tineret.

Ca o marcă stilistică definitorie, în toate poveștile, întâmplările, povestirile din roman, există și alte povești sau întâmplări paralele, încrucișate, complementare sau de sine stătătoare, ca un *canon* epic, atipic așa spune, dar păstrând această particularitate. „Năravul” acesta literar este dominant, caracteristic, specific, definitoriu, asemănător ca tehnică cu o lucrare muzicală în care, la tema principală, se adaugă mereu alte pasaje sonore cu modulații abia intuite sau violent amplificate, ca la Maurice Ravel sau Aram Hacıaturian.

Aș mai aminti o altă componentă stilistică, *umorul*, pe care domnul Valentin Popa îl îmbracă într-o veselie lucidă, între ironie și patetism, între comic și dramatic, ca în secvența procesiunii funerare ateiste, în spiritul moralei și educației comuniste, un ceremonial *parodic*, fără lumânări, fără cruci, pentru că la moartea ziaristului Virgil Caraulă participau notabilitățile *de la Partid*. Click-ul satiric, umoristic este marcat de bancul spumos cu *popa* din dialogul celor care participă la priveghi: „Pe la voi, mortul se îngroapă cu popă sau fără popă?”, iar răspunsul este pe măsură: „Pe la noi, popa rămâne afară!”

O tentă umoristică dă vajnicul prozator al descrierilor picante, erotică de ultimă generație, ca-n filmele TV de după ora 23, cu „interzis copiilor sub 12 ani”, de parcă cei de peste 13-15 ani și-ar fi făcut stagiul după tematica orelor de educație sexuală din *programa școlară!*?

Romanul „*Serata crăițelor*” poate fi considerat și... *roman polițist*, cu secvențe semnificative; dar nu în maniera literaturii epice consacrate, străină sau chiar românească, și nici în stilul filmelor polițiste sau de acțiune cu Silvester Stallone, Steven Seagal, Arnold Schwarzenegger.

Domnul Valentin Popa *face legea (!)* literaturii de acțiune, pe care o ascunde... „într-un sertar” deschis spre modern cu orice chip, cu nota originală a unui *scenariu* al său, fără să se lase intimidat de performanțele maeștrilor genului și, de aici, zâmbetul cuceritor al învingătorului!

„Ca la noi în Covurlui”

- spectacol- preselecție

coregraf Ioan HORUJENCO

Duminică, 23 martie Centrul Cultural „Dunărea de Jos” a organizat la sala „I.Petrovici” din Tecuci în colaborare cu Casa de Cultură din municipiu un spectacol folcloric la care au participat ansambluri și grupuri folclorice din Liești („Cununița satului”), Cosmești („Flori de pe Siret”), Movileni (grupul „Movilenii”), Țepu („Cununița Țepului), Cavadinești („Bujoreanca”), Vânători („Plai vânătoresc”) și Tecuci („Doina Siretului”).

Spectacolul a fost de fapt un prilej de a aduce în scenă grupuri din județ, care se preocupă în mod constant de valorificarea jocului și cântecului sud-moldovenesc în special, dar și din alte zone.

A fost, de asemenea, o selecție în vederea reprezentării județului Galați la cea de-a doua ediție a Festivalului Interjudețean al Jocului și Cântecului pentru Copii „Ca la noi în Covurlui”, ce va avea loc la Teatrul „Fani Tardini” din Galați, luni 14 aprilie, alături de ansambluri folclorice din Suceava, Botoșani, Bacău, Vrancea, Vaslui, Brăila și Tulcea..

Pentru repertoriul ales, modul de punere în scenă și costume, maestrul coregraf Grigore Băcanu, cel ce va fi președintele juriului festivalului, a ales pentru a intra în competiția din 14 aprilie, două grupuri : „Cununița satului” din Liești și „Plai vânătoresc” din Vânători.

Nu aducem niciun fel de critică celorlalte grupuri, chiar dacă unele dintre ele nu s-au ridicat

la nivelul așteptărilor noastre. Vrem doar să atragem atenția asupra unor elemente ce contribuie la realizarea unor spectacole de calitate reprezentative pentru fiecare localitate în parte și împreună pentru întreaga zonă sud-moldovenească: dansul, costumul popular, piesele vocale și nu în ultimul rând calitatea suportului audio, a negativului. Valorificarea în primul rând a folclorului coregrafic și muzical din localitatea natală, din localitățile învecinate și din județul Galați este mult mai simplă dar cu mult mai importantă pentru noi toți, tineri sau vârstnici, decât jocurile sau cântecele din Bucovina, Ardeal sau alte zone. Centrul Cultural, cum am spus în repetate rânduri, va sprijini fără rezervă pe toți cei care vor dori să lucreze în sensul celor sugerate de noi, iar Antologia de jocuri populare din județul Galați, însoțită de un DVD cu 38 dintre cele mai importante jocuri din această zonă constituie, din punctul nostru de vedere, un sprijin real pentru a putea continua valorificarea creației populare covurluiene.

Tache Avramescu

povestea unei vieți, așa cum a fost ea...

(urmare din numărul 142)

Marilena Panamarcu-Avramescu

La Galați, activitatea de profesor la catedră se îmbină cu cea dirijorală (apreciată unanim și încununată constant cu MARELE PREMIU), dar și cu o asiduă activitate componistică. Lucrări corale, pentru coruri de copii și adulți, iau drumul caselor de creație din Galați și București, cea mai mare parte a lor fiind acceptate spre publicare. Unele vor fi publicate în ziarele naționale și exemplificăm doar cu corul „PATRIA”, pe 3 voci, pe versurile poetului Ion Brad, apărut în „SCÂNTEIA PIONIERULUI”, nr. 49/8 oct. 1965.

Alte creații corale au avut alte traiectorii și avem aici în vedere, spre exemplificare, piesa corală „PLEACĂ BADEA CU VAPORU”, avizată favorabil de Comisia de Creație Muzicală, București, cu propunerea de a fi înregistrată cu corul FILARMONICA din Galați și cu perspectiva de a fi înscrisă în planul de imprimări pe anul 1979.

În ceea ce privește piesa corală „ECOUL”, avizată de aceeași comisie, aceasta a fost înregistrată, în interpretarea Corului de Copii al Radioteleviziunii Române, dirijat de d-na profesor Elena Viciță și transmisă, în repetate rânduri, la postul național de radio. Una din aceste transmisiuni s-a făcut în ziua de 8 August 1978, pe programul I al Radio-România, ora 16,15.

Stimate tovarășe Avramescu,

Vă adunem la cunoștință că, din cele două piese corale pe care le-ați trimis spre avizare la Serviciul de Creație Muzicală a Radioteleviziunii, Comisia noastră de specialitate a aprobat cântecul „Ecolul” care s-a și înregistrat cu corul de copii al radioteleviziunii condus de tovarșa Elena Viciță, selectându-se patru din cele șapte strofe, astfel încât durata înregistrării este de 3 minute și 30 de secunde.

Vă restituim partitura și textul cântecului „Te cântăm Republică” și vă anunțăm că odată cu această scrisoare am expediat pe adresa dumneavoastră și o rolă cu înregistrarea cu turația 9 cm pe secundă a cântecului „Ecolul”, ca să-l puteți prezenta la sărbătoarea colegială a împlinirii a 50 de ani de la absolvirea fostei școli normale din Galați, la care participați pe ziua de 7 iunie a.c.

TACHE AVRAMESCU și Ansamblul Coral al Casei Pionierilor, Galați

Cu această ocazie noi vă felicităm și, pe lângă ani mulți fericiți, vă dorim în continuare multe succese și satisfacții în activitatea dumneavoastră închinată artei muzicale.

*Cu deosebită stimă,
Mihai Moldovan
Șeful Serviciului Creație Muzicală*

București, 1 august 1975

Stimate tovarășe Tache Avramescu,

Vă aducem la cunoștință programarea pieselor în emisie se efectuează de către Serviciul Programe Muzicale. Serviciul nostru, având de rezolvat multiplele și complexe probleme legate de creație, nu are posibilitatea de a urmări difuzarea lucrărilor pe post. Datele în legătură cu transmiterea cântecului dumneavoastră vi le-am

furnizat în semn de plăcută participare a serviciului nostru la remarcabilul și emoționantul eveniment pe care l-ați sărbătorit.

Vă rugăm ca în problema ce vă interesează să vă adresați în continuare Serviciului Programe Muzicale, redacția corală.

În legătură cu nerespectarea programelor anunțate, vă facem cunoscut că aceasta a fost o consecință a modificării profilului emisiunilor, determinat în acea perioadă de grelele calamități naturale ce s-au abătut asupra țării noastre.

În speranța și dorința de a vă auzi cât mai curînd cîntecul în emisie vă asigurăm de deosebita noastră considerațiune.

M. Moldovan
Șeful Serviciului Creație Muzicală

P.S. În momentul expedierii, redacția corală ne informează că lucrarea dumneavoastră a fost reprogramată în emisiunea din 8 august a.c., pe programul, ora 16.¹⁵

Acest succes reputat de ambițiosul și talentatul învățător gălățean este și subiectul unei frumoase scrisori pe care compozitorul Ioan D. Chirescu i-o adresează:

Mult stimat d-le Avramescu,

Bucuria pe care mi-ați transmis-o în legătură cu executarea cântecului „ECOUL”, pe care vi l-a transmis Radiodifuziunea, m-a convins cel ce perseverează în domeniul artelor poate ajunge la rezultate bune, chiar dacă nu imediat... ceva mai târziu. Și, după cum se spune, niciodată nu-i prea târziu, iată că ați avut satisfacția urmărită cu încredere de atîta vreme.

Îmi pare nespuse de rău că tocmai în zilele acelea radioul, pe care-l posed, căpătase un deranjament și n-am putut asculta lucrarea, sper că se va mai repeta și eu, care ascult mai toate emisiunile „corale”, voi avea ocazia să apreciez și să vă spun cuvîntul meu, la care țineți atît de mult. Nu mă îndoiesc de calitățile creației care a fost apreciată și inclusă de cei competenți în emisiunile

de la Radio.

Până atunci, vă felicit că ați reușit să ascultați la Radio o primă lucrare pe care ați prezentat-o și care va fi urmată, cred, și de altele.

Îmi pare bine că țineți seama de îndrumările mele sincere, pe vremea când forțele mele erau în stare să comunice și altora, îndemnuri practice de realizare corală pentru cei mulți și buni poporul. Cred că veți avea totdeauna în vedere ca: melodia să aibă multă legătură cu limbajul nostru muzical și realizarea armonico-polifonică să nu fie încărcată și străină de melodia pe care o îmbracă.

Cu dorința de a afla că și alte lucrări corale pe care le veți înainta la Radio vor fi tot atît de bine apreciate, vă rog să primiți mulțumiri pentru că ați avut grijă să mă anunțați. Eu am fost părtaș la îndemnul pe care vi l-am făcut „de a persevera”, meritul este al celui care a ascultat și, până la urmă, a început să aibă satisfacția de a fi început să ajute la îmbogățirea reperto-riului coral.

Cu cele mai alese sentimente,
Prof. Ioan D. Chirescu
21.VII.1975
București

Astfel de împliniri ce încep să se contureze sunt, de fapt, încununarea unei lupte îndârjite și perseverente cu necunoașterea regulilor compoziției muzicale și armonizării, cu neputința de moment și cu disperarea nereușitei. Talentul, perseverența și iubirea de neclintit pentru MUZICĂ au biruit până la urmă. A studiat cu obstinătate, s-a informat cu tenacitate, apelând chiar la părerea marilor compozitori ai vremii care l-au prețuit și încurajat. În felul acesta s-a înfiripat o corespondență interesantă și rodnică cu Harry Brauner, Constantin Brăiloiu, Costache N. Palade, Ioan D. Chirescu, Gheorghe Bazavan, G. Breazul, Stelian Olaru, Laurențiu Profeta etc., care i-au cunoscut creațiile corale, l-au povățuit și s-au bucurat cu tot sufletul de reușitele lui.

Oaspeți din Oradea

Vineri, 28 martie ora 13.00, la sala Rondă... „**Dialog fotografic**” - două Fotocluburi cu tradiție în lumea fotografică românească „**Nufărul**” și „**Asociația Euro Foto Art**” din Oradea pe simeza Centrului Cultural din Galați. Șaizeci de fotografii ale unor artiști fotografi cunoscuți în țara și peste hotare. Se pare ca în ultimul timp fotografia este căutată de iubitorii acesteia. Spun aceasta văzând numărul mare de participanți la vernisaj și nu numai. Și cum vernisajele fotografice au loc lunar la Centrul Cultural sau în alte spații, interesul față de această frumoasă îndeletnicire este de înțeles. Diversitatea tehnicilor de lucru, acuratețea imaginilor dar și diversitatea tematicilor abordate de autori îl determină pe privitor să zăbovească mai mult în fața fiecărei lucrări. Și acest fenomen, dacă-i putem spune așa, se petrece la fiecare întâlnire cu fotografia. A fost „Dialogul”, urmează alte și alte expoziții fotografice la fel de atractive!

N. Sburlan

Clubul Fotografic „Nufărul” Oradea

A fost fondat în anul 1976 sub conducerea artistului fotograf Ștefan Tóth AFIAP, care a fost ales în funcție de președinte, statut pe care îl îndeplinește fără întrerupere de 38 de ani. În cadrul Fotoclubului activează 26 de membri, din care 9 au obținut diferite distincții ale Federației Internaționale de Artă Fotografică, astfel clubul orădean situându-se pe locul doi din țară (după Târgu Mureș). Fotoclubul este organizatorul renumitelor Saloane Internaționale „Premfoto” și ale Artiștilor Fotografi Români și Maghiari de Pretutindeni, derulat sub patronajul președinților României și Ungariei.

(www.fotocluboradea.com / e-mail: cfno.ro@gmail.com, office@fotocluboradea.ro)

Asociația „Euro Foto Art” Oradea

Asociația „Euro Foto Art” a fost fondată în anul 2008, sub conducerea artistului fotograf Ștefan Tóth AFIAP, care în prezent numără 17 membri din China, România, SUA și Ungaria, precum și sute de membri simpatizanți. Colaborează cu 19 organizații partenere din: Cehia,

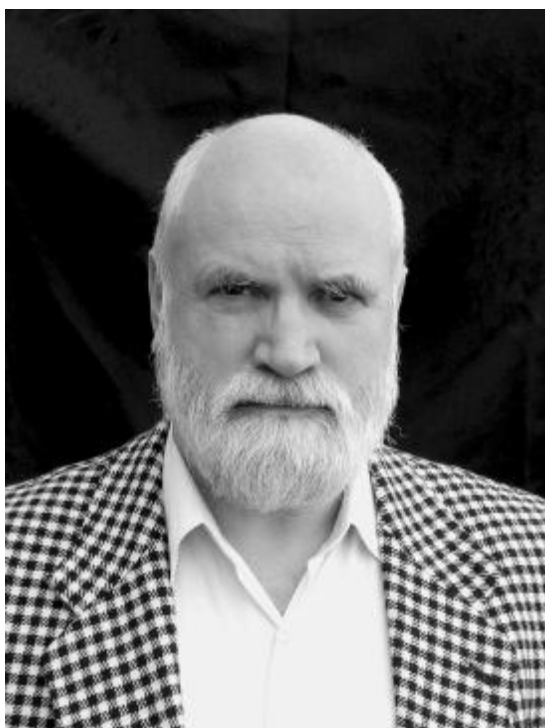
China, Croația, Federația Rusă, Serbia, Slovenia, R.Moldova, România, Ucraina și Ungaria.

Asociația este organizatorul Festivalului Internațional de Fotografie „Carol Pop de Szathmári - Szathmári Pap Károly” și a Festivalului Fotografiei Europene, ambele organizate sub patronajul Ministerului Culturii. De asemenea administrează și singura galerie permanentă de fotografie din România: Galeria „Euro Foto Art”, fondată în anul 1990, tot de Ștefan Tóth AFIAP, în care au fost organizate de la înființare peste 500 de expoziții naționale și internaționale de artă fotografică. Este și

organizatorul Salonului Internațional „Eurofotoart” (singurul de acest fel din Europa), a Salonului Internațional de artă fotografică: „Bihorul Pitoresc” și a Salonului Artiștilor Fotografi din Euroregiunea „Bihor - Hajdú Bihar”.

DICTIONAR ARTIȘTI PLASTICI GĂLĂȚENI

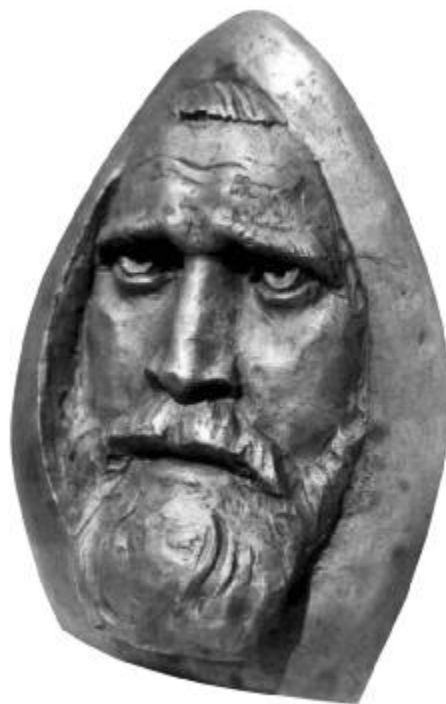

PAMFIL, Alexandru – sculptor. S-a născut la 24 februarie 1953, în satul Orzeni, comuna Holboca, județul Iași. A absolvit Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca, secția sculptură, clasa profesorului Koss Andras, promoția 1979. Membru al U.A.P. Filiala Galați, din 1990. Muzeograf principal la Muzeul de Artă Vizuală Galați. Expoziții personale: Galați, Galeriile de Artă „Nicolae Mantu (1986, 1991, 1993); Iași, Galeriile de Artă „Dana” (2009). Participări la expoziții de grup: „Atelierul artistului contemporan – desen și sculptură”, Galați (1989); Expoziție a Filialei Galați a U.A.P. la Focșani, Brăila și „Căminul Artei”, București (1994); „Sculptura gălățeană - Omagiu lui Constantin Brâncuși”, Galeriile „N. Mantu”, Galați (2001); „Artiști plastici gălățeni contemporani”, Brăila (2002, 2003, 2004) și Buzău (2005). Participări la expoziții naționale: Bienala de pictură și sculptură, București, Sala „Dalles” (1982, 1986); Salonul național de sculptură mică, București, Galeria „Orizont” (1990, 1991, 1992, 1993); Bienala „Gheorghe Petrașcu”, Târgoviște (1992), „Corpul uman”, București, Galeriile „Apollo” (1992); Salonul național bienal de sculptură mică, Galeria „Delta”, Arad (1998); Concurs național pentru proiectul statuii lui Mihai Viteazul, Iași (1998); Bienala Artelor „Ion Andreescu”, Buzău (1998, 2002, 2004, 2006); Bienala națională

„Lascăr Vorel”, Piatra Neamț (2001, 2003); Concursul național de pictură, grafică, sculptură și artă decorativă „Nicolae Tonitza”, Bârlad (1992, 2001); „Istorie nescrisă”, Muzeul Național de Istorie al României, București (2012), Salonul de Plastică Mică, Galeriile de Artă Brăila (2012, 2013). Participări la expoziții colective: „Desene”, Filiala Galați a U.A.P., Galeriile „N. Mantu” (1979); Saloanele anuale ale Filialei Galați a U.A.P. (1980 – 2006); „Sculptura românească contemporană”, Muzeul de Artă Vizuală Galați (1998, 2000, 2001, 2002); „Eclectique-Transfer”, Muzeul de Artă Vizuală Galați (2008); Bienala Artelor „Cezar Ivănescu”, Galați (2009). Participări la expoziții internaționale: „Salonul Moldovenilor”, Galați și Tulcea (1991); Bienala Concurs Internațional „Dantesca”, ediția a X-a, Ravenna, Italia (1992); „Sculptura românească”, Ravenna, Italia (1999); „Internațional Danubian Art”, Muzeul de Artă Vizuală Galați (2000); „Sculptura românească”, Roma, Italia (2000); Saloanele Moldovei, Bacău-Chișinău (1992, 1994, 1995, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013); „Atelierul artistului contemporan – Artiști ai sudului”, Silistra și Ruse, Bulgaria (2004); Salonul Internațional de Sculptură, ediția a VII-a, Muzeul Județean Gorj „Alexandru Ștefulescu”, Târgu Jiu (2011). Lucrări realizate în tabere și simpozioane naționale: „Semn”, piatră, Târgoviște (1985); „Compoziție”, marmură, Sângeorz Băi (1987); „Compoziție”, piatră, Cluj-Napoca (1988); „Jertfă”, piatră, Satu Mare (1990); „Altar”, piatră, Oarba de Mureș (1992); „Jertfă”, lemn, Rohia, Maramureș (1994). Distincții: Mențiune, Târgoviște (1992); Premiul III la Bienala de sculptură mică „Dantesca”, Ravenna (1992); Diploma de Cetățean de Onoare, acordată de Primăria și Consiliul Local al comunei Holboca; Premiul „Constantin Popovici” pentru sculptură la Concursul Național de Pictură, Grafică, Sculptură și Artă Decorativă „N. N. Tonitza”, Bârlad (2001); Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavaler, Categoria C - „Artele Plastice” (2004); Premiul pentru sculptură, Bienala Artelor „Cezar Ivănescu”, Galați (2009); Premiul „Camil Ressu” al revistei Porto-Franco, Galați (2009).

Sculptura realizată de Alexandru Pamfil lasă impresia unui artist neliniștit, a unui spirit iscoditor, aflat într-o perpetuă căutare, care își pune mereu alte și alte probleme, cărora le găsește soluții originale de rezolvare plastică. Demersul său plastic este al celui care, cu mijloacele proprii

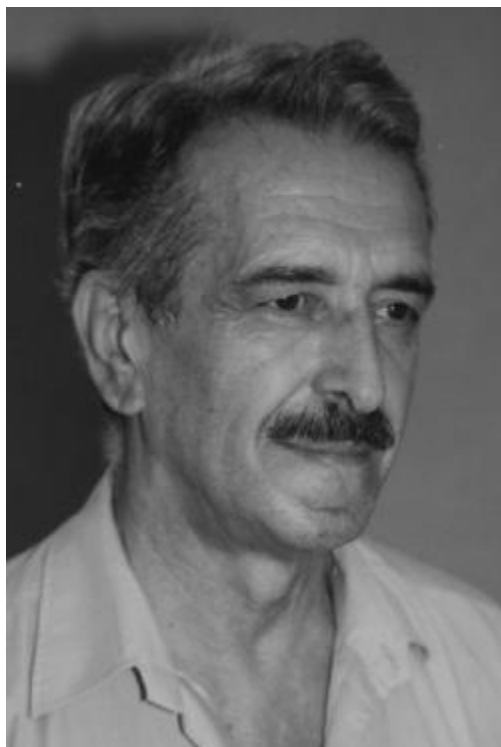
sculpturii, configurează un univers populat uneori de făpturi frumoase, alteori stranii, primele exprimând calm, liniște, bucurie, speranță, celelalte, dimpotrivă, neliniște, îndoială, teamă. Dacă o bună perioadă de timp a fost preocupat de portret, realizând o adevărată galerie de personaje, arătându-se interesat de exprimarea naturii psihologice a modelelor („Mircea cel Bătrân”, „Episcopul Melchisedec Ștefănescu”, „Mihail Sadoveanu”, „Avram Iancu”, „Tenorul Nae Leonard”, „Cărturar”, „Ancuța”, „Sergiu”, „Istoricul Paul Păltănea” etc.), mai apoi a fost acaparat și de compoziția semiabstractă, rod al strădaniilor sale de a exprima frământările omului contemporan. O serie de lucrări din această categorie se numesc „Umbre”, „Dialog”, „Metamorfoză”, „Duet”, „Paravan”, „Conflict” și au ca trăsătură dominantă o vădită notă de mister, sugerată atât de titulatura sculpturilor, dar și de modul de transpunere plastică. Artistul renunță într-un fel la formele și volumele rotunde în favoarea celor alungite, unghiulare, fapt care face ca personajele să pară descărnate, ușor expresioniste, traducând mai bine tensiunile interioare ale ființei umane, anxietatea, nesiguranța. Rondebosse-urile sale sunt epurate

de detalii, ele se înfățișează ca o sinteză a datelor esențiale, capabile să dobândească sensuri pe care doar metafora sau simbolul le pot sugera. Aceste calități ale sculpturii lui Alexandru Pamfil au fost apreciate și de juriul Bienalei de la Ravenna. În catalogul cuprinzând lucrările premiate, în dreptul numelui său, juriul justifică astfel acordarea premiului III: „Pentru redarea în material definitiv a senzației dramei umane, obținută într-o compoziție figurată, personajele fiind înscrise în spațiu ca într-o rugă, sprijinite unul de celălalt. Linia ascuțită și descărnată accentuează tragedia, evidențiind sensurile solidarității pe verticala compoziției”.

Bibl.: Maria Magdalena Crișan, *Artiști gălățeni*, Editura Meridiane, 1986; Corneliu Stoica, *Artiști plastici de la Dunărea de Jos*, Editura Alma, Galați, 1999; Alexandru Pamfil, album de artă, Editura Dana Art, Iași, 2009; Corneliu Stoica, *Interferențe*, Editura Sinteze, Galați, 2009; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, Editura Art XXI, Iași, 2009; Alexandru Cebuc și Negoită Lăptoiu, *Enciclopedia artiștilor români contemporani*, vol. VI, Editura Arc 2000, București, 2009; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011; Corneliu Stoica, *Popasuri ale privirii*, Editura „Sinteze”, Galați, 2013.

Amintirea lui Constantin Dimofte (80 de ani de la nașterea artistului)

Constantin Dimofte, sculptor, pictor și grafician, de la nașterea căruia se împlinesc la 2 aprilie 80 de ani, a rămas în conștiința gălățenilor ca un plastician care a slujit cu sinceritate și devotament arta românească, aducându-și din plin contribuția la dezvoltarea mișcării plastice de pe meleagurile de la Dunărea de Jos. De asemenea, a rămas ca un dascăl și pedagog de vocație, care timp de peste 30 de ani, în cadrul unor instituții de învățământ preuniversitar, a instruit și educat zeci de generații de elevi, cultivându-le gustul și dragostea pentru frumos sau îndrumându-le pașii pe drumul atât de spinos al artei.

Artistul era originar din orașul Bârlad. Interesul și pasiunea manifestate de la fragedă vârstă pentru desen l-a condus către Liceul "Nicolae Tonitza" din București, pe care l-a absolvit în 1956, apoi s-a înscris la Institutul de Arte Plastice "Nicolae Grigorescu". A studiat sculptura cu maeștrii Lucian Murnu, Corneliu Medrea și Constantin Baraschi, nume de mare rezonanță în plastica românească. În 1960, după absolvire, s-a stabilit la Galați, unde a activat mai întâi ca metodist la Casa Județeană de Creație Populară, apoi director al Muzeului de Artă și în cele din urmă, profesor la Liceul de Muzică și Artă Plastică și Liceul Pedagogic „Costache Negri”. Alături de ce celelalte munci desfășurate, a participat la manifestările

Morphochroma

colective și de grup ale Filialei locale a U.A.P., a trimis lucrări la expoziții interjudețene și naționale, și-a organizat peste zece expoziții personale în țară și peste hotare. În 1967 a devenit membru al U.A.P., a întreprins călătorii de studii și documentare în fosta U.R.S.S., Polonia, Cehoslovacia, Bulgaria, Iugoslavia, Israel. A încetat din viață la 23 octombrie 1999, fiind înmormântat la Bârlad, alături de soția sa Veronica, decedată cu câțiva ani mai înainte. Opere ale sale se găsesc în colecții de stat și particulare din țară și din Cehoslovacia, Polonia, Egipt, Israel, Franța etc. A realizat lucrări de artă monumentală pentru orașele Galați (Complexul Stadionului "Dunărea", în colaborare), Tecuci, Focșani și Brăila.

Mulți ani la rând, Constantin Dimofte s-a manifestat ca sculptor, iar atunci când sănătatea nu i-a mai permis să cioplească lemnul, marmura sau piatra, nu a abandonat arta, ci s-a îndreptat spre pictură și grafică, genuri tot atât de potrivite temperamentului său liric, înclinat spre visare sau, dimpotrivă, spre meditație.

În sculptură el a continuat pe cont propriu lecția maeștrilor săi de la Institutul "Nicolae Grigorescu" din București, cultivând o creație bazată pe o viziune realistă. Lucrările sale se disting printr-o tratare simplificată, volumele și formele sunt epurate de detalii, reduse la elementele esențiale. Fie în piatră sau lemn, în bronz sau marmură, în ceramică sau fier, el a realizat o suită de lucrări de interior în care a dovedit o bună înțelegere a materialelor, investindu-le cu sensuri majore, conferindu-le atributele artei autentice. Uneori se inspiră din arta populară, apelează la geometrizare, metaforă și simbol. Este de ajuns să privim ronde-bosse-uri sau compoziții precum "Spicul", "Florica", "Motiv folcloric", "Întrepătrundere", "Gura lumii", "Înaripare", "Stol", "Cocoșul", "Pește", "Familie", "Solidaritate", "Zbor", multe portrete sau nuduri pentru ca să înțelegem că arta lui Constantin Dimofte este a unui sculptor cu un timbru propriu, preocupat în permanență de perfecționarea limbajului plastic, de transpunerea ideilor în forme cât mai sintetice. Personajele sale feminine, de fapt niște alegorii, se disting printr-un modelaj generos, sensibil, epurat de detalii, în stare să exprime cu claritate mișcarea, gesturile, atitudinile acestora.

Duet

Peisaj de iarnă

Uneori formele capătă accente decorative.

Lucrările de pictură și grafică constituie și ele mărturia unui artist sensibil la culoare și la frumosul din jur, capabil să aducă în fața privitorului poezia inefabilă a elementelor naturii, delicatețea florilor sau să construiască compoziții semiabstracte, în care geometrizarea formelor și o cromatică rafinată să declanșeze puternice trăiri sufletești, să îndemne la contemplare sau reflexie, la descifrarea unui mesaj estetic făurit în cadrele perene și parametrii de mare valoare ai artei autentice. Așa cum s-a putut observa, mai ales din ultima sa expoziție personală din august 1998, găzduită de Galeriile de Artă "Nicolae Mantu", Constantin Dimofte a fost un liric prin excelență, un poet al armoniilor cromatice, un artist de la care poezia izvora din toate fibrele ființei. Deși situate în zona abstractului, artistul a căutat să găsească echivalențe plastice unor motive din aria noastră culturală, ce constituie tot atâtea permanente: zborul, jertfa pentru creație, problemele ce și le pune omul în legătură cu nemurirea sufletului și cu viața de dincolo, misterul cosmic etc. Le-a exprimat cum a crezut el mai bine, fiind când exploziv și șocant, când potolit, reținut, conferind culorii chiar accente dramatice. "Opera de artă, ne spunea artistul într-o convorbire avută anul trecut, nu trebuie să fie numai un sumum de idei și sentimente, ci un adevărat spectacol de lumină, de culoare și forme, în care privitorul, la fel ca într-un roman sau într-o compoziție muzicală, să poată să comunice, să se regăsească, să se redescopere în aceste spații și să poată chiar să recompună universul său în alte structuri decât cele oferite de artist".

Cinstindu-i memoria la cei 80 de ani care s-au scurs de la nașterea sa, ne consolăm cu gândul că lucrările sale își revărsă în continuare lumina din muzee, din galerii de artă sau din colecții particulare, încălzindu-ne întotdeauna sufletul.

Corneliu Stoica

Stol

Păsări

Radu Bogdan - Corespondențe culturale

(urmare din numărul 145)

În secvența memorialistică „Episodul Elvețian”, Radu Bogdan prezintă întâlnirea pe care a avut-o la Basel cu Jean Tinguely, Bernhard Luginbuhl, scriitorul Peter Bichsel și Daniel Spoerri, acesta din urmă un alt mare artist născut la Galați, cu o activitate prodigioasă a cărei viață din copilărie, adolescență și tinerețe este evocată cu multe elemente inedite.

Din perioada anilor 70 rețin atenția scrisorile de la Nichifor Crainic, Perpessicius, mărturiile personale despre susținerea tezei de doctorat, autograful lui Adrian Maniu pe volumul „Versuri”, epistola de la Dinu Pillat, ca și referințele lui Edgar Papu și Andrei Pleșu despre monografia „Ion Andreescu”. Remarcabilă este afirmația făcută de Pleșu, la 8 octombrie 1980, că „Radu Bogdan este cel dintâi și, până acum, singurul savant român care a reușit să finalizeze - printr-un efort în asemenea măsură ieșit din comun încât pare opera unei întregi instituții – o cercetare de tip monografic asupra unui artist de primă mărime aparținând veacului al XIX-lea”, elaborând de fapt „o adevărată enciclopedie a științei despre artă, la fel de impozantă pe plan național, cât este de plină de interes pe plan european”. În altă parte, tot el arată că atunci când aborda o temă, documentările lui Radu Bogdan erau atât de minuțioase, făcea totul cu atâta conștiință, încât se poate spune că aplica în istoria artei „tehnica pământului pârjolit”, în sensul că nu lăsa nimic neinvestigat, necercetat până la cele mai mici amănunte („Dilema Veche”, nr. 394, 1-7 septembrie 2011).

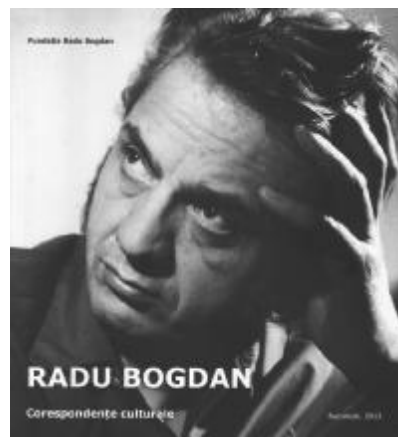
Ultima perioadă, cea de după 1990, reunește scrisori primite de la Emil Cioran, Marcel Iancu, Noriko Oshikiri, o tânără cercetătoare japoneză interesată de familia pictorului Jules Pascin, stabilită la București când artistul era mic, precum și fructuosul dialog și corespondența întreținută cu Albert Boime, profesor de istoria artei la University of California, Los Angeles (UCLA). Autoritatea și prețuirea internațională de care se bucura Radu Bogdan se poate vedea și din recomandarea, datată 11 ianuarie 1993, pe care criticul i-o face lui Albert Boime la solicitarea profesorului Downey pentru acordarea acestuia a titlului de „Profesor cu cele mai

înalte merite, a cărui operă a fost recunoscută și salutată pe plan internațional”. Radu Bogdan, pe lângă faptul că dovedește o cunoaștere temeinică a operei lui Boime, nu uită să-i precizeze că în monografia consacrată de acesta lui Thomas Couture dedică o pagină și jumătate și unui pictor român, Theodor Aman, observațiile sale, adesea surprinzătoare, neîntâlnindu-se la nici un alt autor, chiar din rândul românilor.

Ca și în cazul scrierilor publicate în timpul vieții, textele inedite din „Corespondențe culturale” reliefează capacitatea și competența analizelor lui Radu Bogdan, erudiția, rigoarea argumentației critice, prospețimea limbajului, coerența expunerii, calități care fac să fie parcurse cu deosebit interes. În același timp, scrisorile primite de la diferiți oameni de cultură confirmă notorietatea de care acesta se bucura pe plan național și internațional, dar ne permite să cunoaștem și ceva din personalitatea expeditorilor.

Imaginile incluse în volum îl prezintă pe Radu Bogdan în diferite ipostaze, singur, participând la diferite evenimente culturale, în compania colegilor de la Institutul de Istoria Artei, a lui Tudor Arghezi, George Enescu, Yehudi Menuhin, Ilia Ehreburg, Daniel Spoerri, Lena Constante, Hary Brauner, Catinca Ralea, Nichifor Crainic, Iannis Xenakis (compozitor grec), Albert Skira sau îi prezintă pe George Oprescu, Marc Chagal, André Lhote, Gisèle Freund, Aurel Bauh, Oskar Kokoschka, Pablo Picasso. Sunt imagini foarte rare, de incontestabilă valoare documentară.

Reunind în cele 190 de pagini (format 23x21cm, hârtie cretată), o parte din corespondența și scrierile inedite ale lui Radu Bogdan, volumul editat de Fundația Radu Bogdan prin osârdia criticului și istoricului de artă Mădălina Mirea este o primă contribuție substanțială a valorificării arhivei și moștenirii culturale lăsată de ilustrul istoric și critic de artă, menită, așa cum subliniază însăși editoarea, „ca dincolo de latura umană a acestuia să-i reliefeze calitățile profesionale care îl recomandă drept una din personalitățile de seamă ale culturii noastre”.

Adrian POHRIB

Din istoria Poliției române

Legea pentru organizarea Poliției Generale a Statului din anul 1929 (continuare din nr. 145 al revistei)

Proiectul de lege era marcat de existența a două principii fundamentale:

unificarea și specializarea. Unificarea se impunea în condițiile în care existau o serie de structuri - oficii de poliție, de brigăzi, de centre, de servicii de siguranță, de comisariate - nelegate cu nimic între ele, izvor nesecat de confuzii și de conflicte. Legea avea să stabilească ierarhic, de sus până jos, o concepție unitară a Ministerului de Interne, care avea răspunderea asupra întregii situații din cuprinsul țării, până la cel din urmă comisariat sau detașament de poliție.

Al doilea principiu, acela al specializării, era justificat în condițiile în care toate instituțiile statului tindeau către progres. Se simțea nevoia de „oameni luminați în materie polițienească, de oameni culți, cu serioasă pregătire intelectuală și sufletească, care să fie în veșnic contact cu tot ceea ce știința polițienească poate să dea în fiecare zi și în fiecare clipă. În Apus, tot ceea ce știința și arta, tot ceea ce gândirea omenească creează neconținut, este pus la contribuție și de serviciul Poliției. Și dacă aceasta este situațiunea în alte părți, logic este să năzuim și noi a atinge, dacă nu perfecția Apusului, cel puțin o simțitoare îmbunătățire. Funcționarul nostru polițienesc era socotit ca bun la orice, și întrebuințat în consecință; dar complexitatea problemelor de fiecă clipă îl depășeau, izolându-l într-o completă dezorientare. Viața de stat căpătând o dezvoltare din ce în ce mai accentuată, se înțelege de la sine că situația polițistului de azi a devenit cu totul îngrijorătoare, prin insuficiența pregătirii⁴³⁶.

Referitor la personal, s-a acordat o atenție deosebită transferurilor și detașărilor, căutând ca mișcările de personal să nu mai slujească ca pretext legal pentru satisfacerea unor pasiuni politice, astfel încât să se creeze o adevărată stabilitate în funcție a personalului polițienesc. Pentru personalul merituos s-a creat un sistem premial, fixând recompense și distincții cu care ofițerii și agenții de poliție puteau fi răsplătiți pentru faptele de eroism și curaj: citarea prin

„Buletinul Poliției, medalierea, decorarea, acordarea de prime și grija specială pentru urmașii aceluia care s-au jertfit⁴³⁷.

În *Expunerea de motive* are loc o prezentare a legii lui Vasile Lascăr din anul 1903, cu sublinierea saltului pe care l-a reprezentat din perspectivă legislativă, precum și a deficiențelor izvorâte din aplicare, în urma intervenției factorului politic. Pentru întâia oară, în 1903, Vasile Lascăr a formulat o idee clară asupra rolului important pe care îl avea Poliția într-o societate, oricât de puțin organizată ar fi ea, arătând printr-o expunere curajoasă și starea lamentabilă în care se găsea Poliția pe atunci. La nivelul aceluia an, după cum rezultă din energicele discursuri pe care le-a rostit în Sedințele Camerei din 20 și 24 februarie 1903, Poliția nu era altceva decât o „asociațiune de agenți electorali, supuși tuturor fluctuațiilor politice, inculți, năvăliți în rele și incapabili” drept urmare siguranța statului, ca și aceea a particularilor, nu putea fi decât o simplă iluzie. Această tristă constatare impunea o reacție cu atât mai puternică, cu cât relele ce trebuiau înlăturate stăteau sub imperiul prejudecăților „politicului” h, ce îi vedea amenințate o parte din instrumentele de luptă. S-a formulat atunci ideea că Poliția trebuie ridicată la înălțimea magistraturii. Această concepție nu a putut fi însă împlinită decât în parte; dar chiar și așa a marcat un pas însemnat spre progres.

Opera lui Vasile Lascăr n-a putut să dea roadele așteptate, deoarece legile intervenite ulterior au înlăturat o bună parte a efectelor, îngăduind strecurarea unor elemente indezirabile, sau mai bine zis, reînțorcerea în parte la trecut. De asemenea, evoluția socială și progresele realizate în toate domeniile de activitate, în intervalul de timp scurs de la legea din 1903, au făcut la rândul lor ca Poliția, în organizarea ei, să nu mai corespundă cerințelor vremii. Datorită consecințelor războiului, congestionării centrelor urbane, Poliția a fost vădit stingherită în exercitarea atribuțiilor din cauza insuficienței mijloacelor pe care le oferea organizarea polițienească. Astfel, se desprindea în mod evident concluzia: *Cel mai superficial examen al stării legislative în vigoare scoate în evidență în primul rând o completă lipsă de precizare a atribuțiilor organelor polițienești, deci o lipsă completă de norme și directive, iar în al doilea rând absența oricărei preocupări referitoare la alcătuirea*

serviciilor și la determinarea competenței ofițerilor și agenților polițienești⁴³⁸.

Înainte de adoptarea acestei legi, în cele 71 de județe ale țării existau 355 de oficii de poliție fără coeziune între ele. În 31 de orașe funcționau dezarmonic două-patru oficii de poliție, de multe ori refuzându-și concursul, fapt ce scădea prestigiul autorității. În ceea ce privește personalul polițienesc, erau încadrați 15.942 polițiști, din care 3.607 ofițeri și agenți, 1.503 personal de birou și 10.942 sergenți de oraș. Dintre aceștia, 80-90% nu aveau calificarea necesară. Din 1.184 ofițeri de poliție judiciară erau licențiați în drept doar 40 în întreaga țară, iar din 364 ofițeri de poliție numai puțini erau licențiați în drept. În cele 71 de județe funcționau 22 prefecti de poliție (deși nu existau decât 17 municipii), 99 directori, 38 de inspectori, 71 șefi de serviciu de siguranță și 175 comandanți și ofițeri de sergenți, fiind „un adevărat potop de demnitari fără atribuții precise⁴³⁹. Situația nu era mai bună nici la nivelul Poliției Capitalei, socotită drept expresia cea mai înaltă a Poliției românești, astfel că o statistică arată aceeași tristă situație: numai 11 licențiați în drept, față de 364 ofițeri de poliție.

O altă anomalie până la promulgarea legii Poliției din anul 1929 era existența și funcționarea diferitelor *poliții speciale* alături de Poliția propriu-zisă, poliții care încălcau într-o largă măsură atribuțiile firești ale Poliției Generale a Statului. Putem exemplifica cu doar trei din cele mai importante poliții speciale și anume: poliția vamală, poliția silvică și poliția sanitară, care, în exercitarea actelor normative, paralizau rolul organelor polițienești propriu-zise, având loc o suprapunere de atribuții lipsită de orice rost într-un stat în care exista o instituție desemnată cu atribuțiuni polițienești. Dacă la cele prezentate adăugăm și dreptul de poliție al picherilor, cantonierilor etc, nu putem ajunge decât la o singură concluzie, aceea că *poliția propriu-zisă se găsea aproape scoasă din cadrul atribuțiilor sale. În mod evident, această diversitate și lipsă de unitate nu putea să dea rezultate bune.*

Legiuitorii au ajuns la concluzia că situația era anormală, putând fi sintetizată astfel: lipsă de unitate, lipsă de organizare, abuz în numiri și lipsă completă de pregătire profesională. Pentru a pune capăt acestei stări de lucruri, care nu mai putea dăinui fără o serioasă periclitate a marilor interese pe care Poliția era chemată să le apere, se impunea emiterea unei legi care avea ca principal obiectiv reorganizarea fundamentală a instituției.

Referitor la *principiul unității Poliției*, în proiectul de lege se considera că Poliția era un serviciu public care trebuia să se folosească în permanență de unul din atribuțiile caracteristice suveranității - *dreptul de constrângere* pe care îl avea Statul în raporturile sale cu cetățenii, grupările sociale și diferitele persoane juridice. Poliția era în același timp și *o garanție* a exercitării pașnice a libertăților individuale și a tuturor drepturilor înscrise în Constituție

și legile țării. Poliția era, prin urmare, un drept al Statului de a interveni în vederea respectării normelor impuse cetățenilor, ceea ce implica pentru ultimii pe de o parte obligația de supunere, iar pe de alta dreptul fiecăruia de a cere sprijinul Poliției pentru a înlătura piedicile întâmpinate în exercitarea drepturilor constituționale și legale. Poliția se constituia într-un auxiliar prețios al puterii executive și judecătorești, având rol *preventiv și represiv*. În primul caz, dreptul de poliție apare ca drept de pază, de prevenire; în al doilea caz, ca un drept de execuție și de represiune. De menționat că din această dedublare decurgeau o serie de consecințe care trebuiau avute în permanență atenție în conturarea cadrului legislativ care avea să delimiteze viitoarea organizare și funcționare a Poliției. În viziunea legiuitorilor, dreptul de pază a ordinii publice, a siguranței persoanelor și averii lor, de garantare a siguranței Statului, constituia un drept al Statului și, în egală măsură, o obligațiune legală pentru toți supușii săi, cărora le era interzis să tulbure ordinea publică și siguranța Statului sau să afecteze drepturile cetățenilor. Privit din acest punct de vedere, dreptul de poliție trebuia exercitat de toate organele publice, de toate serviciile publice aparținând Statului, județului și comunei și, prin urmare, nimic nu împiedica ca, prin legi și regulamente speciale, să fie date în sarcina acestora orice atribuții de poliție de pază (spre exemplu: paza vamală, silvică, sanitară etc).

Proiectul noii legi înlătura neajunsurile și dispunea colaborarea ofițerilor de poliție judiciară cu organele care aveau atribuții pe linie de poliție specială, încât ofițerul de poliție judiciară să nu fie stingherit în acțiune. Oriunde intervenea ofițerul de poliție judiciară, toate celelalte organe de poliție specială trebuiau să devină colaboratoarele lui (același lucru se întâmpla cu ofițerii de poliție care cedau locul de îndată ce reprezentantul Parchetului sau judecătorului de instrucție își făcea apariția)⁴⁴⁰.

Note:

436 D.A.D., ședința din 19 iunie 1929, Monitorul Oficial, partea a III-a, nr. 85, 31 iulie 1929, p. 3118-3119

437 *Ibidem*, p. 3121

438 *Ibidem*, p. 3133-3134

439 Eugen Bianu, *Ordinea obștească: Îndreptar profesional - Știința polițienească*, București, 1938, p. 73-74

440 D.A.D., *op. cit.*, p. 3134-3136

Din sumar:

Galele Cuturii și Patrimoniului Gălățean - p.2
Ziua Mondială a Poeziei - p.2
Agenda Centrului Cultural - p.3, 4
Reconstituirea unui meșteșug... A. Stegaru - p.5
Interviu cu dr. Adrian Pohrib, *Gh. Nazare* - p.8
Simpozion - Tema iubirii..., Anișoara Stegaru - p.13
Simon Ajarescu..., Ioan Gh. Tofan - p.14
Homo homini lupus, Marius Chiru - p.15
Oameni și lupi, George Lateș - p. 16
Tradiții și obiceiuri..., Elena Gabriela Ștefan - p.18
Parada dascălilor, Ioan Rusu - p.20
Un erou offshore, Constantin Tănase - p.22
Avem noi aici o plângere..., N. Bacalbașa - p. 24
Poezie: Diana Adriana Matei - p. 26
Poezie: Marian Hotca - p. 27
Poezie: Marin Ifrim - p.28
Poezie: Mihaela Oancea - p.29
Expansiuni interioare, cronică de O. Mihalcea - p. 30
Conceptul folcloric, politic și ..., Al. Cocetov - p.31
Acareturile din Galați..., pr. Eugen Drăgoi - p.33
Serata Crăițelor, cronică de Dumitru Anghel - p. 35
Ca la noi la Covurlui..., Ioan Horujenco - 37
Marile bătălii de la..., Constantin Doca Trincu - p.38
Tache Avramescu..., M.Panamarciuc-Avramescu - p. 40
Oaspeți din Oradea - p.42
Dicționar Artiști Plastici Gălățeni, C. Stoica - p. 43
Morphochroma: C. Dimofte, C. Stoica - p. 45
Morphochroma: Radu Bogdan, C. Stoica - p.47
Din istoria Poliției române, Adrian Pohrib - p. 48
Agenda Centrului Cultural - p. 51

Revista Dunărea de Jos

EDITOR:

CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL „DUNĂREADEJOS”

Str. Domnească, nr. 61, Galați, cod. 80008

tel.: 0236 418400, fax: 415590

e-mail: office@ccdj.ro

ISSN: 1583 - 0225

Manager:

Sergiu DUMITRESCU

Redactor-șef: Florina ZAHARIA

florinazaarina@yahoo.com

DTP și coperte:

Eugen UNGUREANU

Coperta 1 și 4:

fotografiile de **Cornel Gingărașu**

Culegere și corectură:

Laura DUMITRACHE

Tematici

*Numărul 147, mai
Pâine și ciocolată*

*Numărul 148, iunie
Europa danubiană*

*Numărul 149, iulie
Brâncoveanu*

 DUNĂREA DE JOS

Suflet
cătore suflet!

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro/>) sau pe adresa de facebook [ccdj Galati](https://www.facebook.com/ccdjGalati). Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

Revista *Dunărea de Jos* este membră APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România)

Dragobetele la români

Vineri 21 februarie, Ansamblul folcloric *Doina Covurluiului* a susținut, la casa de Cultura a Sindicatelor, spectacolul *De Dragobete iubeste românește* iar, sâmbătă 22 februarie, la Promenada Mall - Brăila, un nou spectacol marcând aceeași

sărbătoare tradițională românească (Dragobetele). Cu aceste două ocazii a fost proiectat și filmul *Dragobetele la Dunărea de Jos*, film realizat în cadrul Secției de Cercetare, Conservare a Tradițiilor Populare din cadrul Centrului Cultural.

Galați, orașul scrie, orașul citește

Proiectul *Galați-orașul scrie, orașul citește* continuă și în 2014 (al cincilea an de existență) deschizând seria celor patru cărți poștale propuse pentru apariție anul acesta, cu cea a muzicianului Valentin Gheorghiu, lansată pe 21 martie.

Întreaga serie a cărților poștale realizate până acum de Editura Centrului Cultural, însumând 21 de personalități ale culturii gălățene, poate fi găsită la sediul din str. Domnească nr. 61, sau poate fi consultată pe site-ul www.ccdj.ro

146 - Homo homini lupus?

Galati, cod 600008, str. Domneasca nr. 61
Tel/fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
e-mail: office@cedj.ro - www.cedj.ro